

לאומי | דוחות כספיים

31.03.2019

הדוח על הסיכונים ותיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו נכללים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il < אודות < מידע כספי < גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים ובאתר מגנ"א של רשות ניירות ערך: www.magna.isa.gov.il

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו

תמצית דוח כספי ליום 31 במרס 2019

תוכן העניינים

עמוד	
דין וחשבון של הדירקטוריון והנהלה	
א. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה	
מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	5
מידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון והנהלה	7
ב. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי	
מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים	8
שינויים מהותיים בסעיפים בדוחות הכספיים	11
התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר	11
המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון	20
מגזרי פעילות	31
חברות מוחזקות עיקריות	36
ג. סקירת הסיכונים	
החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	37
סיכוני אשראי	37
סיכוני שוק	56
סיכון הנזילות	60
סיכונים תפעוליים	60
סיכונים אחרים	61
ד. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים	
מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים	64
בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי	65
דירקטוריון	66

67	Certification הצהרה
דוחות כספיים	
70	דוח סקירת רואי החשבון המבקרים המשותפים
71	דוח רווח והפסד - מאוחד
72	דוח על הרווח הכולל - מאוחד
73	מאזן - מאוחד
74	דוח על השינויים בהון העצמי - מאוחד
76	דוח על תזרימי מזומנים - מאוחד
79	פירוט הביאורים לדוחות הכספיים - מאוחדים
ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים	
א. ממשל תאגידי	
186	שינויים בדירקטוריון
186	המבקרת הפנימית
ב. פרטים נוספים	
186	השליטה בבנק
187	מינויים ופרישות ומבנה ארגוני
187	הסכמים מהותיים
188	חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית
190	דירוג אשראי
ג. נספחים	
191	שיעורי הכנסה והוצאה

דין וחשבון של הדירקטוריון והנהלה

דוח הדירקטוריון נערך בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. הכללים שיושמו בעריכת דוחות הביניים הינם עקביים לכללים ששימשו בעריכת הדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2018. יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם [הדוח השנתי של 2018](#).

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

להלן מדדי ביצוע עיקריים (ב-%)

ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	
2019	2018	2018
מדדי ביצוע עיקריים:		
תשואה להון ^(א)	12.7	9.5
תשואה לנכסים ממוצעים ^{(ג)(ה)}	0.96	0.72
יחס הון עצמי רובד 1	11.65	11.07
יחס מינוף	7.32	7.05
יחס כיסוי נזילות	129	121
יחס הכנסות ^(ב) לנכסים ממוצעים ^{(ג)(ה)}	3.26	3.05
יחס יעילות	53.0	60.6
יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים ^{(ג)(ה)}	1.87	1.97
יחס עמלות לנכסים ממוצעים ^{(ג)(ה)}	0.71	0.91
מדדי ביצוע נוספים:		
ההון הכולל לרכיבי סיכון ^(א)	15.07	14.54
הון (לא כולל זכויות שאינן מקנות שליטה) למאזן	7.9	7.7
שיעור הפרשה למס מהרווח לפני מיסים	35.5	33.0
הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)	(0.03)	0.19
מזה: הוצאות בגין הפרשה קבוצתית מתוך היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)	0.15	0.26
הכנסות ריבית נטו, ליתרה ממוצעת של נכסים נושאי ריבית (NIM) ^(ג)	2.08	2.19
סך כל ההכנסות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה ^{(ב)(ג)(ד)}	0.98	0.96
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה ^{(ג)(ד)}	0.52	0.58
מדדי איכות אשראי עיקריים:		
שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור ^(א)	1.33	1.41
שיעור אשראי לציבור פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור ^(א)	1.21	1.36
שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור ^(א)	(0.02)	(0.09)

(א) הון - בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה והתאמות שונות.

(ב) סך כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.

(ג) על בסיס שנתי.

(ד) כולל פעילות חוץ מאזנית.

(ה) הנכסים הממוצעים הינם סך הנכסים המאזניים המניבים והאחרים.

(ו) כולל יתרות ששוווגו כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה במספרי השוואה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת ובאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

להלן נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
2018	2018	2019
במיליוני ש"ח		
3,257	730	1,092
8,890	2,006	2,120
519	130	(18)
4,871	1,092	1,555
4,121	1,023	809
8,337	1,976	1,946
4,544	1,068	1,136
רווח נקי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק (בש"ח):		
2.15	0.48	0.73
רווח נקי בסיסי ומדולל		

להלן נתונים עיקריים מהמאזן:

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	
(N) 2018	(N) 2018	2019
במיליוני ש"ח		
460,657	450,568	456,198
81,419	73,376	76,580
74,571	80,061	79,553
271,173	263,331	277,057
424,496	416,617	419,777
364,591	362,479	363,587
5,210	3,077	4,631
17,798	15,603	20,951
35,305	33,565	35,940

(א) ללא יתרות לאומי קארד אשר בשנת 2018 מסווגות כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.](#)

מידע צופה פני עתיד בדוח הדיקטוריון וההנהלה

דוח הדיקטוריון וההנהלה כולל, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע והערכות המתייחסים לעתיד, המוגדרים בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (להלן - החוק) כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים כגון "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק", "תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשפיע" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

מידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדיקטוריון וההנהלה ונסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות שאמנם תחזיות אלה תתממשנה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה. האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות עיקריות במשק¹

ברבעון הראשון של השנה צמח המשק הישראלי בקצב שנתי של כ-5.2% במונחים ריאליים, בהשוואה לרבעון האחרון של שנת 2018. יש לציין שהצמיחה המהירה ברבעון הראשון של השנה הושפעה במידה רבה מהיקף מוגבר של יבוא כלי רכב (לצריכה ולהשקעה), דרך מנגנון המיסוי. התוצר ללא מיסים נטו על יבוא (כולומר בנטרול ההשפעה של יבוא כלי רכב) צמח בקצב מתון יותר של 3.7% (במונחים שנתיים).

המשק העולמי

בחודש אפריל 2019, עדכנה קרן המטבע הבינלאומית (IMF), את התחזיות להתפתחות הצמיחה בעולם בשנת 2019. על פי התחזיות המעודכנות, המשק העולמי אשר התרחב בשנת 2018 בכ-3.6%, במונחים ריאליים, צפוי לצמוח, על פי התחזית הנוכחית, בכ-3.3% בשנת 2019, עדכון כלפי מטה של 0.2 נקודות האחוז. הצמיחה החזויה בארה"ב לשנת 2019 צפויה להסתכם בכ-2.3% לעומת כ-2.9% בשנה שחלפה. באזור גוש האירו צפויה צמיחה של כ-1.3% ב-2019 לעומת כ-1.8% ב-2018. המשמעות של עדכון התחזיות הללו היא הערכה כי צפויה האטה בצמיחה במרבית אזורי הסחר המרכזיים של המשק הישראלי.

תקציב המדינה ומימון

בשלושת החודשים הראשונים של השנה, הסתכם הגירעון בתקציב המדינה בכ-9.3 מיליארד ש"ח לעומת גירעון בהיקף של כ-2.1 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. יעד הגירעון לשנת 2019 כולה מסתכם בכ-40.2 מיליארד ש"ח שהם כ-2.9% כאשר הגירעון המצטבר ב-12 החודשים האחרונים אשר הסתיימו במרס 2019 הסתכם בכ-3.4% תוצר.

בחודש ינואר 2019, הגיש שר האוצר לממשלה עדכון של תחזיות ההכנסות וההוצאות הצפויות לשנת 2019 המביאות לתחזית לגירעון בהיקף של 3.6% תוצר בשנה הקרובה (כ-50 מיליארד ש"ח). משמעות הדבר היא חריגה של 0.7% תוצר ביחס לתקרת הגרעון המותרת בחוק, אשר ככל שתתממש במהלך השנה, תצריך התאמות שונות לצורך שמירה על היציבות הפיסקלית.

סחר חוץ ותנועות הון

הגירעון המסחרי של ישראל הסתכם ברבעון הראשון של השנה, בכ-5.2 מיליארד דולר, בהשוואה לגירעון של כ-4.4 מיליארד דולר שהיה בתקופה המקבילה בשנת 2018. העלייה בגירעון המסחרי מקורה בעליה משמעותית ביבוא, בפרט התרחבות ביבוא מוצרי צריכה וחומרי גלם, לעומת ירידה ביצוא הסחורות.

בחודשיים הראשונים של השנה, הסתכמו ההשקעות הישירות בישראל של תושבי חוץ, דרך המערכת הבנקאית, בכ-1.3 מיליארד דולר ואילו ההשקעות הפיננסיות בניירות ערך סחירים של תושבי חוץ בישראל הסתכמו בכ-3.3 מיליארד דולר. לעומת זאת, היקף ההשקעות של תושבי ישראל בחו"ל (ההשקעות הישירות באמצעות הבנקים בישראל וההשקעות הפיננסיות בניירות ערך סחירים) הסתכם בכ-0.1 מיליארד דולר בלבד, כך שהיקף ההשקעות הנכנסות לישראל היה גבוה מהיקף ההשקעות היוצאות במט"ח.

שער החליפין ויתרות המט"ח

בשלושת החודשים הראשונים של השנה, יוסיף השקל ביחס לדולר בשיעור של כ-3.1% וביחס לאירו הוא יוסיף בשיעור של כ-5.0%. יתרות מטבע החוץ בבנק ישראל עמדו בסוף חודש מרס 2019, על כ-118.2 מיליארד דולר, בהשוואה לכ-115.3 מיליארד דולר בסוף חודש דצמבר 2018.

במהלך הרבעון הראשון של השנה, רכש בנק ישראל מט"ח בהיקף מזערי של כ-32 מיליון דולר.

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

מדד המחירים לצרכן (המדד "בגין") עלה ברבעון הראשון של השנה ב-0.5% ואילו ב-12 החודשים האחרונים המסתיימים במרס 2019 הסתכמה עלייתו ב-1.4%, שיעור המצוי מעט מעל לגבול התחתון של יעד יציבות המחירים (3%-1%) אותו קבעה הממשלה.

מדד המחירים לצרכן ("הידוע") ירד ברבעון הראשון של השנה ב-0.3%.

במהלך הרבעון הראשון של השנה לא חל שינוי בריבית בנק ישראל והיא עומדת על 0.25%. בהחלטת הריבית מה-8 באפריל 2019, גם כן לא חל שינוי בריבית. המלל של ההודעה, בהקשר של "הכוונה קדימה" (forward guidance), נותר דומה לזה של ההחלטה הקודמת מחודש פברואר 2019 ("הוועדה מעריכה שתוואי העלאת הריבית בעתיד יהיה הדרגתי וזהיר, באופן שיתמוך בתהליך שבסופו האינפלציה תתייצב בסביבת מרכז תחום היעד, ובפעילות הכלכלית").

¹ מקורות הנתונים: פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנק ישראל, משרד האוצר, הבורסה לניירות ערך.

שוק ההון הישראלי

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה עלה ברבעון הראשון של שנת 2019 בכ-6.6% לאחר ירידות שערים של כ-3.9% בשנת 2018. זאת, על רקע עליות שערים בבורסות בעולם ובפרט, בארה"ב.

מחזור המסחר היומי הממוצע של המניות וניירות הערך הניתנים להמרה ברבעון הראשון של השנה ירד בשיעור של כ-27.9% בהשוואה לממוצע 2018 והסתכם בכ-1.149 מיליארד ש"ח.

שוק אגרות החוב הממשלתיות התאפיין ברבעון הראשון של השנה בעליות שערים. מדד אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד עלה בשיעור של כ-3.5% ואילו מדד אגרות החוב הממשלתיות הלא-צמודות עלה בשיעור של כ-2.3%.

במדד אגרות החוב הלא-ממשלתיות (אג"ח חברות) צמודות המדד, נרשמו עליות שערים של כ-4.0% בחודשים ינואר-מרס 2019, לאחר ירידות שערים של כ-0.8% בשנת 2018.

הנכסים הכספיים שבידי הציבור

שווי תיק הנכסים הכספיים שבידי הציבור הסתכם בסוף חודש פברואר 2019 בכ-3,785 מיליארד ש"ח, עליה של כ-2.4% בהשוואה לחודש דצמבר 2018. משקל המניות (בארץ ובחו"ל) בתיק הנכסים הכספיים של הציבור הישראלי הגיע בסוף חודש פברואר 2019 לכ-23.1% לעומת כ-22.5% בסוף חודש דצמבר 2018.

שינויים מהותיים בסעיפים בדוחות הכספיים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות (להלן - "הרווח הנקי") ברבעון הראשון של שנת 2019 (להלן - "התקופה המדווחת") הסתכם לסך של כ-1,092 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של כ-730 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התשואה להון בתקופה המדווחת עמדה על שיעור של כ-12.7% בהשוואה לכ-9.0% ברבעון הראשון אשתקד.

התשואה להון ברבעון הראשון של השנה בנטרול השפעת מכירת לאומי קארד עמדה על שיעור של 10.1%, התשואה ברבעון המקביל אשתקד, בנטרול השפעת לאומי קארד על תוצאות הרבעון, עמדה על שיעור של 8.6%. [לפרטים נוספים ראה עמוד 12 בדוח הדיסקוריון](#) (להלן - "נתוני פרופורמה ללא לאומי קארד").

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון עמד ליום 31 במרס 2019 על שיעור של 11.65%. יחס ההון כולל ליום 31 במרס 2019 עמד על שיעור של 15.07%.

ביום 26 במאי 2019 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בגובה של 40% מהרווח הנקי של הרבעון הראשון של שנת 2019. סכום הדיבידנד שאושר לרבעון הסתכם לסך של כ-437 מיליון ש"ח. בנוסף, אישר דירקטוריון הבנק תכנית רכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף כולל של עד 700 מיליון ש"ח, בהתאם למנגנון נמל מבטחים שפרסמה רשות ניירות ערך והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 332. [לפרטים נוספים ראה פרק ההון והלימות ההון](#).

הכנסות הריבית נטו ברבעון הראשון של שנת 2019 בהתייחס לנתוני פרופורמה ללא לאומי קארד בתקופה המקבילה אשתקד עלו בכ-183 מיליון ש"ח, גידול בשיעור של כ-9.4% בהתייחס לנתוני פרופורמה ללא לאומי קארד בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהכנסות הריבית נטו נובע מעליה בפערי הריבית, מגידול ביתרה הממוצעת של אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי לרבעון הראשון של שנת 2019 משקפות שיעור הוצאה שלילי (הכנסות) של כ-0.03% מהאשראי לציבור נטו לעומת שיעור הוצאה של 0.15% ברבעון המקביל אשתקד בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד. שיעור ההוצאה הנמוך ברבעון הראשון השנה נובע בעיקר מגביות בגין חובות שנמחקו בשנים קודמות.

הכנסות מימון שאינן מריבית ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכמו לסך של כ-665 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 51 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הכנסות אלה הושפעו מרווח ממכירת לאומי קארד (לפני השפעת מס) בסך של 314 מיליון ש"ח, ומתיסוף בשער החליפין של השקל מול הדולר, בהשוואה לפיחות מול הדולר והליש"ט בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות אחרות הסתכמו לסך של 81 מיליון ש"ח בהשוואה ל-18 מיליון ש"ח. עיקר הגידול מקורו ברווח ממכירת מבנים.

העמלות התפעוליות והאחרות ירדו ברבעון הראשון של שנת 2019 בהתייחס לנתוני פרופורמה ללא לאומי קארד בתקופה המקבילה אשתקד בכ-17 מיליון ש"ח. עיקר הירידה הינה מעמלות בגין פעילות בניירות ערך ומעמלות הפצת מוצרים פיננסיים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות עלו ברבעון הראשון של שנת 2019 בהתייחס לנתוני פרופורמה ללא לאומי קארד בתקופה המקבילה אשתקד בסך של כ-141 מיליון ש"ח, גידול בשיעור של 7.8%. עיקר הגידול מקורו בהפרשה לבונוס, על רקע התשואה הגבוהה.

חלקו של התאגיד בחברות כלולות לאחר מס ברבעון הראשון של השנה הסתכם בהפסדים של 24 מיליון ש"ח, בעיקר על רקע הפרשות לירידת ערך בגין השקעה בחברה כלולה.

הרווח הבסיסי הנקי למניה המיוחס לבעלי המניות בתקופה המדווחת הסתכם לכ-0.73 ש"ח לעומת 0.48 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

להלן השינוי ברווח הנקי ברבעון הראשון של 2019 לעומת התקופה המקבילה אשתקד:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס				
	2019	2018	השינוי	באחוזים
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים
הכנסות ריבית, נטו	2,120	2,006	114	5.7
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(18)	130	(148)	-
הכנסות שאינן מריבית	1,555	1,092	463	42.4
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,946	1,976	(30)	(1.5)
רווח לפני מיסים	1,747	992	755	76.1
הפרשה למס	621	262	359	+
רווח לאחר מס	1,126	730	396	54.2
חלק הבנק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות	(24)	10	(34)	-
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(10)	(10)	-	-
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,092	730	362	49.6
תשואה להון (באחוזים)	12.7	9.0		
רווח בסיסי למניה (בש"ח)	0.73	0.48		

להלן התפתחות הרווח הנקי לפי רבעונים:

	2019	2018			
	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו	2,120	2,274	2,196	2,414	2,006
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(18)	205	198	(14)	130
הכנסות שאינן מריבית	1,555	1,147	1,483	1,149	1,092
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,946	2,183	2,045	2,133	1,976
רווח לפני מיסים	1,747	1,033	1,436	1,444	992
הפרשה למס	621	321	515	521	262
רווח לאחר מס	1,126	712	921	923	730
חלק הבנק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות	(24)	(11)	35	2	10
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(10)	(13)	(20)	(22)	(10)
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,092	688	936	903	730
תשואה להון (באחוזים)	12.7	8.1	11.2	11.1	9.0
רווח בסיסי למניה (בש"ח)	0.73	0.46	0.62	0.59	0.48

לאומי קארד

בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל ולאחר בחינת החלופות השונות, ובתום תהליך למכירת החזקות הבנק בחברה, נחתם ביום 28 ביולי 2018 הסכם בין הבנק ועזריאלי לבין Warburg Pincus Financial Holdings (Israel LTD.), תאגיד בשליטת קרן ההשקעות Warburg Pincus, למכירת מלוא החזקות המוכרים בלאומי קארד. ביום 25 בפברואר 2019, הושלמה עסקת המכירה, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים לעסקה.

להלן דוח רווח והפסד נתוני פרופורמה מאוחד ללא השפעת לאומי קארד^(א)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
2018	2018	2019
במיליוני ש"ח		
11,030	2,352	2,679
הכנסות ריבית		
2,447	415	559
הוצאות ריבית		
8,583	1,937	2,120
הכנסות ריבית, נטו		
403	101	(18)
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
8,180	1,836	2,138
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		
הכנסות שאינן מריבית		
684	51	665 ^(ב)
הכנסות מימון שאינן מריבית		
3,304	826	809
עמלות		
68	18	81
הכנסות אחרות		
4,056	895	1,555
סך כל ההכנסות שאינן מריבית		
הוצאות תפעוליות ואחרות		
4,245	999	1,136
משכורות והוצאות נלוות		
1,495	373	375
אחזקה ופחת בניינים וציוד		
1,904	433	435
הוצאות אחרות		
7,644	1,805	1,946
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		
4,592	926	1,747
רווח לפני מיסים		
1,504	239	(621)
הפרשה למיסים על הרווח		
3,088	687	1,126
רווח לאחר מיסים		
30	9	(24)
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות לאחר מס		
158	34	-
השפעת לאומי קארד על התוצאות		
3,276	730	1,102
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
(19)	-	(10)
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
3,257	730	1,092
המיוחס לבעלי מניות הבנק		

(א) לא כולל קיזוז עסקאות בינאחריות בין הבנק ללאומי קארד.

(ב) כולל רווח ממכירת לאומי קארד בסך 314 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס).

למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [חברות מוחזקות עיקריות, לאומי קארד וביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

הכנסות ריבית, נטו

הכנסות הריבית, נטו של קבוצת לאומי הסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב-2,120 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,006 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 5.7%. בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד הכנסות הריבית נטו ברבעון הראשון של שנת 2019 עלו בכ-183 מיליון ש"ח בהשוואה לאשתקד, גידול בשיעור של כ-9.5%. הגידול בהכנסות הריבית, נטו נובע מעליה בפערי הריבית, מגידול ביתרה הממוצעת של אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים. בנוסף, התוצאות ברבעון הראשון של השנה הושפעו לרעה מהמדד בסך של כ-49 מיליון ש"ח לעומת השפעה לרעה של כ-74 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המדד הן לרבעון הראשון של השנה והן לרבעון המקביל אשתקד היה שלילי בשיעור של 0.3%.

היחס של הכנסות ריבית, נטו ליתרה הממוצעת של נכסים נושאי ריבית (התשוואה נטו על נכסים נושאי ריבית) ברבעון הראשון של השנה הינו 2.08% לעומת 2.00% בתקופה המקבילה אשתקד. בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד היחס בתקופה המקבילה אשתקד הינו 1.95%.

פער הריבית הכולל בתקופה המדווחת הינו 1.88% לעומת פער של 1.84% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן נתונים על פערי הריבית בחלוקה למגזרים:

במגזר המדדי פער הריבית בתקופה המדווחת עמד על שיעור של 0.76% לעומת 0.37% בתקופה המקבילה אשתקד. במגזר המט"ח פער הריבית 0.91% לעומת 0.83% בתקופה המקבילה אשתקד. במגזר השקלי הלא צמוד פער הריבית 2.21% לעומת 2.15% בתקופה המקבילה אשתקד.

למידע נוסף בנוגע להכנסות והוצאות ריבית ראה נספח 1 - [שיעורי הכנסות והוצאות וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית](#).

הוצאות בגין הפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס			
	2019	2018	השינוי
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים
הכנסה פרטנית בגין הפסדי אשראי	(124)	(64)	(60) 93.8
הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי	106	194	(88) (45.4)
סך כל ההוצאה (ההכנסה) בגין הפסדי אשראי	(18)	130	(148) -
מזה:			
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי	(32)	63	(95) -
הוצאות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור	1	6	(5) (83.3)
הוצאות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר	14	63	(49) (77.8)
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות	(1)	(2)	1 50.0
סך כל ההוצאה (ההכנסה) בגין הפסדי אשראי	(18)	130	(148) -
יחסים באחוזים: (א)			
שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור	(0.18)	(0.10)	(0.08) 80.0
שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור	(0.03)	0.19	(0.22) -
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור	(0.09)	(0.04)	(0.05) -
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור	(6.48)	(2.80)	(3.68) -

(א) נתוני רבעון אשתקד ללא השפעת לאומי קארד הינם: שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור - (0.10), שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור - 0.15, שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור - (0.02), שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור - (1.46).

2019					2018
רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	
במיליוני ש"ח					
(124)	(56)	-	(71)	(64)	הכנסה פרטנית בגין הפסדי אשראי
106	261	198	57	194	הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי
(18)	205	198	(14)	130	סך כל ההוצאה בגין הפסדי אשראי
מזה:					
(32)	117	126	(33)	63	הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
1	6	9	11	6	הוצאות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
14	80	63	8	63	הוצאות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
(1)	2	-	-	(2)	הוצאות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
(18)	205	198	(14)	130	סך כל ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי
יחסים באחוזים:					
(0.18)	(0.09)	-	(0.11)	(0.10)	שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)
(0.03)	0.30	0.29	(0.02)	0.19	שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)
(0.09)	(0.08)	(0.17)	(0.09)	(0.04)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)
(6.48)	(5.54)	(11.94)	(6.60)	(2.80)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ^(א)

(א) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה במספרי השוואה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 36 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

למידע נוסף בנוגע להוצאות הפסדי אשראי ראה [ביאור 6 וביאור 13](#).

הכנסות שאינן מריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס					2019
השנתי					2018
במיליוני ש"ח					במיליוני ש"ח
באחוזים					במיליוני ש"ח
665	51	614	+	הכנסות מימון שאינן מריבית	
809	1,023	(214)	(20.9)	עמלות ^(א)	
81	18	63	+	הכנסות אחרות	
1,555	1,092	463	42.4	סך הכל	

(א) בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד, ירדו העמלות בסך של כ-17 מיליון ש"ח בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד

2019					2018
רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	
במיליוני ש"ח					
665	88	454	89	51	הכנסות מימון שאינן מריבית
809	1,053	1,023	1,022	1,023	עמלות
81	6	6	38	18	הכנסות אחרות
1,555	1,147	1,483	1,149	1,092	סך הכל

משקל ההכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות (קרי, הכנסות מריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית) ברבעון הראשון של השנה עמד על שיעור של 42.3% לעומת 35.2% בתקופה המקבילה אשתקד ו-35.4% בכל שנת 2018.

להלן פירוט הכנסות מימון שאינן מריבית:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס			
	2019	2018	השינוי
	במיליוני ש"ח		
	במיליוני ש"ח		
באחוזים			
הכנסות (הוצאות) בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו	244	(43)	287
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו	2	25	(23)
רווחים (הפסדים) ממכירת מניות של חברות מוחזקות ^(ב)	314	(1)	315
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו ^(א)	45	70	(25)
רווחים ודיבידנד ממניות שאינן למסחר ^(ג)	60	-	60
סך הכל	665	51	614

(א) רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו כוללים בעיקר השפעת הפרשי שער.

(ב) בשלושת החודשים הראשונים בשנת 2019 כולל רווח ממכירת לאומי קארד בסך של 314 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס).

(ג) עד ליום 31 בדצמבר 2018 הוצגו כמניות זמינות למכירה.

2019				
2018				
רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
במיליוני ש"ח				
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו	244	(70)	290	61
רווחים (הפסדים) ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו	2	(3)	(21)	(11)
רווחים (הפסדים) ממכירת מניות של חברות מוחזקות ^(ב)	314	96	121	7
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו ^(א)	45	5	(16)	1
רווחים ודיבידנד ממניות שאינן למסחר ^(ג)	60	60	80	31
סך הכל	665	88	454	89

(א) רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו כוללים גם השפעת הפרשי שער.

(ב) ברבעון שלישי 2018 כולל רווח ממכירת אבגול תעשיות בסך של כ-121 מיליון ש"ח ורווח ממכירת מניות הבורסה בסך של כ-47 מיליון ש"ח.

(ג) עד ליום 31 בדצמבר 2018 הוצגו כמניות זמינות למכירה.

להלן פירוט העמלות:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס				
	2019	2018	השינוי	
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים
ניהול חשבון	175	179	(4)	(2.2)
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים	160	168	(8)	(4.8)
כרטיסי אשראי ^(א)	76	268	(192)	(71.6)
טיפול באשראי	55	46	9	19.6
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	70	80	(10)	(12.5)
הפרשי המרה	91	94	(3)	(3.2)
עמלות מעסקי מימון	104	109	(5)	(4.6)
עמלות אחרות	78	79	(1)	(1.3)
סך כל העמלות ^(ב)	809	1,023	(214)	(20.9)

(א) בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד עלו עמלות כרטיסי האשראי בסך של כ-5 מיליון ש"ח בהשוואה לרבעון מקביל אשתקד.
(ב) בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד, ירדו העמלות בסך של כ-17 מיליון ש"ח בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד.

2019				
רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
במיליוני ש"ח				
175	188	174	175	179
160	149	155	166	168
76	286	299	276	268
55	51	42	47	46
70	78	79	79	80
91	91	89	87	94
104	128	107	110	109
78	82	78	82	79
809	1,053	1,023	1,022	1,023

להלן פירוט ההכנסות האחרות:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס				
	2019	2018	השינוי	
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים
רווחים מיעודה לפיצויים	8	3	5	+
הכנסות אחרות כולל מכירת בניינים וצידוד	73	15	58	+
סך הכל	81	18	63	+

2019					2018				
רבעון ראשון					רבעון רביעי				
					רבעון שלישי				
					רבעון שני				
					רבעון ראשון				
במיליוני ש"ח									
רווחים (הפסדים) מיעודה לפיצויים					8				
					(7)				
הכנסות אחרות כולל מכירת בניינים וציוד					73				
					13				
סך הכל					81				
					6				
					32				
					18				
					38				
					3				
					15				

הוצאות תפעוליות ואחרות

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס									
2019					2018				
במיליוני ש"ח					במיליוני ש"ח				
					באחוזים				
משכורות והוצאות נלוות ^(א)					1,136				
					1,068				
פחת והפחתות					148				
					160				
הוצאות אחזקת בניינים וציוד					227				
					251				
הוצאות אחרות					435				
					497				
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות					1,946				
					1,976				
					(30)				
					(1.5)				

(א) בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד עלו המשכורות וההוצאות הנלוות בסך של כ-137 מיליון ש"ח בהשוואה לרבעון מקביל אשתקד.

2019					2018				
רבעון ראשון					רבעון רביעי				
					רבעון שלישי				
					רבעון שני				
					רבעון ראשון				
במיליוני ש"ח									
משכורות והוצאות נלוות					1,136				
					1,132				
פחת והפחתות					148				
					146				
הוצאות אחזקת בניינים וציוד					227				
					256				
הוצאות אחרות					435				
					649				
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות					1,946				
					2,183				
					2,045				
					2,133				
					1,976				

ההוצאות התפעוליות מהוות 53.0% מסך כל ההכנסות לעומת 63.8% בתקופה המקבילה אשתקד ו-60.6% בכל שנת 2018. בנטרול ההשפעה ממכירת לאומי קארד ובהתייחס לנתוני הפרופורמה יחס היעילות הוא 57.9% לעומת 63.7% ברבעון ראשון 2018 ו-60.5% בכל שנת 2018.

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות (במונחים שנתיים) מהווה 1.72% מסך כל המאזן, לעומת 1.77% בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת 1.81% בכל שנת 2018.

הוצאות שכר

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס				
	2019	2018	השינוי	
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים
שכר ונלוות	1,055	979	76	7.8
הוצאות פנסיה, פיצויים ופרישה	81	89	(8)	(9.0)
סך הכל הוצאות שכר	1,136	1,068	68	6.4

העליה בהוצאות השכר ברבעון הראשון של השנה בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד הינה בעיקר על רקע הפרשות למענק תשואה.

2019				
רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
במיליוני ש"ח				
שכר ונלוות	1,055	1,055	1,028	1,134
הוצאות פנסיה, פיצויים ופרישה	81	77	91	91
סך הכל הוצאות שכר	1,136	1,132	1,119	1,225

להלן תמצית דוח על הרווח הכולל:

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	התאמות בגין חלק הבנק ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	התאמות מתרגום ^(א) נטו לאחר השפעת גידורים ^(ב)	התאמות בגין הצגת אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן	במיליוני ש"ח
(3,051)	(4)	(3,055)	(2,950)	(26)	(170)	91
28	-	28	150	(2)	17	(137)
(3,023)	(4)	(3,027)	(2,800)	(28)	(153)	(46)
(2,132)	(30)	(2,162)	(1,763)	(9)	(73)	(317)
(201)	(7)	(208)	(540)	3	(53)	382
(27)	-	(27)	-	-	-	(27)
19	4	23	23	-	-	-
(2,341)	(33)	(2,374)	(2,280)	(6)	(126)	38

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
		חלק הבנק ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות		התאמות מתרגום ^(x) נטו לאחר השפעת גידורים ^(b)		התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(a)	שיטת השווי המאזני			
במיליוני ש"ח							
(3,051)	(4)	(3,055)	(2,950)	(26)	(170)	91	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
888	18	906	1,187	17	110	(408)	שינוי נטו במהלך השנה ^(ד)
31	(44)	(13)	-	-	(13)	-	מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(2,132)	(30)	(2,162)	(1,763)	(9)	(73)	(317)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(ב) רוחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(ג) ההתאמות בגין ההטבות לעובדים כוללות את עלויות תכניות הפרישה מרצון שבוצעו.

(ד) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה. למידע נוסף ראה [ביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ולרבות

העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.2.1](#).

המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן של קבוצת לאומי הסתכם ב-31 במרס 2019 ב-456.2 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-460.7 מיליון ש"ח לסוף 2018 - קיטון של 1.0%, ובהשוואה למרס 2018 גידול של 1.2%.

ערך הנכסים הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ מסך מאזן הקבוצה הינו כ-95.9 מיליארד ש"ח, כ-21.0% מסך הנכסים. ברבעון הראשון של 2019 יוסף השקל ביחס לדולר של ארה"ב ב-3.1%, יוסף ביחס לאירו ב-5.0% ויוסף ביחס לליש"ט ב-1.3%. השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של כ-0.7% בסך כל המאזן של הקבוצה.

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה - סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות וקופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי וניהול פיקדון, מסתכמים בכ-1,496 מיליארד ש"ח, בהשוואה לסך של כ-1,434 מיליארד ש"ח בסוף 2018.

1. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

	31 במרס	31 בדצמבר	השינוי	
	2019	2018 ^(א)	מדצמבר 2018	מרס 2018
	במיליוני ש"ח באחוזים			
סך כל המאזן	456,198	460,657	(1.0)	1.2
מזומנים ופיקדונות בבנקים	76,580	81,419	(5.9)	4.4
ניירות ערך	79,553	74,571	6.7	(0.6)
אשראי לציבור, נטו	277,057	271,173	2.2	5.2
בניינים וציוד	2,863	2,853	0.4	3.7
פיקדונות הציבור	363,587	364,591	(0.3)	0.3
פיקדונות מבנקים	4,631	5,210	(11.1)	50.5
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	20,951	17,798	17.7	34.3
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	35,940	35,305	1.8	7.1

(א) ללא יתרות לאומי קארד אשר בשנת 2018 מסווגות כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 136 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

2. להלן התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

	31 במרס	31 בדצמבר	השינוי	
	2019	2018	מדצמבר 2018	מרס 2018
	במיליוני ש"ח באחוזים			
אשראי תעודות, נטו	1,440	1,359	6.0	(9.4)
ערבויות להבטחת אשראי, נטו	5,120	5,143	(0.4)	(5.8)
ערבויות לרוכשי דירות, נטו	18,774	18,655	0.6	(2.5)
ערבויות והתחייבויות אחרות, נטו	16,139	16,231	(0.6)	5.2
מכשירים נגזרים ^(א)	739,033	737,779	0.2	(2.1)
אופציות מכל הסוגים	222,423	208,519	6.7	78.7

(א) כולל עסקאות "פרוורד", חוזי החלפות פיננסיות, swaps, futures ונגזרי אשראי. למידע נוסף ראה [כיאר 11](#).

האשראי לציבור, נטו

האשראי לציבור נטו בקבוצת לאומי, הסתכם ב-31 במרס 2019 לסך של כ-277.1 מיליארד ש"ח לעומת 271.2 מיליארד ש"ח בסוף 2018, גידול בשיעור של 2.2%. חלק מהותי מהגידול מקורו במתן אשראי ללאומי קארד במהלך הרבעון הראשון של השנה.

יצוין כי השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של 0.5% בסך האשראי לציבור, כך שבנטרול השפעת השינוי בשערי החליפין גדל האשראי בשיעור של 2.7% ביחס ליום 31 בדצמבר 2018.

בנוסף לאשראי לציבור משקיעה הקבוצה בניירות ערך של חברות המסתכמים ב-31 במרס 2019 ב-16,667 מיליון ש"ח בהשוואה ל-17,426 מיליון ש"ח בסוף 2018, והמגלמים גם כן סיכוני אשראי.

להלן התפתחות האשראי לציבור, לאחר הפרשה להפסדי אשראי לפי ענפי משק עיקריים^(א):

שינוי ללא השפעת הפרשי שער	31 במרס		31 בדצמבר		השינוי	במיליוני ש"ח	באחוזים
	2019	2018	2019	2018			
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	80,877	80,411	466	0.6	0.6		
אנשים פרטיים - אחר	28,593	28,736	(143)	(0.4)	(0.5)		
בינוי ונדל"ן	59,781	58,657	1,124	1.9	2.6		
מסחרי	29,021	28,696	325	1.1	1.6		
תעשייה	19,803	19,112	691	3.6	4.7		
אחר	58,982	55,561	3,421	6.2	7.0		
סך הכל	277,057	271,173	5,884	2.2	2.7		

(א) הנתונים ליום 31 בדצמבר 2018 הינם ללא האשראי של לאומי קארד אשר בשנת 2018 סווג כנכס מוחזק למכירה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק **שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018**.

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה פרק **סיכוני אשראי**.

סיכון אשראי בעייתי

להלן סיכון אשראי בעייתי לאחר הפרשות פרטניות וקבוצתיות:

31 במרס						31 בדצמבר		
2019						2018		
מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל			
במיליוני ש"ח								
סיכון אשראי פגום, נטו	1,901	88	1,989	2,181	86	2,267		
סיכון אשראי נחות, נטו	308	43	351	297	45	342		
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת, נטו	3,144	658	3,802	3,137	743	3,880		
בניכוי סיכון אשראי בעייתי של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(א)	-	-	-	(293)	(4)	(297)		
סך הכל	5,353	789	6,142	5,322	870	6,192		

(א) למידע בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק **שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018**.

31 במרס	31 בדצמבר	
2019	2018	
במיליוני ש"ח		
6,094	6,168	סיכון אשראי בעייתי מסחרי
1,424	1,889	סיכון אשראי בעייתי קמעונאי
-	(372)	בניכוי סיכון אשראי בעייתי של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(א)
7,518	7,685	סך הכל
1,376	1,568	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
-	(75)	בניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(א)
6,142	6,192	אשראי בעייתי לאחר הפרשה להפסדי אשראי

(א) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 36](#), בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

למידע נוסף בנוגע לאשראי בעייתי ראה פרק [סיכונים אשראי וביאור 13](#).

סיווג מחדש של יתרות אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר) ואשראי לעסקים קטנים

יצוין כי, בהמשך להטמעת מערכת ייעודית לטיפול בחובות בעייתיים, בוצע פיתוח לזיהוי ממוכן טוב יותר של חובות שאורגנו מחדש חלקי חובות תקינים או בעייתיים, ובעקבותיו עדכן הבנק את סכום החובות שאורגנו מחדש.

בעקבות האמור, במסגרת הביאורים לדוחות הכספיים, סווגו מחדש יתרות אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר) ואשראי לעסקים קטנים, ליום 31 במרס 2018 מחובות לא בעייתיים לחובות בעייתיים. בגין אשראי ברוטו לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר) סווג סך של 283 מיליון ש"ח. בגין אשראי ברוטו לעסקים קטנים סווג סך של 274 מיליון ש"ח.

בנוסף, סווגו מחדש לחובות הפגומים ברוטו בגין אשראי לאנשים פרטיים סך של 261 מיליון ש"ח ליום 31 במרס 2018 (כ-206 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הלא בעייתיים וכ-55 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הבעייתיים שאינם פגומים). כן סווגו לחובות פגומים ברוטו בגין אשראי לעסקים קטנים סך של 312 מיליון ש"ח ליום 31 במרס 2018 (כ-210 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הלא בעייתיים וכ-102 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הבעייתיים שאינם פגומים). ראה גם [ביאור 6](#).

השפעת עדכון זה על התוצאות הכספיות לתקופות המדווחות אינה מהותית.

ניירות ערך

השקעות הקבוצה בניירות ערך ב-31 במרס 2019 הסתכמו ב-79.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-74.6 מיליארד ש"ח בסוף 2018, גידול של 6.7%.

ניירות הערך בקבוצה מסווגים לארבע קטגוריות: ניירות ערך למסחר, מניות שאינן למסחר (2018 - מניות זמינות למכירה), אגרות חוב זמינות למכירה וניירות ערך מוחזקים לפדיון.

סיווג נייר ערך הנרכש על ידי הבנק לתיק ניירות ערך למסחר, לאגרות חוב זמינות למכירה, לניירות ערך לא למסחר (2018 - מניות זמינות למכירה) או לתיק ניירות ערך מוחזקים לפדיון מתבצע במועד רכישתו ונעשה בהתאם לכוונת הבנק לשימוש בנייר. ניירות שנרכשים לצורכי מסחר (או במטרה לגדר רכיבים אחרים של התיק למסחר), לצורכי עשיית שוק או במסגרת חדר עסקאות מסווגים לתיק ניירות ערך למסחר. ניירות הנרכשים במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק מסווגים בתיק הזמין למכירה או כמניות שאינן למסחר (החל מיום 1 בינואר 2019). ניירות ערך הנרכשים על מנת להחזיקם עד לפדיונם מסווגים בתיק המוחזק לפדיון.

ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לדוח רווח והפסד. אגרות חוב זמינות למכירה מוצגות במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת מוצג בסעיף נפרד בהון ברווח כולל אחר שנקרא "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בניכוי המס המתייחס. החל מיום 1 בינואר 2019 מניות שאינן למסחר שיש להן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת מוצג בסעיף נפרד במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית ברווח והפסד ונקרא "רווחים מהשקעות במניות". בכל מקרה שבו קיימת ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני ההפרש נזקף לרווח והפסד. ניירות ערך מוחזקים לפדיון מוצגים במאזן לפי עלות מופחתת.

להלן סיווג סעיף ניירות הערך במאזן המאוחד:

31 במרס 2019					31 בדצמבר 2018				
אגרות	ניירות	אגרות	ניירות	חוב	אגרות	ניירות	חוב	אגרות	ניירות
מוחזקים לפדיון	זמניות למכירה ^(א)	מניות לא מסחר	ערך למסחר ^(ב)	סך הכל	מוחזקים לפדיון	זמניות למכירה ^(א)	מניות לא מסחר	ערך למסחר ^(ב)	סך הכל
במיליוני ש"ח									
אגרות חוב									
של ממשלת ישראל	2,813	31,098	5,626	39,537	2,334	30,573	5,677	38,584	
של ממשלות זרות ^(ג)	-	9,857	58	9,915	-	5,904	52	5,956	
של מוסדות פיננסיים בישראל	-	-	115	115	-	-	119	119	
של מוסדות פיננסיים זרים ^(ד)	-	10,651	110	10,761	-	9,707	132	9,839	
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	1,710	9,078	249	11,037	1,596	9,433	271	11,300	
של אחרים בישראל	-	172	190	362	-	242	290	532	
של אחרים זרים	989	3,157	210	4,356	946	3,517	220	4,683	
מניות וקרנות נאמנות		3,453	17	3,470		3,556	2	3,558	
סך כל ניירות הערך^(ה)	5,512	64,013	6,575	79,553	4,876	59,376	6,763	74,571	

(א) כולל רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בסך 106 מיליון ש"ח שנרשמו ברווח כולל אחר (31 בדצמבר 2018 - (494 מיליון ש"ח).
 (ב) כולל רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בסך 20 מיליון ש"ח שנרשמו ברווח והפסד (31 בדצמבר 2018 - (24 מיליון ש"ח).
 (ג) מזה: ממשלת ארה"ב בסך 5,074 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 2,362 מיליון ש"ח).
 (ד) מרבית אגרות החוב של מוסדות פיננסיים זרים הינם מסוג supranational או עם גיבוי מדינות.
 (ה) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

ליום 31 במרס 2019 כ-80.5% מתיק הנוסטרו של הקבוצה סווג כזמין למכירה, כ-8.3% כתיק למסחר, כ-4.3% כמניות שאינן למסחר וכ-6.9% בתיק לפדיון. כ-4.4% משווי ניירות הערך הינן השקעות במניות של חברות שאינן מוצגות על בסיס השווי המאזני, אלא לפי עלות או שווי שוק של המניות הנסחרות בבורסה.

למידע בנוגע לשווי ניירות ערך לפי אופן המדידה ראה [ביאור 15](#).

התיק הזמין למכירה

- ברבעון הראשון של 2019 היה גידול ברווח כולל אחר בגין אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמניות למכירה בסך 579 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס) בהשוואה לקיטון בסך של 207 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס) בתקופה המקבילה אשתקד.
- ברבעון הראשון של 2019 לרווח והפסד נזקפו רווחים נטו ממכירת אגרות חוב זמניות למכירה בסך של 2 מיליון ש"ח בהשוואה לרווחים בסך 25 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

היתרה המצטברת נטו של התאמות לשווי הוגן של אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) המוחזקות בתיק הזמין למכירה ליום 31 במרס 2019 מסתכמת בסכום חיובי של 38 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס), לעומת סכום שלילי של 317 מיליון ש"ח בסוף 2018. סכומים אלה מייצגים רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו לתאריכי הדוחות.

למידע בנוגע להתאמות לשווי הוגן של ניירות זמינים למכירה שנזקפו להון ראה [ביאור 5](#).

התיק למסחר

ב-31 במרס 2019, בתיק למסחר יש כ-6.6 מיליארד ש"ח אגרות חוב, לעומת 6.8 מיליארד ש"ח אגרות חוב ב-31 בדצמבר 2018. נכון ל-31 במרס 2019 התיק למסחר מהווה כ-8.3% מסך תיק הנוסטרו של הקבוצה לעומת 9.1% ב-31 בדצמבר 2018.

בגין אגרות חוב למסחר נרשמו ברבעון הראשון של 2019 בדוח רווח והפסד רווחים שמומשו וטרם מומשו בסך של 44 מיליון ש"ח לעומת הפסדים בסך 14 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השקעות במניות ובקרנות

סך כל ההשקעות במניות ובקרנות מסתכמות ליום 31 במרס 2019 בכ-3,470 מיליון ש"ח, מזה מניות סחירות 2,367 מיליון ש"ח ושאינן סחירות 1,103 מיליון ש"ח. החל מינואר 2019, שינויים בשווי ההון של מניות וקרנות שאינן למסחר שטרם מומשו יוכרו באופן שוטף ישירות בדוח רווח והפסד במקום ברווח הכולל האחר.

מסך כל ההשקעה 3,453 מיליון ש"ח מסווגים בתיק שאינו למסחר ו-17 מיליון ש"ח מסווגים בתיק למסחר.

ההון הנדרש בגין השקעות אלה עומד ליום 31 במרס 2019 על סך של 477 מיליון ש"ח.

למידע נוסף בנוגע להרכב התיק ראה [ביאור 5](#).

השקעות בניירות ערך שהונפקו בחו"ל

א. השקעות באגרות חוב מגובות נכסים שהונפקו בחו"ל

תיק ניירות ערך מגובי נכסים של הקבוצה (משכנתאות ושאינים משכנתאות), שכולו מדורג בדירוג השקעה (Investment Grade), מסתכם בכ-11.0 מיליארד ש"ח (כ-3.0 מיליארד דולר) ל-31 במרס 2019 לעומת 11.3 מיליארד ש"ח בסוף 2018. מתוך התיק הנ"ל ל-31 במרס 2019 כ-9.1 מיליארד ש"ח (כ-2.5 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר ובתיק לפדיון.

התיק הזמין למכירה של השקעות באגרות חוב מגובי נכסים בחו"ל ליום 31 במרס 2019 כולל השקעה באגרות חוב מגובות משכנתאות בסכום של כ-6.9 מיליארד ש"ח. 96.4% מסך אגרות החוב המגובות משכנתאות שבתיק הזמין הונפקו על ידי סוכנויות פדראליות בארה"ב (FNMA, FHLMC, GNMA) ומדורגות, נכון למועד הדוח, בדירוג AAA.

נכון ליום 31 במרס 2019 הסתכמה ירידת הערך המצטברת נטו שנזקפה להון עצמי הנובעת מתיק אגרות החוב המגובות משכנתאות בכ-65 מיליון ש"ח.

סך אגרות החוב המגובות משכנתאות שאינן בערבות מדינה (ארה"ב) ואינן בחסות מוסדות פדראליים אמריקאים, מסתכם בכ-525 מיליון ש"ח.

התקופה החזויה לפדיון של כל תיק אגרות החוב המגובות משכנתאות היא כ-3.6 שנים בממוצע (מח"מ). בנוסף לאגרות החוב המגובות משכנתאות, כולל התיק הזמין למכירה של הקבוצה גם אגרות חוב אחרות מגובות נכסים שאינם משכנתאות בסך של 2.2 מיליארד ש"ח, מתוכן אגרות חוב מסוג CLO בסך של כ-1.6 מיליארד ש"ח. התקופה החזויה לפדיון של תיק אגרות החוב המגובות נכסים שאינם משכנתאות היא כ-4.97 שנים בממוצע.

למידע נוסף בנוגע להשקעות באגרות חוב מגובות נכסים ראה [ביאור 5](#).

ב. השקעות בניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל

בתיק ניירות הערך של הקבוצה ב-31 במרס 2019 כ-31.1 מיליארד ש"ח (8.6 מיליארד דולר) ניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל. 28.8 מיליארד ש"ח (7.9 מיליארד דולר) הינן מאגרות החוב המסווגות בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר ובתיק לפדיון. 99.03% מסך ניירות הערך הינם בדירוג השקעה והם כוללים בעיקר ניירות ערך של ממשלת ארה"ב, בנקים ומוסדות פיננסיים, אגרות חוב של חברות בדירוג השקעה והיתר בעיקר ניירות ערך של ממשלת ישראל.

למידע נוסף בנוגע לחשיפה מוסדות פיננסיים זרים ראה פרק [סיכוני אש"א](#).

ליום 31 במרס 2019 הסתכמה יתרת עליית הערך המצטברת בהון העצמי בגין אגרות חוב שאינם מגובות נכסים שהונפקו בחו"ל, ושהם בתיק הזמין למכירה ב-177 מיליון ש"ח (שהם 116 מיליון ש"ח לאחר מס).

כאמור, בנוסף לתיק הזמין למכירה קיימים ניירות ערך שאינם מגובים בנכסים גם בתיק למסחר ובתיק לפדיון. התיק למסחר כולל בעיקר ניירות ערך של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים. 87.03% מניירות הערך שבתיק למסחר הינם בדירוג השקעה (Investment Grade).

שווי התיק למסחר שאינו מגובה בנכסים ב-31 במרס 2019 הסתכם ב-0.4 מיליארד ש"ח (0.1 מיליארד דולר). ההפרש בין השווי ההון לעלות המופחתת, במידה שיש הפרש כזה, נזקף לרווח והפסד.

השקעות באגרות חוב - שהונפקו בישראל

ההשקעות באגרות חוב שהונפקו בישראל הסתכמו ב-31 במרס 2019 ב-36.7 מיליארד ש"ח, מזה סך של 36.2 מיליארד ש"ח אגרות חוב שהונפקו על ידי ממשלת ישראל בשקלים, והיתר אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות. כ-36.1% מההשקעות באגרות חוב חברות שהם כ-0.2 מיליארד ש"ח נכללו בתיק הזמין למכירה, והיתר בתיק למסחר.

תיק אגרות החוב של חברות, שבתיק הזמין למכירה בהיקף של 0.2 מיליארד ש"ח כולל קרן הון חייבית בסך של 7 מיליון ש"ח.

כל אגרות החוב של החברות שבתיק למסחר רשומות למסחר וסחירות בבורסה.

למידע נוסף ראה [ביאור 5](#).

פיקדונות הציבור

פיקדונות הציבור בקבוצה הסתכמו ב-31 במרס 2019 ב-363.6 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-364.6 מיליארד ש"ח בסוף 2018, קיטון של 0.3%.

השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ הקטין בשיעור של 1.0% את סך כל פיקדונות הציבור כך שבנטרול השפעת השינוי היה גידול בפיקדונות הציבור בשיעור של 0.7%.

הלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלכות בקבוצת לאומי:

	31 במרס		31 בדצמבר	
	2019	2018	השינוי	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
			באחוזים	
תיקי ניירות ערך ^(א)	748,278	665,268	83,010	12.5
נכסים בגינם ניתנים שירותי תפעול ^{(א),(ב)}				
קרנות נאמנות	45,610	47,536	(1,926)	(4.1)
קופות גמל ופנסיה	133,148	146,187	(13,039)	(8.9)
קרנות השתלמות	112,478	113,864	(1,386)	(1.2)

(א) לרבות שינוי בשווי השוק של ניירות ערך ושווי הניירות שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות וקופות גמל, לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי ומשמורת.

(ב) הקבוצה בארץ אינה מנהלת קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות.

(ג) נכסי לקוחות לגביהם מעניקה הקבוצה שירותי ניהול תפעולי, כולל יתרות הקופות של לקוחות מיועצים בלאומי.

אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים

אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התחייבויות נדחים הסתכמו ב-31 במרס 2019 בכ-21.0 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-17.8 מיליארד ש"ח בסוף 2018, גידול בשיעור של 17.7% ובהשוואה למרס 2018 גידול של 34.3%.

תשקיף מדף והנפקת אגרות חוב

על פי דוח הצעת מדף מיום 30 בינואר 2019, הנפיק הבנק, בתאריך 31 בינואר 2019 סך של כ-1.69 מיליארד ש"ח אגרות חוב סדרה 180. אגרות החוב עומדות לפירעון בשני תשלומים שווים ביום 28 בפברואר 2023 וביום 28 בפברואר 2025, ונושאות ריבית שנתית בשיעור של 2.02% לשנה, אשר תשולם אחת לשנה ביום 28 בפברואר של כל אחת מהשנים 2020 עד 2025 (כולל).

אגרות החוב סדרה 180 אינן מוכרות לצורך הון פיקוחי.

על פי דוח הצעת מדף מיום 30 בינואר 2019, הנפיק הבנק, בתאריך 31 בינואר 2019 סך של 664.2 מיליון ש"ח כתבי התחייבות נדחים סדרה 403, המוכרים לצורך ההון הפיקוחי.

על פי דוח הצעת מדף מיום 12 במרס 2019, בוצעה בתאריך 13 במרס 2019 הרכבה של סדרה 403, במסגרתה הנפיק הבנק, סך של 777 מיליון ש"ח עג. כתבי התחייבויות נדחים, בתמורה לכ-798.4 מיליון ש"ח.

כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה 403 עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 28 בפברואר 2030 עם אופציה למנפיק לפירעון מוקדם לא לפני יום 31 בינואר 2025, ולא יאוחר מיום 28 בפברואר 2025. כתבי ההתחייבות צמודים למדד המחירים לצרכן, נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 2.42% לשנה, עד ליום 28 בפברואר 2025. במועד זה, בהינתן אי מימוש זכותו של הבנק לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנקובה באגרת בהתאם להפרש בין ריבית העוגן (כהגדרתה בדוח הצעת המדף) במועד ההנפקה לבין זו שבמועד עדכון הריבית.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, המוקדם מביניהם), יומרו כתבי ההתחייבות הנדחים למניות על פי ממוצע שערי הסגירה שנקבעו למניות הבנק בבורסה ב-14 ימי המסחר העוקבים האחרונים לפני היום בו נמסרה הודעת ההמרה או על פי שער הרצפה שנקבע (11.53 ש"ח למניה, כפוף להתאמות), כגובה מביניהם.

כתבי התחייבות סדרה 403 כשירים להיכלל בהון רוברד 2 החל ממועד ההנפקה.

פדיון מוקדם של שטרי הון נדחים

ביום 10 בפברואר 2019 החליט דירקטוריון הבנק לפדות במהלך אפריל-מאי 2019 בפדיון מוקדם מלא 1 מיליארד ש"ח עג. שטרי הון נדחים (לא סחירים) צמודים למדד אשר הונפקו בשנת 2009. בהתאם לכך, במהלך החודשים אפריל ומאי 2019 נפדו שטרי הון בסכום כולל של כ-1.2 מיליארד ש"ח.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-31 במרס 2019 ב-35,940 מיליון ש"ח, לעומת 35,305 מיליון ש"ח בסוף 2018, גידול של 1.8%. העלייה נובעת בעיקר מהרווח הנקי לתקופה. העלייה קוזה בחלקה על ידי חלוקת דיבידנד במהלך התקופה ומרווח כולל אחר לאור גידול בהתאמות השליליות בגין הטבות לעובדים כתוצאה מירידת ריבית ההיוון.

הון זה מהווה בסיס לחישוב ההון הפיקוחי המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק בתוספת מכשירים הוניים והתאמות פיקוחיות כפי שנקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 של הפיקוח על הבנקים.

יחס הון למאזן ב-31 במרס 2019 הגיע ל-7.9% בהשוואה ל-7.7% ב-31 בדצמבר 2018.

מבנה הלימות ההון

31 במרס		31 בדצמבר
2019		2018
2018		2018
במיליוני ש"ח		
הון לצורך חישוב יחס ההון		
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	36,424	34,316
הון רובד 2, לאחר ניכויים	10,709	9,897
סך הכל הון כולל	47,133	44,213
יתרות משוקללות של נכסי סיכון^(א)		
סיכון אשראי	284,143	282,673
סיכוי שוק	5,431	4,343
סיכון תפעולי	23,153	21,801
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	312,727	308,817
יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	11.65%	11.11%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	15.07%	14.32%

(א) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

מבנה ההון הפיקוחי

במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים את ההוראות הסופיות ליישום באזל 3 בישראל, וזאת על ידי תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין 211-201 (להלן בפרק זה: "ההוראות"). הוראות אלה נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות המעבר שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 של הפיקוח על הבנקים.

על פי הוראות אלו, רכיבי ההון בקבוצה לצורך חישוב הלימות ההון משויכים לשני רבדים:

1. הון רובד 1, הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף.

2. הון רובד 2.

סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון" או "ההון הפיקוחי" או "ההון הכולל".

הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף

הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מזכויות המיעוט (זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים.

בנוסף לאלו, נכללות התאמות להון עצמי רובד 1, אשר נובעות מיישום תכניות התייעלות תפעולית וכן מאופן חישוב ריבית ההיוון שמשמשת לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים, כמפורט בהמשך.

הון רובד 1 נוסף, מורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. בקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון ברובד זה.

הון רובד 2

הון רובד 2 כולל בעיקר מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בכפוף לתקרה שנקבעה בהוראות.

לגבי מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 בתאריך 31 בדצמבר 2013 נקבעו הוראות מעבר ותקרת הכרה, כמפורט בהוראות, כך שהסכום המוכר בגינם בפועל הינו הנמוך מבין סכומם המופחת של המכשירים עצמם ותקרת הכרה המתבססת על יתרת מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 ביום 31 דצמבר 2013 אשר מופחתת בתחילת כל שנה ב-10% עד ליום 1 בינואר 2022. בשנת 2019 תקרת ההכרה הינה 30%.

מכשירי הון המונפקים מתחילת שנת 2014 נדרשים לעמוד בקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. לצורך הכללתם בהון הקריטריונים העיקריים שעל המכשיר לכלול הינם: (1) מגננון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שבהתרחש האירוע המכונן לאי-קיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין 202), יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

למידע בנוגע להנפקות כתבי התחייבויות נדחים שהנפיק הבנק בשנת 2019 והכשירים להיכלל בהון רובד 2 ראה פרק [אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התחייבויות נדחים](#).

תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il בפרק אודות > מידע כספי > גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.

הלימות ההון

יחסי ההון מחושבים כיחס שבין ההון לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס הון עצמי רובד 1 מחושב כיחס שבין סכום הון עצמי רובד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים, ויחס ההון הכולל מחושב כיחס שבין סכום ההון הכולל לנכסי הסיכון המשוקללים.

יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל:

לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 201 "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וביחס הון כולל מזערי בשיעור של 13.5% וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. דרישה זו חלה על לאומי.

כמו כן, על פי תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 "מגבלות למתן הלוואות לדיר" התאגיד הבנקאי נדרש להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ואת יעד ההון הכולל, בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיר. השפעת דרישה זו לתקופת הדיווח עומדת על כ-0.26% ביחס ההון.

לאור זאת, דרישות ההון המינימליות שחלות על הבנק ליום 31 במרס 2019 הינן 10.26% ליחס הון עצמי רובד 1 ו-13.76% ליחס ההון הכולל.

תכנון ההון ויעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי הבנק:

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון ופרופיל הסיכון, האסטרטגיה העסקית והלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. תכנון ההון מאושר על ידי ההנהלה ודירקטוריון הבנק ולוקח בחשבון את הצמיחה בפעילות של מרכזי הרווח השונים בקבוצה וגורמים נוספים המשפיעים על עמידת הבנק בדרישות ההון, כגון: תחזיות רווח, שינויים ברווח כולל אחר, התאמות פיקוחיות, השפעת הוראות מעבר ושיעור הגידול בנכסי הסיכון. תחזית יחסי ההון נבחנת גם תחת מבחני רגישות ותרחישי קיצון שונים.

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף המזערי שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל ואשר לא תפחת משיעור ההון הנדרש לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדי הון לעת אירוע תרחיש קיצון.

במסגרת הליך הסקירה הפיקוחי, הנחה הפיקוח על הבנקים על קביעת יעדי הון פנימיים אשר יהלמו את פרופיל הסיכון של הבנק. בהמשך לכך, דירקטוריון הבנק אישר להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 הפנימי של הבנק באופן שמיום 31 בדצמבר 2017 יעמוד על 10.5%.

התאמות להון עצמי רובד 1:

מדידת ההתחייבות בגין זכויות עובדים

התקינה בדבר זכויות עובדים אשר יושמה לראשונה בינואר 2015, הינה גורם המשפיע באופן מהותי על הון עצמי רובד 1 של לאומי, בעיקר בשל העובדה שמדידת ההתחייבות הינה בהתאם לריביות שוק שהינן ברמות נמוכות היסטוריות וכן בשל התנודתיות הרבה שמדידה מעין זו יוצרת בהון הפיקוחי של הבנק.

ביוני 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מאת בנק ישראל לענין אופן חישוב ריבית ההיוון שתשמש לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים לצורך מדידת ההון הפיקוחי. בהתאם לאישור, ריבית ההיוון מחושבת על פי ממוצע נע של תשואות השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח. השינוי מיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016 ועד לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020 (כולל). שינוי השיטה מממן באופן משמעותי את התנודתיות בהון הפיקוחי של הבנק הנובעת משינויים בריבית ההיוון.

למידע נוסף בנוגע למתודולוגית ההיוון ראה פרק [מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים](#).

הקלה בגין תכניות התייעלות תפעולית

בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". על פי מכתב זה, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו, יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית על יחסי ההון ויחס המינוף על פני חמש שנים בקו ישר.

ביוני 2016 אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות שעלותה הסתכמה בכ-438 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 31 במרס 2019 מיוחסים להון הפיקוחי 55% מעלויות תכנית זו.

ביוני 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב נוסף בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן". המכתב האריך את תוקף ההקלה בגין התייעלות בכך אדם עד לסוף יוני 2018.

ביוני 2017, אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות נוספת שעלותה הסתכמה בכ-204 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 31 במרס 2019 מיוחסים להון הפיקוחי 35% מעלויות תכנית זו.

בספטמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב על הארכת תוקף שני המכתבים בשנה וחצי נוספות, עד ליום 31 בדצמבר 2019, במטרה לאפשר יישום של תכניות התייעלות נוספות.

שינויים רגולטוריים ונוספים במדידת דרישות ההון

התפתחויות בהוראות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים בנוגע למדידת הלימות ההון

במהלך חודש דצמבר 2017 סיימה ועדת באזל לפיקוח על הבנקים את עבודתה לעדכון המסגרת הכוללת להלימות ההון. במסגרת העדכונים, אשר לעתים מקבלים את המונח "באזל 4", נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון בנדבך הראשון. בין היתר, נקבעו שינויים באופן החישוב של דרישות ההון על פי הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי, נקבעה גישה סטנדרטית אחידה לגבי הסיכון התפעולי וכן נקבעו שינויים במסגרת מדידת סיכוני השוק. על פי הוראות ועדת באזל, שינויים אלה אמורים להיכנס לתוקף באופן מדורג החל מה-1 בינואר 2022 ועד 1 בינואר 2027. בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה על ידי הפיקוח על הבנקים בישראל.

חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בנושא מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי והוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים

ביום 13 בנובמבר 2018 פרסם בנק ישראל חוזר לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-313. על פי החוזר, מקדם ההמרה לאשראי על ערבויות להבטחת השקעות של רוכשי דירות שניתנו על פי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974, יעמוד על 30% חלף 50%, אם הדירה טרם נמסרה למשתכן. השפעת יישום החוזר הינה שיפור של כ-0.1% ביחס הון עצמי רובד 1.

חוזרים לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין בעקבות החוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (חוק שטרם)

במהלך חודש יולי 2018 פרסם בנק ישראל חוזרים לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין, שמטרתם להקל על חברות כרטיסי האשראי ביום שלאחר היפרדותן מהבנקים. בין היתר, תיקון בהקשר לכך שבנקים ישקלו אשראי שניתן לחברות כרטיסי אשראי באופן דומה לאשראי שניתן לבנקים, גם לאחר הפרדתן מהתאגיד הבנקאי כחלק מיישום "חוק שטרם". כלומר, משקל הסיכון של חברת כרטיסי אשראי יהיה נחות בדרגה אחת ממשקל הסיכון הנגזר מדירוג מדינת ישראל ובנוסף חוב שתקופת פירעונו המקורי הינו שלושה חודשים או פחות ישוקלל במשקל סיכון של 20%.

חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 332 בנושא רכישה עצמית על ידי תאגידים בנקאיים

ביום 28 בפברואר 2019 פרסם בנק ישראל חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 332 בנושא רכישה עצמית על ידי תאגידים בנקאיים. העדכון מבטל את האיסור על רכישה עצמית ומאפשר לתאגידים בנקאיים לבצע רכישה של מניותיהם בכפוף לתנאים מסוימים. בנוסף, עודכנו המגבלות על מתן מימון בביטחון ניירות ערך שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי.

מכירת חברת לאומי קארד בע"מ

בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017, ביום 25 בפברואר 2019 הושלמה העסקה למכירת החזקות הבנק בחברת לאומי קארד בע"מ.

למידע בנוגע להסכם המכירה האמור ראה פרק [חברות מוחזקות עיקריות, לאומי קארד](#).

להלן ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של קבוצת לאומי:

- שינוי היקף נכסי סיכון - נכסי הסיכון של לאומי מסתכמים לסוף מרס 2019 בכ-312.7 מיליארד ש"ח. כל גידול של 1% בנכסי הסיכון (כ-3.1 מיליארד ש"ח), יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 ב-0.12% ואת יחס ההון הכולל ב-0.15%.
- רווח שייצבר או שינוי בקרן ההון - הון עצמי רובד 1 של לאומי לסוף מרס 2019 מסתכם בכ-36.4 מיליארד ש"ח. ההון הכולל מסתכם בכ-47.1 מיליארד ש"ח. כל צבירת רווח נקי ו/או תנועה חיובית בקרן ההון בהיקף של 1 מיליארד ש"ח, תשפר את יחס הון עצמי רובד 1 ואת יחס ההון הכולל ב-0.32%.
- התחייבויות בדבר זכויות עובדים - ההתחייבות האקטוארית לעובדים מהוונת על פי ממוצע נע של שמונה רבעונים של תשואות השוק המושפעות מעקום אג"ח ממשלת ישראל ומרווח אג"ח קונצרני AA בארה"ב. שינוי של 0.1% לאורך עקום הריבית להיוון, בהנחה שהעקום עולה ויורד בצורה אחידה, משמעותה השפעה מצטברת של 0.07% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל. מזה על פי חישוב ממוצע נע לשמונה רבעונים, השפעה של כ-0.01% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל, לרבעון השוטף.

המידע הנ"ל לגבי הלימות ההון וניהולה מתייחס לפעולות עתידיות של הבנק, והוא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 20 בנובמבר 2017 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות חלוקת דיבידנד לפיה מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 40% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד.

ביום 6 במרס 2019 אישר דירקטוריון הבנק שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד לפיו מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 50% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. זאת, בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות והוראות בנק ישראל.

ביום 26 במאי 2019, אישר הדירקטוריון בגין הרבעון הראשון של שנת 2019 דיבידנד בגובה של 40% מהרווח הנקי של הרבעון. סכום הדיבידנד שאושר הסתכם לסך של כ-437 מיליון ש"ח, המהווה 29.23 אג' לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. הדירקטוריון קבע את יום 10 ביוני 2019 כיום הקובע לעניין תשלום דיבידנד ואת יום 23 ביוני 2019 כיום התשלום. סכום הדיבידנד הסופי למניה כפוף לשינויים עקב רכישה עצמית של מניות הבנק. (ראה בהמשך פירוט לגבי התכנית).

פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד ההכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
25 במאי 2017	22 ביוני 2017	8.17	124
15 באוגוסט 2017	11 בספטמבר 2017	11.50	175
21 בנובמבר 2017	21 בדצמבר 2017	21.51	328
6 במרס 2018	28 במרס 2018	22.41	342
24 במאי 2018	19 ביוני 2018	19.18	292
14 באוגוסט 2018	6 בספטמבר 2018	23.96	361
12 בנובמבר 2018	10 בדצמבר 2018	25.08	375
6 במרס 2019	3 באפריל 2019	18.40	275

תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק

ביום 26 במאי 2019 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף שלא יעלה על 700 מיליון ש"ח, החל מיום 28 במאי 2019 ועד ליום 27 במאי 2020. תכנית הרכישה תבוצע במסגרת המסחר בבורסה ו/או בעסקאות מחוץ לבורסה, באמצעות חבר בורסה חיצוני ובלתי תלוי שיפעל על פי ייפוי כוח בלתי חוזר, בהתאם למנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה רשות ניירות ערך. תכנית הרכישה תתבצע בשני שלבים נפרדים, שכל אחד מהם יהיה בלתי הדיר, בהתאם לתנאי מנגנון נמל מבטחים (להלן: "שלב א'" ו-"שלב ב'"). ביצוע שלב א' יחל ביום 28 במאי 2019, ויסתיים במוקדם מבין (א) יום 2 באוגוסט 2019; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 350 מיליון ש"ח. לאחר סיום שלב א', אם יחליט הבנק לבצע את שלב ב', ייתן הבנק לחבר הבורסה הוראה בלתי הדירה להתחיל בביצוע שלב ב' יום מסחר אחד לאחר פרסום הדוח הכספי הראשון שלאחר מועד קבלת ההחלטה בדבר ביצוע שלב ב'. במקרה כזה, יסתיים שלב ב' במוקדם מבין: (א) יום 27 במאי 2020; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 700 מיליון ש"ח, בניכוי סך הרכישות שבוצעו בפועל במסגרת שלב א'. אם לאחר סיום שלב א' תתקבל החלטה שלא לבצע את שלב ב', יפרסם על כך הבנק דיווח מיידי.

אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע תכנית הרכישה, כנדרש בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 332, התקבל ביום 19 במאי 2019, בכפוף לעמידה במגבלות וביעדי ההון, ובכלל זאת התנאי לפיו התכנית תופסק לאלתר אם במהלך תקופת התכנית יתברר כי על פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו הבנק אינו עומד ביחס הון עצמי רובד 1 של 10.9% לפחות.

יחס מינוף

יחס המינוף מחושב באחוזים ומוגדר כמדידת ההון הרגולטורי מחולק במדידת החשיפה. ההון הרגולטורי לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. מדידת החשיפה של תאגיד בנקאי היא סכום החשיפות המאזניות, החשיפות לנגזרים, החשיפות לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. יחס המינוף הינו מדד משלים ליחס ההון ומהווה מגבלה נוספת על רמת המינוף של המגזר הבנקאי.

יחס המינוף עשוי להיות מושפע מהשינויים בהון הרגולטורי של הבנק. בין היתר, בחישוב יחס המינוף הובאה בחשבון השפעה של יישום תכנית ההתייעלות והתאמות מיישום ריבית ההיוון המחושבת על פני ממוצע נע של תשואת השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח, בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות.

31 במרס		
2019	2018	
במיליוני ש"ח		
בנתוני המאוחד		
הון רובד 1	36,424	34,316
סך החשיפות	497,383	498,316
יחס מינוף		
יחס מינוף	7.32%	6.89%
יחס מינוף מזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים	6.00%	6.00%

למידע נוסף בנושא הלימות הון ומינוף ראה [ביאור 39](#).

מגזרי פעילות - גישת ההנהלה

דיווח מגזרי פעילות על פי גישת ההנהלה מציג את תוצאות הבנק בחלוקה לקווי עסקים, בהתאם למבנה הארגוני של הבנק. קווי העסקים מתמחים במתן שירות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים.

למידע נוסף בדבר קווי עסקים בגישת הנהלה ראה פרק [מגזרי פעילות בדוחות הכספיים לשנת 2018](#).

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019											
במיליוני ש"ח											
בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שווקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות כח"ל	סך הכל
הכנסות ריבית נטו:											
241	321	447	1,009	233	217	188	180	(6)	15	284	2,120
298	13	(206)	105	78	(56)	(38)	(77)	-	2	(14)	-
539	334	241	1,114	311	161	150	103	(6)	17	270	2,120
320	119	2	441	103	54	78	345	387	77	70	1,555
859	453	243	1,555	414	215	228	448	381	94	340	3,675
31	62	(9)	84	37	(102)	(18)	(19)	-	3	(3)	(18)
680	257	70	1,007	194	72	37	77	269	58	232	1,946
148	134	182	464	183	245	209	390	112	33	111	1,747
53	48	66	167	67	89	76	145	43	10	24	621
95	86	116	297	116	156	133	245	69	(1)	77	1,092
יתרות ליום 31 במרס 2019											
29,491	25,983	81,956	137,430	39,397	38,732	24,618	5,651	5,916	644	24,669	277,057
157,665	37,449	-	195,114	48,750	19,584	6,545	68,757	315	-	24,522	363,587
175,097	16,394	-	191,491	23,604	19,409	1,059	496,415	21,223	268,460	17,853	1,039,514

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018											
במיליוני ש"ח											
בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטיות	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בחו"ל	סך הכל
הכנסות ריבית נטו:											
337	339	409	1,085	259	189	150	(34)	-	93	264	2,006
148	(7)	(190)	(49)	13	(48)	(27)	121	-	(4)	(6)	-
485	332	219	1,036	272	141	123	87	-	89	258	2,006
328	123	-	451	99	53	75	51	33	253	77	1,092
813	455	219	1,487	371	194	198	138	33	342	335	3,098
84	48	6	138	35	(18)	(72)	13	(1)	27	8	130
654	251	63	968	171	61	29	82	238	218	209	1,976
75	156	150	381	165	151	241	43	(204)	97	118	992
26	54	52	132	57	52	83	15	(129)	25	27	262
49	102	98	249	108	99	158	30	(75)	70	91	730
יתרות ליום 31 במרס 2018											
29,969	27,061	78,879	135,909	37,263	33,938	21,354	4,080	5,924	^(א) 639	24,224	263,331
155,226	35,607	-	190,833	45,095	22,904	5,688	72,340	149	^(ב) -	25,470	362,479
173,581	19,948	-	193,529	23,641	19,990	1,177	450,769	23,310	276,305	17,706	1,006,427

(א) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 8,128 מיליון ש"ח.
(ב) לא כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 89 מיליון ש"ח.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018											
במיליוני ש"ח											
בנק	קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות כנות בארץ	חברות כנות בחו"ל
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
הכנסות ריבית נטו:											
1,012	1,335	2,441	4,788	1,039	827	748	(23)	6	390	1,115	8,890
1,043	9	(1,529)	(477)	122	(243)	848	(3)	(4)	(36)	-	-
2,055	1,344	912	4,311	1,161	584	541	825	3	386	1,079	8,890
1,322	487	3	1,812	408	217	315	492	147	1,180	300	4,871
3,377	1,831	915	6,123	1,569	801	856	1,317	150	1,566	1,379	13,761
213	270	30	513	28	(70)	(170)	23	(10)	113	92	519
2,733	1,099	274	4,106	713	276	132	363	958	896	893	8,337
431	462	611	1,504	828	595	894	931	(798)	557	394	4,905
161	172	227	560	308	221	332	300	(351)	158	91	1,619
270	290	384	944	520	374	562	637	(447)	383	284	3,257
יתרות ליום 31 בדצמבר 2018											
29,594	26,478	81,524	137,596	38,490	33,533	24,462	5,251	5,860	560 ^(א)	25,421	271,173
158,593	38,046	-	196,639	49,671	19,592	6,597	65,910	274	- ^(ב)	25,908	364,591
167,486	18,354	-	185,840	22,137	19,122	1,008	421,022	21,085	285,016	17,625	972,855

(א) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 8,042 מיליון ש"ח.
(ב) לא כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 71 מיליון ש"ח.

מגזרי פעילות פיקוחיים

לגבי תיאור מגזרי הפעילות העיקריים ראה פרק [מגזרי פעילות פיקוחיים בדוחות הכספיים לשנת 2018](#).

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019										
במיליוני ש"ח										
פעילות ישראל	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	פעילות חו"ל	סך הכל
הכנסות ריבית נטו	643	35	535	216	351	48	22	-	270	2,120
הכנסות שאינן מריבית	242	39	186	76	145	42	365	390	70	1,555
סך כל ההכנסות	885	74	721	292	496	90	387	390	340	3,675
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	15	-	73	-	(83)	(6)	(16)	-	(1)	(18)
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	741	29	389	131	102	59	91	172	232	1,946
רווח לפני מס	129	45	259	161	477	37	312	218	109	1,747
הוצאות מס	46	17	93	59	172	13	120	79	22	621
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	83	28	166	102	305	24	168	139	77	1,092
יתרה ליום 31 במרס 2019										
אשראי לציבור, ברוטו	98,983	402	59,799	29,043	65,318	1,836	-	-	24,984	280,365
פיקדונות הציבור	108,502	25,734	54,206	38,056	49,329	63,236	-	-	24,524	363,587
נכסים בניהול	69,026	46,429	45,666	24,718	68,300	708,255	59,267	-	17,853	1,039,514
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018										
במיליוני ש"ח										
פעילות ישראל	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	פעילות חו"ל	סך הכל
הכנסות ריבית נטו	651	25	519	180	309	33	31	-	258	2,006
הכנסות שאינן מריבית	392	39	211	80	153	53	60	27	77	1,092
סך כל ההכנסות	1,043	64	730	260	462	86	91	27	335	3,098
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	69	-	82	(34)	(3)	(2)	10	-	8	130
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	817	27	380	122	113	62	63	183	209	1,976
רווח (הפסד) לפני מס	157	37	268	172	352	26	18	(156)	118	992
הוצאות (הכנסות) מס	46	13	91	60	117	9	(17)	(84)	27	262
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	99	24	177	112	235	17	46	(71)	91	730
יתרה ליום 31 במרס 2018										
אשראי לציבור, ברוטו ^(א)	103,175	382	61,844	26,113	57,989	761	-	-	24,552	274,816
פיקדונות הציבור ^(ב)	106,250	24,872	53,314	35,662	49,425	67,574	-	-	25,471	362,568
נכסים בניהול	71,812	44,454	49,103	24,887	70,751	688,117	39,601	-	17,702	1,006,427

(א) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 8,266 מיליון ש"ח.
 (ב) לא כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 89 מיליון ש"ח.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018										
במיליוני ש"ח										
פעילות ישראל	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	פעילות חו"ל	סך הכל
הכנסות ריבית נטו	2,744	117	2,160	786	1,330	166	507	-	1,080	8,890
הכנסות שאינן מריבית	1,626	155	832	331	621	199	728	79	300	4,871
סך כל ההכנסות	4,370	272	2,992	1,117	1,951	365	1,235	79	1,380	13,761
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	273	-	279	(156)	7	4	20	-	92	519
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	3,543	113	1,560	544	472	269	271	672	893	8,337
רווח (הפסד) לפני מס	554	159	1,153	729	1,472	92	944	(593)	395	4,905
הוצאות (הכנסות) מס	161	59	422	271	537	34	264	(221)	92	1,619
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	347	100	728	456	932	59	719	(368)	284	3,257
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018										
אשראי לציבור, ברוטו ^(א)	106,132	396	60,578	27,290	61,899	687	-	-	25,753	282,735
פיקדונות הציבור ^(ב)	108,874	26,128	54,329	38,867	49,553	61,003	-	-	25,908	364,662
נכסים בניהול	68,044	43,916	42,951	23,801	68,113	666,146	42,260	-	17,624	972,855

(א) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 8,210 מיליון ש"ח.
(ב) כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 71 מיליון ש"ח.

חברות מוחזקות עיקריות

קבוצת לאומי פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות חברות בנות שהינן: בנקים, חברות למימון וחברות לשירותים פיננסיים. כמו כן משקיעה הקבוצה בתאגידים ריאליים העוסקים בפעילות לא בנקאית.

סך כל השקעות הבנק בחברות מוחזקות (כולל השקעות בשטרי הון) הסתכם ב-31 במרס 2019 בכ-10.2 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-11.8 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2018 והתרומה של החברות המוחזקות ברבעון הראשון של 2019 לרווח הנקי של הקבוצה הסתכמה לרווח בסך 41 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 228 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מאוחדות בארץ

סך כל השקעות הבנק (כולל השקעות בשטרי הון) בחברות המאוחדות בארץ הסתכם ב-31 במרס 2019 ב-6,025 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,535 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2018. התרומה שלהן לרווח הנקי של הקבוצה הסתכמה ברבעון הראשון של 2019 בכ-11 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-70 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לאומי קארד בע"מ

ביום 25 בפברואר 2019 הושלמה העסקה למכירת לאומי קארד בע"מ לחברת Warburg Pincus Financial Holdings (Israel LTD.).

לפירוט נוסף לעניין מכירת לאומי קארד בע"מ ראה דוח כספי לשנת 2018, פרק [חברות מוחזקות עיקריות, לאומי קארד](#).

לאומי פרטנרס בע"מ

מכירת החזקות בסופר פארם

ביום 7 במאי 2019 הושלמה עסקת מכירת החזקות לאומי פרטנרס בע"מ, בסופר פארם ישראל בע"מ (להלן: "החברה") ליוניון השקעות ופיתוח בע"מ. המניות הנמכרות מהוות כ-15% מהונה המונפק והנפרע של החברה. הבנק צפוי לרשום רווח לפני מס של כ-75 מיליון ש"ח מהעסקה. למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 7 במאי 2019.

רכישת מניות תעבורה אחזקות בע"מ

ביום 20 במאי 2019 הודיעה נשר מפעלי מלט ישראלים בע"מ ללאומי פרטנרס כי החברה נבחרה לצד גופים נוספים מקבוצת הפניקס חברה לביטוח בע"מ כמציע מועדף לרכוש מנשר מניות תעבורה. כל אחד מבין לאומי פרטנרס והפניקס עתיד לרכוש כ-20% ממניות תעבורה תמורת כ-250.5 מיליון ש"ח.

נשר העניקה ללאומי פרטנרס ולפניקס בלעדיות עד ליום 27 במאי 2019 לצורך השלמת חתימת הסכם המכר. אין וודאות שהסכם המכר אכן ייחתם או באשר למועד בו ייחתם.

חברות מאוחדות בחו"ל

סך כל ההשקעות של הבנק (כולל השקעות בשטרי הון) בשלוחות בחו"ל ב-31 במרס 2019 הסתכם ב-4,144 מיליון ש"ח בהשוואה ל-4,190 מיליון ש"ח בסוף 2018.

התרומה של השלוחות בחו"ל לרווח הנקי בשקלים של הקבוצה ברבעון הראשון של 2019 הסתכמה ברווח בסך 42 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 156 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

למידע נוסף בנוגע לתביעות משפטיות ונושאים אחרים הקשורים לחברות מאוחדות ראה [ביאור 10](#).

בנק לאומי ארה"ב

ביום 22 במאי 2019 בוצעה חלוקת דיבידנד בסך של 60 מיליון דולר, חלקו היחסי של בנק לאומי מכח החזקותיו ב-BLC, הינו 50.8 מיליון דולר.

בנק לאומי רומניה

ביום 16 באפריל 2019 לאומי התקשר בהסכם עם First Bank S.A, שהינו בנק ברומניה בשליטת קרן ההשקעות JC Flowers למכירת החזקות הבנק, המהוות כ-99.9% מהון המניות של לאומי רומניה, בלאומי רומניה.

השלמת העסקה מותנית בהתקיימות תנאים מתלים שנקבעו בהסכם, שעיקרם קבלת האישורים הרגולטורים הנדרשים לצורך ביצוע העסקה.

להשלמת העסקה לא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הבנק. למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 16 באפריל 2019.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פרק זה נכתב בפירוט רב [בדוח הדיקטוריון וההנהלה לשנת 2018](#) ו**בדוח על הסיכונים לשנת 2018** על כן יש לקרוא את הפרק בהמשך לכתוב בדוחות אלו.

הפעילות העסקית של הבנק כרוכה בניהול סיכונים פיננסיים ושאנים פיננסיים. הסיכונים הפיננסיים המרכזיים אותם מנהל הבנק הינם: סיכוני אשראי שהינם אינטגרליים בעיסוק הליבה של הבנק וכן סיכוני שוק ונזילות. לצד ניהול הסיכונים הפיננסיים, פעילות הבנק מייצרת סיכונים שאינם פיננסיים אשר ניהולם הינו תנאי הכרחי לעמידה במטרות השוטפות ובמטרות ארוכות הטווח של הקבוצה. בין סיכונים אלה נכללים סיכונים תפעוליים, לרבות סיכונים טכנולוגיים וסייבר, סיכונים משפטיים, סיכוני רגולציה, סיכוני ציות, סיכוני מוניטין, סיכוני הבנקאות ההוגנת (conduct) וסיכון אסטרטגי.

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בלאומי הינה שמירה על יציבות הקבוצה ותמיכה בהשגת היעדים העסקיים. מטרות אלו מושגות תוך עמידה בתיאבון הסיכון שהוגדר, במדיניות ובמגבלות הנגזרות מהם, אשר יוצרים גבולות גזרה לפעילות העסקית. מסגרת ניהול הסיכונים כוללת מנגנונים לזיהוי סיכונים ואמידתם, הגדרת מבנה ארגוני ותחומי אחריות לניהולם לרבות מנגנוני בקרה ודיווח נאותים.

בבנק מתבצעת פעילות מתמדת לשדרוג תשתית ניהול הסיכונים וניתוח תמונת הסיכון, דבר המאפשר קבלת החלטות באופן מושכל.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים בסיכונים וברמת חומרתם ביחס [לטבלה שפורסמה בדוח הדיקטוריון וההנהלה לשנת 2018](#), למעט סיכון מערכתי עולמי שאומדן השפעתו על יחס הלימות הון עצמי רובד 1 של הבנק ירדה מ"בינונית-גבוהה" ל"בינונית".

הורדת רמת חומרת הסיכון מוסברת בשילוב של גורמים אשר השפעתם נטו הינה חיובית. בין היתר: בשיפור מרכיבי מאזן הבנק, המשך צמיחה בכלכלת ארה"ב, המשך שיפור בשוק העבודה בארה"ב ושינוי גישה בקרב בנקים מרכזיים לטובת המשך הרחבה של המדיניות המוניטארית ובכלל זה עצירה של מתווה עליית הריבית בארה"ב. נושאים שעדיין מוסיפים לחוסר הוודאות הם בעיקר גורמים גיאופוליטיים גלובליים (כמו הסדרת BREXIT) ומידת חוסר הוודאות סביב השגת הסכם סחר בין סין לארה"ב.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים, פרופיל הסיכון - הגדרת חומרת גורמי הסיכון בדוח הדיקטוריון וההנהלה לשנת 2018](#).

סיכוני אשראי

אשראי הינו פעילות ליבה מרכזית של הבנק והקבוצה, המתקיימת באופן מבוזר במספר קווי עסקים.

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי כפי שסוכמו.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות: אשראי לציבור, אשראי לבנקים, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 בנושא ניהול סיכון אשראי ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדיקטוריון. כמו כן, הבנק מקפיד על ניהול הסיכון בהתאם להנחיות ודרישות נוספות שנכללות בהוראות הפיקוח על הבנקים תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

במסגרת ניהול סיכוני אשראי מנטר הבנק את איכות תיק האשראי, לרבות נאותות כוללת של ההפרשה להפסדי אשראי לכיסוי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, ריכוזיות תיק האשראי ופעילות לפי מוצרים עיקריים, כגון: אשראי לענף בינוי ונדל"ן, הלוואות לדיר, אשראי לאנשים פרטיים ואשראי ממונף.

למידע נוסף ופירוט לגבי התפתחויות שחלו בתיק האשראי ומדדים איכותיים המאפיינים את התיק ניתן לראות בהמשך פרק זה וכן [בדוח על הסיכונים](#).

סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים

31 במרס 2019		
מאזני	חוץ מאזני	כולל
במיליוני ש"ח		
1. סיכון אשראי בעייתי: ^(א)		
סיכון אשראי פגום	2,449	2,671
סיכון אשראי נחות	429	476
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ^(ב)	3,671	4,371
סך הכל סיכון אשראי בעייתי	6,549	7,518
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ג)	962	962
2. נכסים שאינם מבצעים:		
חובות פגומים (NPL)	2,107	2,107
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	9	9
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	2,116	2,116
שיעור אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור	-	0.75%

31 במרס 2018		
מאזני ^(ד)	חוץ מאזני	כולל
במיליוני ש"ח		
1. סיכון אשראי בעייתי: ^(א)		
סיכון אשראי פגום	3,162	3,398
סיכון אשראי נחות	744	787
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ^(ב)	3,234	4,401
בניכוי סיכון אשראי בעייתי של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(ג)	(368)	(374)
סך הכל סיכון אשראי בעייתי	6,772	8,212
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ג)	862	862
2. נכסים שאינם מבצעים:		
חובות פגומים (NPL)	2,626	2,626
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	10	10
בניכוי חובות פגומים של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(ג)	(38)	(38)
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	2,598	2,598
שיעור אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור ^(ה)	-	0.96%

ליום 31 בדצמבר 2018		
מאזני	חוץ מאזני	כולל
במיליוני ש"ח		
1. סיכון אשראי בעייתי: ^(א)		
סיכון אשראי פגום	2,804	3,030
סיכון אשראי נחות	426	474
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ^(ב)	3,732	4,553
בניכוי סיכון אשראי בעייתי של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(ג)	(368)	(372)
סך הכל סיכון אשראי בעייתי	6,594	7,685
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ג)	1,054	1,054
2. נכסים שאינם מבצעים:		
חובות פגומים (NPL)	2,521	2,521
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	9	9
בניכוי חובות פגומים של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(ג)	(45)	(45)
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	2,485	2,485
שיעור אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור ^(ה)	-	0.89%

הערה: סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

- (א) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (ב) לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
 (ג) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 [דצמבר 2018](#).
 (ד) סוג מחדש. למידע נוסף ראה [ביאור 6](#).
 (ה) שיעור אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור הינו בנטרול יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה.

תנועה ביתרת פגומים

תנועה בחובות פגומים בגין אשראי לציבור

31 במרס 2019				
במיליוני ש"ח				
מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	
2,380	31	340	2,751	יתרת חובות פגומים לתחילת התקופה
179	-	50	229	חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך התקופה
(4)	-	-	(4)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(132)	-	(27)	(159)	חובות פגומים שנמחקו
(311)	(1)	(45)	(357)	חובות פגומים שנפרעו
(17)	(1)	-	(18)	אחר
2,095	29	318	2,442	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה

31 במרס 2018				
במיליוני ש"ח				
מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	
3,049	29	377	3,455	יתרת חובות פגומים לתחילת התקופה
196	2	66	264	חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך התקופה
(168)	-	-	(168)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(60)	-	(29)	(89)	חובות פגומים שנמחקו
(292)	-	(32)	(324)	חובות פגומים שנפרעו
17	-	-	17	אחר
(1)	-	(37)	(38)	בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(א)
2,741	31	345	3,117	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה

(א) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה במספרי השוואה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 136 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש

31 במרס 2019				
במיליוני ש"ח				
מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	
1,318	8	319	1,645	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת התקופה
87	-	41	128	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
-	-	-	-	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב
(34)	-	(13)	(47)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(289)	-	(43)	(332)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
(5)	-	-	(5)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
1,077	8	304	1,389	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה

31 במרס 2018				
במיליוני ש"ח				
מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	
1,756	10	332	2,098	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת התקופה
78	-	43	121	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(21)	-	-	(21)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב
(10)	-	(13)	(23)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(218)	-	(29)	(247)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
2	-	-	2	התאמות מתרגום דוחות כספיים
-	-	(9)	(9)	בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(א)
1,587	10	324	1,921	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה

(א) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה במספרי השוואה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

גילוי, הערכה, סיווג וכללי הפרשה להפסדי אשראי

בנושא הוצאות בגין הפסדי אשראי וסיווג חובות בעייתיים הבנק פועל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים שנכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2011 והעדכונים של הוראות אלו ממועד זה. הבנק נוהג לאמוד, להעריך ולעדכן את גובה ההפרשה להפסדי אשראי באופן שוטף, בהתאם לניסיון העבר, ניתוח מצבם של הלווים הנבחנים באופן פרטני, וכן בהתאם לתחזיות כלכליות והערכות לגבי השווקים והסקטורים העסקיים השונים.

תנועה ב'יתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים

31 במרס 2019				
במיליוני ש"ח				
מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	
459	4	150	613	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת התקופה
(96)	-	(24)	(120)	הכנסות בגין הפסדי אשראי
(132)	-	(27)	(159)	מחיקות חשבונאיות
181	-	36	217	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(3)	-	-	(3)	אחר
409	4	135	548	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה

31 במרס 2018				
במיליוני ש"ח				
מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	
447	5	61	513	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת התקופה
(84)	-	39	(45)	הכנסות בגין הפסדי אשראי
(63)	-	(29)	(92)	מחיקות חשבונאיות
151	-	38	189	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(1)	-	(6)	(7)	בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(א)
450	5	103	558	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה

(א) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

למידע נוסף בנוגע לאופן קביעת שיעורי הפרשה קבוצתית ראה פרק [מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים](#).
למידע נוסף בנוגע להפרשות ראה [כיאר 6](#).

להלן פירוט מדדי סיכון האשראי

31 במרס	31 בדצמבר	
2019 ^(ב)	2018 ^(א)	2018
באחוזים		
שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור	0.87	1.15
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור	0.34	0.37
שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור	1.91	2.12
שיעור ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור	(0.01)	0.19
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור	(0.02)	(0.09)
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור	1.33	1.41
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום	152.66	142.95
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר	109.52	103.82
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור	(1.66)	(6.40)

(א) כולל יתרות שסוגו כנכסים מוחזקים למכירה במספרי השוואה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 136 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ב) סוג מחדש. למידע נוסף ראה [ביאור 6](#).

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק

31 במרס 2019						
הפסדי אשראי ^(ג)			מזה:	מזה:	מזה:	סיכון
יתרת	הוצאות	מזה:	סיכון	סיכון	דירוג	אשראי
הפרשה	(הכנסות)	אשראי	אשראי	אשראי	ביצוע	כולל ^(א)
להפסדי	בגין הפסדי	פגום	בעייתי ^(ד)	אשראי ^(ה)	אשראי ^(ה)	
אשראי	אשראי					
במיליוני ש"ח						
בנין פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
תעשייה	24,406	23,497	909	432	25	38
בנין ונדל"ן - בינוי ^(ו)	48,741	48,070	671	262	(15)	(4)
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	29,385	28,845	540	426	(6)	(20)
מסחר	30,367	29,360	1,007	263	54	42
שרותים פיננסיים	26,713	26,675	38	30	5	(1)
ענפים אחרים	44,457	43,354	1,103	356	(95)	(49)
סך הכל מסחרי^(ז)	204,069	199,801	4,268	1,769	(32)	6
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	83,028	82,190	838	-	1	3
אנשים פרטיים - אחר	45,549	44,994	555	319	14	45
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	332,646	326,985	5,661	2,088	(17)	54
בנקים בישראל וממשלות בישראל	43,113	43,113	-	-	(1)	-
סך הכל פעילות בישראל	375,759	370,098	5,661	2,088	(18)	54
בנין פעילות לווים בחו"ל						
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	61,409	59,552	1,857	576	-	8
בנקים וממשלות בחו"ל	41,589	41,589	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	102,998	101,141	1,857	576	-	8
סך הכל פעילות בישראל ובחו"ל	478,757	471,239	7,518	2,664	(18)	62

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 291,622, 100,690, 9,416, 946, 76,083 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ד) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לכיצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(ז) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך 808 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

31 במרס 2018						
הפסדי אשראי ^(ג)						
סיכון אשראי ^(א) כולל ^(א)	מזה: דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	מזה: סיכון אשראי ^(ד) בעייתי	מזה: סיכון אשראי פגום	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח						
בגין פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
תעשייה	23,245	22,410	835	416	15	3 (442)
בינוי ונדל"ן - בינוי ^(ו)	50,560	49,296	1,264	325	(7)	(14) (353)
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	28,125	27,450	675	519	(52)	(51) (388)
מסחר	29,060	28,198	862	351	17	34 (306)
שרותים פיננסיים	24,938	24,924	14	4	8	(4) (200)
ענפים אחרים	45,436	43,896	1,540	672	63	18 (509)
סך הכל מסחרי^(י)	201,364	196,174	5,190	2,287	44	(14) (2,198)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	79,188	78,430	758	-	6	1 (450)
אנשים פרטיים - אחר	64,829	63,873	956	377	63	34 (761)
בניכוי יתרת אשראי לציבור המוחזק למכירה ^(ח)	(19,974)	(19,600)	(374)	(38)	-	- 153
סך הכל ציבור - פעילות בישראל^(ט)	325,407	318,877	6,530	2,626	113	21 (3,256)
בנקים בישראל וממשלות בישראל	47,215	47,215	-	-	(2)	- (1)
בניכוי יתרות שסווגו כמוחזקות למכירה ^(ח)	(31)	(31)	-	-	-	- -
סך הכל פעילות בישראל	372,591	366,061	6,530	2,626	111	21 (3,257)
בגין פעילות לווים בחו"ל						
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	58,764	57,082	1,682	727	19	5 (420)
בנקים וממשלות בחו"ל	44,283	44,283	-	-	-	- -
בניכוי יתרת אשראי בנקים המוחזק למכירה ^(ח)	(1)	(1)	-	-	-	- -
סך הכל פעילות בחו"ל	103,046	101,364	1,682	727	19	5 (420)
סך הכל פעילות בישראל ובחו"ל	475,637	467,425	8,212	3,353	130	26 (3,677)

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 280,005, 76,804, 11,812, 106,138 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ד) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ז) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך 1,109 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ח) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 136](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.
- (ט) הנתונים סווגו מחדש בעקבות מהלך טיוב שבוצע בשנת 2018.

31 בדצמבר 2018

הפסדי אשראי ^(ג)						
סיכון אשראי ^(א) כולל ^(א)	מזה: דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	מזה: סיכון אשראי ^(ד) בעייתי	מזה: סיכון אשראי פגום	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח						

בגין פעילות לווים בישראל ציבור-מסחרי

תעשייה	24,314	23,457	857	470	9	(76)	(513)
בנינו ונדל"ן - בינו ^(ו)	47,469	46,704	765	282	7	10	(348)
בינו ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	28,665	28,061	604	433	(107)	(80)	(372)
מסחר	29,556	28,465	1,091	277	129	131	(323)
שרותים פיננסיים	28,076	28,054	22	8	(13)	(6)	(185)
ענפים אחרים	44,686	43,377	1,309	553	151	56	(544)
סך הכל מסחרי^(י)	202,766	198,118	4,648	2,023	176	35	(2,285)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	82,339	81,477	862	-	32	4	(473)
אנשים פרטיים - אחר	64,930	63,951	979	383	241	165	(808)
בניכו יתרת אשראי לציבור המוחזק למכירה ^(ח)	(19,869)	(19,497)	(372)	(45)	-	-	184
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	330,166	324,049	6,117	2,361	449	204	(3,382)
בנקים בישראל וממשלות בישראל	44,203	44,203	-	-	-	-	(3)
בניכו יתרות שסווגו כמוחזקות למכירה ^(ח)	(33)	(33)	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	374,336	368,219	6,117	2,361	449	204	(3,385)
<u>בגין פעילות לווים בחו"ל</u>							
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	64,845	63,277	1,568	616	70	52	(431)
בנקים וממשלות בחו"ל	38,689	38,689	-	-	-	-	-
בניכו יתרת אשראי בנקים המוחזק למכירה ^(ח)	(2)	(2)	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	103,532	101,964	1,568	616	70	52	(431)
סך הכל פעילות בישראל ובחו"ל	477,868	470,183	7,685	2,977	519	256	(3,816)

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 290,254, 102,588, 12,756, 1,257, 71,013 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ד) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ז) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך 913 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ח) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

ענף הבינוי והנדל"ן הינו תחום הפעילות שבו לבנק חשיפת האשראי הגדולה ביותר מבין ענפי המשק העסקיים. בדומה ליתר ענפי המשק, מוגדרים במדיניות האשראי מתודולוגיות ופרמטרים פנימיים למימון עסקאות בכל אחד מענפי המשנה של תחום הנדל"ן.

האשראי לענף הנדל"ן תואם את תיאבון הסיכון של הבנק לאור רמת הסיכון והתמחור ההולם. בשל כך ומתוך רצון להמשיך ולהיות דומיננטיים במימון ענף הנדל"ן הבנק פועל לניצול מיטבי ואפקטיבי של המגבלות הפנימיות והרגולטוריות בנושא.

המעקב אחר תיק האשראי בתחום הנדל"ן מבוצע באופן הדוק תוך ניטור המגמות בנתונים המאקרו כלכליים במשק וניטור התפתחות מאפייני הסיכון של סגמנט זה בבנק.

בנוסף, מנותח הסיכון לתחום הנדל"ן במסגרת תרחיש קיצון מרכזי שהבנק בוחן, כאשר הפסדי האשראי מפולחים לפי ענפי המשנה ובבחינים אל מול הערכת הסיכון ותיאבון הסיכון.

בנוסף למגבלה הרגולטורית ובמטרה לנהל באופן אפקטיבי את התמהיל הפנימי של סיכון האשראי, מקפיד הבנק על פיזור בין איזורים גיאוגרפיים שבהם מוקמים הפרויקטים בהתאם לביקושים, ובין ענפי המשנה השונים.

בהמשך לפוליסות דומות שנרכשו בעבר, נרכשה בשנת 2018 פוליסת ביטוח לתיק ערבויות מכוח חוק מכר (דירות) ולהתחייבות להוצאת ערבות ממבטחי משנה בינלאומיים, בעלי דירוג אשראי בינלאומי גבוה. פוליסת הביטוח מבטיחה את הבנק למקרה בו יידרש לשלם בשל חילוט הערבויות, והכל על פי תנאי הפוליסה. רכישת הביטוח מאפשרת להפחית את ההון המרותק בגין סיכון האשראי הנובע מהנפקת הערבויות תוך שימוש בפוליסה "כמפחיתת סיכון אשראי" (ההפחתה הינה בהתאם לדירוג מבטחי המשנה). הביטוח הינו בגין פרויקטים שיחלו עד ליום 31 בדצמבר 2019.

נכון ליום 31 במרס 2019 הבנק עומד במגבלה הרגולטורית ובמגבלות הפנימיות, שהינן בהלימה להערכת הבנק את הסיכון בענפי המשנה השונים.

למידע נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק [סיכוני אשראי בדוח על הסיכונים וכדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2018](#).

קבוצות לוויים¹

הקבוצה מקיימת תהליכי מעקב סדורים על מנת לוודא כי היא ממלאת אחר מגבלות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא מגבלות על חבות של לווי ושל קבוצת לוויים.

ביום 1 באוגוסט 2018 פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313. על פי התיקון, חשיפה של בנק ל"קבוצת לוויים חברת כרטיסי אשראי" לא תעלה על 15% מהון התאגיד הבנקאי, וזאת בדומה למגבלה החלה על חשיפה ל"קבוצת לוויים בנקאית". הוראה זו תכנס לתוקף באופן מדורג בתוך 3 שנים ממועד ההפרדה של חברת כרטיסי האשראי מהתאגיד הבנקאי.

נכון ליום 31 במרס 2019, הבנק עומד בדרישות ההוראה.

נכון ליום 31 במרס 2019, אין לקבוצה חשיפת אשראי לקבוצת לוויים שחבותם עולה על 15% מהון הבנק (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313).

¹ קבוצת לוויים הם כל אלה יחד: הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים. כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד יש לכלול בקבוצת לוויים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לוויים אחת. לוויים הקשורים באופן שפגיעה ביציבות הפיננסית של אחד מהם עלולה להשליך על היציבות הפיננסית של האחר, או שאותם גורמים עלולים להשליך על היציבות הפיננסית של שניהם.

חשיפה למדינות זרות

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם:

31 במרס 2019			
חשיפה ^{(א)(ב)}			
סך הכל	חוץ מאזנית ^(ג)	מאזנית	
במיליוני ש"ח			
37,946	6,297	31,649	ארצות הברית
18,027	6,668	11,359	בריטניה
5,247	1,725	3,522	צרפת
3,108	1,074	2,034	שווייץ
7,440	1,141	6,299	גרמניה
18,352	2,301	16,051	אחרות
90,120	19,206	70,914	סך הכל החשיפה למדינות זרות
1,131	238	893	מזה: סך החשיפות למדינות ה-GIPS ^(ד)
4,587	1,175	3,412	מזה: סך החשיפות למדינות ה-LDC ^(ה)
518	45	473	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות ^(ו)
31 במרס 2018			
חשיפה ^{(א)(ב)}			
סך הכל	חוץ מאזנית ^(ג)	מאזנית	
במיליוני ש"ח			
32,207	7,281	24,926	ארצות הברית
20,468	7,031	13,437	בריטניה
8,272	1,989	6,283	צרפת
3,218	1,878	1,340	שווייץ
6,502	2,085	4,417	גרמניה
17,901	2,697	15,204	אחרות
88,568	22,961	65,607	סך הכל החשיפה למדינות זרות ^(ז)
950	224	726	מזה: סך החשיפות למדינות ה-GIPS ^(ד)
4,970	1,747	3,223	מזה: סך החשיפות למדינות ה-LDC ^(ה)
567	200	367	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות ^(ו)

[ראה הערות בעמוד הבא.](#)

31 בדצמבר 2018		
חשיפה ^{(א)(ב)}		
סך הכל	חוץ מאזנית ^(ג)	מאזנית
במיליוני ש"ח		
40,908	6,704	34,204
17,878	6,983	10,895
4,448	1,654	2,794
2,291	1,064	1,227
5,537	1,086	4,451
18,302	2,646	15,656
89,364	20,137	69,227
676	221	455
5,310	1,418	3,892
731	56	675

- (א) החשיפה למדינות זרות מוצגת על בסיס סיכון סופי.
- (ב) סיכון אשראי מאזני וחוצי מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים ולפני השפעת קיזוז דו צדדי בגין נגזרים.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוצי מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, לפני השפעת קיזוז דו צדדי בגין נגזרים.
- (ד) החשיפה למדינות ה-GIPS כוללת את המדינות: יוון, איטליה, פורטוגל וספרד.
- (ה) החשיפה למדינות ה-LDC כוללת את המדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות, שהינן ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.
- (ו) חשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר). הסכום מתייחס ל-11 מדינות (ב-31 במרס 2018 מתייחס ל-8 מדינות, ב-31 בדצמבר 2018 מתייחס ל-12 מדינות).
- (ז) בשנת 2018 כולל יתרות בגין נכסים המוחזקים למכירה בסך 1.0 מיליון ש"ח נכון ל-31 במרס 2018 ובסך 1.3 מיליון ש"ח נכון ל-31 בדצמבר 2018.

חלק ב' - ליום 31 במרס 2019 וליום 31 במרס 2018 אין חשיפה מאזנית מצרפית למדינות זרות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים מתייחסת לבנקים מסחריים, לחברות החזקה בנקאיות, בנקים להשקעות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.

החשיפה כוללת בעיקר פיקדונות בבנקים הזרים לתקופות קצרות עד שבוע ואגרות חוב בדרך כלל לתקופה של עד 5 שנים. הבנק מנהל מעקב הדוק אחר מצבם של בנקים בעולם ומנתח באופן תדיר את איתנותם הפיננסית. הבנק מנהל רשימה מצומצמת של בנקים איכותיים שבהם הבנק והשלוחות בחו"ל מבצעים פיקדונות.

להלן חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים^(א):

ליום 31 במרס 2019			
חשיפת אשראי נוכחית	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ^(ב)	סיכון אשראי מאזני ^(ב)	
במיליוני ש"ח			
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ^(ד)			
18,585	870	17,715	AAA עד AA-
4,796	570	4,226	A+ עד A-
531	198	333	BBB+ עד BBB-
44	9	35	BB+ עד B-
-	-	-	נמוך מ: B-
138	-	138	ללא דרוג
24,094	1,647	22,447	סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	סיכון אשראי בעייתי
ליום 31 במרס 2018			
חשיפת אשראי נוכחית	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ^(ב)	סיכון אשראי מאזני ^(ב)	
במיליוני ש"ח			
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ^(ד)			
17,069	859	16,210	AAA עד AA-
5,568	587	4,981	A+ עד A-
531	211	320	BBB+ עד BBB-
51	19	32	BB+ עד B-
1	-	1	נמוך מ: B-
352	-	352	ללא דרוג
23,572	1,676	21,896	סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ^(ה)
-	-	-	סיכון אשראי בעייתי

[ראה הערות בעמוד הבא.](#)

ליום 31 בדצמבר 2018			
סיכון אשראי מאזני ^(ב)	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ^(א)	חשיפת אשראי נוכחית	
במיליוני ש"ח			
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ^(ה)			
AA- עד AAA	19,229	967	20,196
A+ עד A-	3,253	476	3,729
BBB+ עד BBB-	397	188	585
BB+ עד B-	26	8	34
נמוך מ: B-	1	-	1
ללא דרוג	225	-	225
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ^(ה)	23,131	1,639	24,770
סיכון אשראי בעייתי	-	-	-

- (א) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, דילרים/ברוקרים, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.
- (ב) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים (שווי הוגן של נגזרים) והשקעות באגרות חוב כולל אגרות חוב של בנקים מסוג Subordinated ב-31 במרס 2019 בשווי של 507 מיליון ש"ח (ב-31 במרס 2018 - 322 מיליון ש"ח וב-31 בדצמבר 2018 - 345 מיליון ש"ח).
- (ג) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי (ללא נגזרים חוץ מאזניים).
- (ד) הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P ו-Moody's בלבד לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי.
- (ה) בשנת 2018 כולל יתרות בגין נכסים המוחזקים למכירה בסך 1.0 מיליון ש"ח נכון ל-31 במרס 2018 ובסך 1.3 מיליון ש"ח נכון ל-31 בדצמבר 2018.

הערות:

- חשיפות האשראי אינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (למידע נוסף ראה [ביאור 5](#)).
- חלק מהבנקים קיבלו תמיכות ממשלתיות באופנים שונים, ובכלל זה בהשקעה ישירה בהון הבנק, בערבות ממשלתית לתיקי נכסים מסוימים של הבנקים, בערבויות לגיוס מקורות לבנקים, וכו'.
- למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה [ביאור 11](#).

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

התפתחויות בסיכוני אשראי

במהלך התקופה המדווחת חל גידול בהעמדות אשראי חדש ("ביצועים") בקשר עם ביקושים לאשראי לדיור בישראל הן למטרת מגורים והן למטרת השקעה.

לאור המגמות בשנים האחרונות, ועל מנת לוודא ניהול סיכונים אפקטיבי, מנוטר תיק הלוואות לדיור באופן שוטף, תוך ניתוח המגמות במאפייני ובמוקדי הסיכון בעיקר במאפיינים הבאים: שיעורי המימון, יכולת החזר חודשי, דירוגי אשראי בהתאם למודל הסטטיסטי הפנימי של הבנק.

הבנק מקפיד על מדיניות חיתום מאוזנת הלוקחת בחשבון את יכולת החזר של הלווה, בסיס ההצמדה והריבית, שיעור המימון ועוד, זאת תוך עמידה בכל דרישות הפיקוח על הבנקים.

במסגרת העמדת הלוואות לדיור, מעמיד הבנק גם הלוואות פרטניות למשתתפים בקבוצת רכישה. מימון במסגרת קבוצת רכישה נותן מענה לביקושי שוק של התארגנויות פרטיות, בעלי קרקע היסטוריים וכיו"ב. מהיבט הסיכון, המימון ניתן לאוכלוסיות שונות, בפיזור גיאוגרפי, ולאחר שכל לווה עובר בדיקת יכולת סילוק להלוואה.

להלן נתונים על ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים בישראל

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		שיעור השינוי
	2018	2019	
	במיליוני ש"ח		ב-%
מכספי הבנק	2,641	3,024	14.5
מכספי האוצר	23	42	82.6
סך כל הלוואות חדשות	2,664	3,066	15.1
הלוואות שמוחזרו	437	571	30.7
סך כל ביצועים	3,101	3,637	17.3

גילוי על הלוואות לדיור

להלן הנתונים בנוגע להתפתחות תיק הלוואות לדיור.

התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו בישראל

	יתרת תיק האשראי		שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
31 בדצמבר 2017	77,005		(1.5)
31 בדצמבר 2018	79,944		3.8
31 במרס 2019	80,447		0.6

בשנת 2018 חל גידול בהיקף האשראי לדיור הנובע מגידול בכמות ההלוואות המועמדות ומסיום שיתוף העמדות אשראי עם גוף מוסדי. המגמה נמשכה גם ברבעון ראשון 2019 עם גידול קל בהיקף האשראי.

התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו לפי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך כל תיק האשראי במיליוני ש"ח	מגזר לא צמוד						מגזר צמוד מדד			מגזר מט"ח	
	ריבית קבועה			ריבית משתנה			ריבית קבועה			ריבית משתנה	
	שיעור מתיק האשראי במיליוני ש"ח	יתרה במיליוני ש"ח	ב-%	שיעור מתיק האשראי במיליוני ש"ח	יתרה במיליוני ש"ח	ב-%	שיעור מתיק האשראי במיליוני ש"ח	יתרה במיליוני ש"ח	ב-%	שיעור מתיק האשראי במיליוני ש"ח	יתרה במיליוני ש"ח
31 בדצמבר 2017	13,858	18.0	31,730	41.2	12,002	15.6	18,405	23.9	1,010	1.3	77,005
31 בדצמבר 2018	14,848	18.6	33,038	41.3	12,596	15.8	18,503	23.1	959	1.2	79,944
31 במרס 2019	15,012	18.6	33,302	41.3	12,722	15.9	18,547	23.1	864	1.1	80,447

התפתחות האשראי החדש לדיור על פי מסלולי ריבית בישראל

להלן התפתחות ביצועי האשראי החדש על פי מסלולי ריבית משתנה וקבועה (הלוואה בריבית משתנה הינה הלוואה שהריבית שהיא נושאת עשויה להשתנות לאורך תקופת חיי ההלוואה):

2019	2018	2017		
רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
שיעור מכיצוע				
באחוזים				
קבועה - צמודה	19.7	19.4	17.7	15.8
משתנה כל 5 שנים ומעלה - צמודה	20.4	18.9	17.5	16.6
משתנה עד 5 שנים - צמודה	-	-	-	0.1
קבועה - לא צמודה	23.3	25.8	26.1	28.8
משתנה כל 5 שנים ומעלה - לא צמודה	3.7	4.0	5.2	5.9
משתנה עד 5 שנים - לא צמודה	33.0	31.6	33.1	32.7
משתנה - מט"ח	-	0.3	0.4	0.1
			0.6	0.4

שיעור האשראי החדש שהעמיד הבנק בהלוואות לדיור בריבית משתנה במהלך התקופה המדווחת עמד על 57.1% לעומת 55.0% בשנת 2018. הנתונים מתייחסים לכל מסלולי הריבית המשתנה ומגזרי ההצמדה השונים לרבות הלוואות בהן הריבית משתנה מדי תקופה של חמש שנים ומעלה. בנטרול הלוואות בהן שיעור הריבית המשתנה, משתנה מדי תקופה של 5 שנים ומעלה, אשר הוראת המפקח מחריגה אותה מהגדרת הלוואות בריבית משתנה, שיעור האשראי לדיור בריבית משתנה שהועמד במהלך התקופה המדווחת הינו 33.0% לעומת 32.4% בכל שנת 2018.

נתונים המתייחסים לאשראי חדש לדיור בישראל

במהלך התקופה המדווחת הועמדו הלוואות חדשות לדיור בסך של כ-3.1 מיליארד ש"ח מכספי הבנק. ההלוואה הממוצעת שהועמדה מכספי בנק בתקופה המדווחת הייתה 725 אלפי ש"ח זאת לעומת 732 אלפי ש"ח בשנת 2018 ו-529 אלפי ש"ח בשנת 2017.

יובהר כי ב-31 בדצמבר 2017 הסתיים שיתוף העמדת האשראי עם גוף מוסדי (להלן: "השיתוף"). הנתונים בגין שנת 2017 מתייחסים לחשיפת הבנק בתקופת השיתוף ואינם מתייחסים לחשיפת הלקוח שהייתה גבוהה יותר (חשיפת הלקוח בשנת 2017 הינה 708 אלפי ש"ח). עם סיום השיתוף הנתון הינו חשיפת הלקוח אשר זהה לחשיפת הבנק.

להלן יתרת תיק ההלוואות לדיור והיתרות מעל 90 יום פיגור בישראל

יתרת חוב רשומה	סכום בפיגור	שיעור הסכום בפיגור
במיליוני ש"ח		
31 בדצמבר 2017	77,448	0.93
31 בדצמבר 2018	80,417	1.07
31 במרס 2019	80,920	1.04

ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 במרס 2019, הכוללת את ההפרשה הקבוצתית על הלוואות לדיור, הינה 473 מיליון ש"ח, ומהווה 0.6% מיתרת האשראי לדיור, בדומה לנתון ביום 31 בדצמבר 2018.

התפתחות ביתרות אשראי חדש שניתן בישראל בשיעור מימון מעל 60%

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ-60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

2019	2018	2017			
רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	ממוצע שנתי
באחוזים ^(א)					
16.9	17.2	16.7	18.0	18.0	18.0
16.5	16.1	16.6	16.3	13.0	16.0
0.20	0.20	0.07	0.05	0.20	0.09

(א) מסך האשראי החדש שהעמיד הבנק.

התפתחות שיעור מימון, יתרת תיק האשראי בישראל

שיעור המימון הממוצע של יתרת תיק האשראי ליום 31 במרס 2019 על 45.4% לעומת 45.6% בשנת 2018.

התפתחות באשראי חדש, בו יחס ההחזר נמוך מ-2.5 בישראל

שיעור ההלוואות בהן יחס ההחזר נמוך מ-2.5 במועד אישור האשראי שהועמדו בתקופה המדווחת, עמד על 0.5% מסך העמדות האשראי החדשות בדומה לשנת 2018.

חישוב זה תואם את הנחיות בנק ישראל לצורך הדיווח על פי הוראה 876.

התפתחות באשראי חדש, בו מועדי הפירעון ארוכים מ-25 שנה בישראל

שיעור האשראי החדש של הלוואות לדיור, בהן מועדי הפירעון על פי חוזי ההלוואה ארוכים מ-25 שנה, עמד בתקופה המדווחת בממוצע על כ-36.6% מסך האשראי החדש שהועמד, לעומת שיעור ממוצע של כ-36% במהלך שנת 2018 ושל כ-35% בשנת 2017.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)

האשראי הפרטי, אשר יכולת ההחזר שלו מבוססת בעיקרה על כושר ההשתכרות של משק הבית, מאופיין בפיזור נרחב מאוד של לוויים, במגוון של מוצרי אשראי (הלוואות לסוגיהן, עו"ש, כרטיסי אשראי) ובהיקף נמוך (בממוצע) של אשראי ללקוח בודד. פעילות הלקוחות הפרטיים מרוכזת, רובה ככולה, בחטיבה הבנקאית.

במטרה להתמודד עם הגידול בהיקפי האשראי הפרטי ועם מוטת השליטה הרחבה הנדרשת לניהולו, וכן במטרה ליישם ממשל תאגידי נאות, הורחבו וחוזקו בשנים האחרונות מספר פונקציות, הן בחטיבה הבנקאית המהווה קו הגנה ראשון, והן בחטיבה לניהול סיכונים המהווה קו הגנה שני.

מדיניות האשראי הפרטי, אותה מגבשת החטיבה לניהול סיכונים בשיתוף החטיבה הבנקאית, מהווה נדבך חשוב בהתוויית תיאכון הסיכון ובהכוונת הניהול השוטף של פעילות זאת.

לאור העלייה שחלה בשנים האחרונות ברמת המינוף של משקי הבית בישראל, בנוסף להקפדה על תהליכי החיתום, הניהול והבקרה ברמת הלווה הבודד, הורחב והוגבר גם הניטור השוטף אחר האשראי הפרטי ברמה האגרגטיבית.

הבנק נערך בשנים האחרונות ליישום חוק נתוני אשראי. ב-12 באפריל 2019 החלה לפעול מערכת נתוני אשראי. לפירוט ראה [סיכון אסטרטגי](#) בפרק סיכונים אחרים.

להלן התפתחות יתרות סיכון האשראי (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

יתרת סיכון אשראי	
במיליוני ש"ח	
31 בדצמבר 2017	46,325
31 בדצמבר 2018	45,806
31 במרס 2019	45,538

להלן התפלגות של סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי התקופה הנותרת לפירעון (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדירור)

31 במרס 2019		31 בדצמבר 2018	
במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%
עד שנה	5,459	5,564	19.3
מעל שנה עד 3 שנים	5,074	5,101	17.7
מעל 3 שנים עד 5 שנים	10,578	10,046	34.9
מעל 5 שנים עד 7 שנים	4,592	5,046	17.6
מעל 7 שנים	399	419	1.5
ללא תקופת פירעון ^(א)	2,535	2,589	9.0
סך הכל	28,637	28,765	100.0

(א) יתרה זאת כוללת יתרות חובה בחשבונות עובר ושב ויתרות אשראי בפיגור.

להלן התפלגות סיכון האשראי הכולל (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי גודל החבות ללווה בודד (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדירור)

31 במרס 2019		31 בדצמבר 2018		גודל סיכון האשראי באלפי ש"ח	
במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	מ-	עד
5,137	11.2	5,143	11.2	-	25
6,766	14.9	6,879	15.0	25	50
6,209	13.6	6,324	13.8	50	75
5,515	12.1	5,598	12.2	75	100
8,000	17.6	8,093	17.7	100	150
5,308	11.7	5,201	11.4	150	200
4,909	10.8	4,930	10.8	200	300
3,694	8.1	3,638	7.9	מעל 300	
45,538	100.0	45,806	100.0	סך הכל סיכון אשראי כולל	

להלן התפלגות סיכון האשראי הכולל (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי מוצרי אשראי עיקריים (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדירור)

31 במרס 2019		31 בדצמבר 2018	
במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%
6,899	15.2	6,710	14.7
1,657	3.6	1,731	3.8
20,081	44.1	20,324	44.4
28,637	62.9	28,765	62.9
6,660	14.6	6,659	14.5
9,949	21.9	10,103	22.0
292	0.6	279	0.6
16,901	37.1	17,041	37.1
45,538	100.0	45,806	100.0

להלן התפלגות סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק בחלוקה למגזרי הצמדה ובסיסי ריבית (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

31 במרס 2019				
לא צמוד	צמוד	מט"ח	האשראי המאזני	סך הכל סיכון
במיליוני ש"ח				
ב-%				
27,514	41	69	27,624	96.4
956	35	22	1,013	3.6
28,470	76	91	28,637	100.0

31 בדצמבר 2018				
לא צמוד	צמוד	מט"ח	האשראי המאזני	סך הכל סיכון
במיליוני ש"ח				
ב-%				
27,336	42	70	27,448	95.4
1,252	39	26	1,317	4.6
28,588	81	96	28,765	100.0

להלן יתרות תיק הנכסים הפיננסיים של האנשים הפרטיים בבנק בעלי סיכון אשראי כולל (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

31 במרס	31 בדצמבר
2019	2018
במיליוני ש"ח	
89,580	90,500
57,894	56,094
147,474	146,594
36,010	35,569

להלן התפלגות סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי גובה ההכנסה הקבועה^(א) לחשבון (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

31 במרס 2019		31 בדצמבר 2018	
במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%
1,873	6.6	2,095	7.3
1,290	4.5	1,413	4.9
9,136	31.9	9,035	31.4
9,890	34.5	9,831	34.2
7,738	27.0	7,804	27.1
28,637	100.0	28,765	100.0

(א) הכנסה קבועה לחשבון (לפי תעודת זהות) כוללת את הזיכויים הקבועים בחשבון לקוח ובכלל זה משכורת, העברות מבנק/מחשבון אחר, הפקדות מזומן ושיקים ועוד. ההכנסה הקבועה החודשית מחושבת על בסיס ממוצע ההכנסה במשך מספר חודשים רצופים, ובנטרול זיכויים חריגים.

(ב) חשבונות לפירעון אשראי הינם חשבונות שהפעילות היחידה המבוצעת בהם הינה פירעון הלוואה בלבד, בעוד ששיקור פעילותו השוטפת של הלקוח מרוכזת בבנק אחר.

כאמור לעיל, מדיניות האשראי של הבנק לאנשים פרטיים מבוססת על יכולת שירות החוב של הלווה מתוך ההכנסות. בהלימה לכך, למעלה מ-90% מהאשראי המאזני הינו בקרב בעלי הכנסה קבועה.

הלן התפלגות סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

31 במרס	31 בדצמבר
2019	2018
במיליוני ש"ח	
28,094	28,168
אשראי לא בעייתי	
225	258
אשראי בעייתי לא פגום	
318	339
אשראי בעייתי פגום	
28,637	28,765
סך הכל סיכון אשראי מאזני	
1.9%	2.1%
שיעור סיכון האשראי הבעייתי מסך סיכון אשראי מאזני לאנשים פרטיים	

למידע נוסף ובכלל זה הנוגע לחובות בעייתיים והוצאות בגין הפסדי אשראי ראה [ביאור 6 וביאור 13](#) ובפרק החשיפה לסיכונים, סיכוני אשראי סעיף [סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק](#).

חשיפת הבנק למימון ממונף

בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 נקבע כי מדיניות אשראי של בנק תתייחס, בין היתר, למימון ממונף. הבנק פועל על פי עקרונות ייחודיים במדיניות האשראי לסגמנט זה, ובכלל זה בהיבט של פרמטרים פיננסיים, סמכויות אשראי ועוד.

למידע נוסף ראה [דוח הדיסקטוריון וההנהלה לשנת 2018](#).

יתרות האשראי המצרפיות ללווים ממונפים אשר לכל אחד מהם יתרת אשראי בסכום המהווה לפחות 0.5% מהון רוברד 1 של הבנק

31 במרס			31 בדצמבר		
2019			2018		
מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל
במיליוני ש"ח					
ענף משק					
-	-	-	-	-	-
כרייה וחציבה					
438	225	663	693	16	709
תעשייה וחרושת					
-	-	-	304	418	722
אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר					
496	43	539	374	33	407
מסחר					
743	2	745	199	15	214
תחבורה ואחסנה					
267	-	267	293	-	293
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל					
86	-	86	-	-	-
בינוי ונדל"ן					
-	-	-	-	-	-
שירותים ציבוריים וקהילתיים					
2,030	270	2,300	2,146	533	2,679
סך הכל					

סיכוני שוק

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי הנכסים וההתחייבויות בשל שינוי ברמת מחירים בשווקים, שינוי בשיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה ומחירי מניות. החשיפה לסיכוני שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההון של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי ובתזרימי המזומנים.

הבנק פועל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא ניהול סיכוני השוק של הקבוצה, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 333 בנושא "ניהול סיכון ריבית" ומספר 339 בנושא "ניהול סיכוני שוק". במסגרת יישום הוראות אלה נקבעו עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

מדיניות ניהול סיכוני השוק

מדיניות ניהול סיכוני השוק מהווה ביטוי לאסטרטגית ניהול סיכון השוק של הקבוצה. זאת, לצד הנהלים הקיימים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיתוח ובקרה אחר סיכוני השוק. המדיניות נועדה מחד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכת הסיכונים והסיכויים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים וזאת בהשוואה לרווח הצפוי מהם, ומאידך, נועדה להפחית את רמת הסיכון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק, ובכלל זה לשמור על רמת נזילות גבוהה.

המדיניות מהווה כלי חשוב להגדרת תיאבון הסיכון של הבנק בתחום הנוסטרו, חדרי העסקות וחשיפות השוק בכלל קבוצת לאומי. המדיניות מגדירה את הממשל התאגידי, חלוקת האחריות הארגונית ומנגנוני האסקלציה. תיאבון הסיכון בא לידי ביטוי במגבלות שנקבעו.

במסגרת המדיניות לניהול סיכוני השוק נקבעו מדדי סיכון שונים, ובהתאם לרמת המהותיות של גורם הסיכון נקבעו מגבלות ברמות היררכיה שונות: רמת דירקטוריון, ראש החטיבה לניהול סיכונים וראש חטיבת שוקי הון. מגבלות אלו נועדו להגביל את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בגורמי הסיכון השונים הקיימים בשווקים, כגון: שיעורי הריבית, אינפלציה, שער חליפין, מרווחי אשראי סחיר ומחירי מניות.

החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות באופן שוטף ברמת הקבוצה. חברות הבת בחו"ל קובעות מדיניות לניהול סיכוני שוק בהלימה עם המדיניות הקבוצתית ומסגרות הסיכון שאושרו בה וכן בהתאם לרגולציה המקומית והסביבה העסקית בה הן פועלות. המידע על מצב החשיפות בפועל בהתאם למסגרות שנקבעו מתקבל מהחברות הבנות ומובא בחשבון בניהול הכולל של החשיפות בקבוצה.

ניהול סיכוני השוק מתבצע בשני מוקדי סיכון עיקריים: התיק הבנקאי והתיק למסחר. הגדרת התיק למסחר נגזרת מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך הסחיר של הבנק ועסקאות נגזרים בפעילות הסחירה שאינם, בהכרח, לצרכי גידור. הפעילות למסחר מתבצעת בדסקים ייעודיים. הגדרת התיק הבנקאי כוללת את העסקות אשר אינן כלולות בתיק למסחר.

במטרה לפקח ולבקר אחר יישום מדיניות ניהול סיכוני השוק, מקבל הדירקטוריון לפחות אחת לרבעון דיווח על עיקרי החשיפות לסיכוני שוק אל מול המגבלות שהוקצו, הצפת הסיכונים המרכזיים לפי קווי פעילות, מוצרים ומוקדי סיכון של הקבוצה, ודיווח על אירועים חריגים.

חשיפה לסיכוני שוק הנובעים מההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים

הבנק מיישם את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל. ניהול סיכוני השוק בגין המחויבות לעובדים מבוצע בחלקו במסגרת התיק הבנקאי ובחלקו הנוסף מנוהל באופן נפרד ועצמאי אל מול "נכסי התכנית", אשר נועדו לשאת תשואה לאורך זמן, במטרה לשרת את ערך ההתחייבות. המחויבות האקטוארית לעובדים בעלת מח"מ ארוך ומושפעת באופן משמעותי משינויים בריבית ההיוון. שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבויות האקטואריות לזכויות עובדים נעשה כפי הוראות בנק ישראל על בסיס תשואת אגרות חוב ממשלתיות בישראל בתוספת עקום מרווח קבוע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA התואם למח"מ ההתחייבויות לזכויות עובדים.

בשנת 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מבנק ישראל לפיו, עבור מדידת הלימות ההון, היוון ההתחייבויות לזכויות עובדים יבוצע על פי עקום ממוצע נע של שמונה רבעונים של תשואות השוק המושפעות, כאמור, מעקום אג"ח ממשלת ישראל וממרווח אג"ח קונצרני AA בארה"ב. אישור זה מיתן באופן משמעותי את התנודתיות של ההון הפיקוחי הנובעת משינויים בריבית ההיוון. תוקף האישור עד וכולל 31 בדצמבר 2020.

כנגד חלק מההתחייבות האקטוארית, קיימת השקעה ב"נכסי התכנית" שנועדה לשרת מחויבות זו, באמצעות השקעה בנכסים מגוונים ומפוזרים כדוגמת מניות ונכסי חוב. ההשקעה כפופה למגבלות רגולטוריות ומגבלות הנקבעות על ידי הקופות המנהלות את נכסי התכנית.

למידע כמותי אודות סיכוני שוק ראה פרק [סיכון שוק בדוח על הסיכונים](#).

סיכון הריבית

סיכון הריבית הוא הסיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית והוא נובע ממספר מקורות, כלהלן: סיכון תמחור מחדש (הבדלי עיתוי בתקופות לפירעון ובמועדי התמחור מחדש של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות), סיכון עקום התשואה (תזוזות בלתי צפויות של עקום התשואה), סיכון בסיס Basis Risk (מתאם לא מושלם בשינויים של שיעורי הריבית בשווקים פיננסיים שונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור מחדש) וסיכון אופציונליות (שינוי בעיתוי או בהיקף של תזרים מזומנים של מכשיר פיננסי עקב שינויים בשיעורי ריבית השוק).

הבנק מנהל את רגישות השווי הכלכלי של הון הבנק לשינויים אפשריים בריבית ובוחן את השפעתם של שינויים בעקומי ריבית על השווי הכלכלי, תחת הנחות שונות של שינויים בריבית, לרבות תרחישים של שינויים קיצוניים בריבית על בסיס תרחישים היסטוריים וסימולציות היפותטיות. בנוסף נעשה שימוש במודל האומד את השינוי בהכנסה המימונית הצפויה, כתוצאה משינויים בריבית ובמרווח העתידי ורגישות של ההון הפיקוחי, הכולל את ההשפעות על ההון וקרן ההון כתוצאה משינוי מידי בריבית. על מדידים אלה קיימות מגבלות ברמות היררכיה שונות.

סיכון הריבית נמדד ומנוהל בפועל על בסיס הנחות התנהגותיות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. על פי ניסיון העבר, הבנק מתייחס לחלק מיתרות העו"ש כהתחייבות לזמן ארוך. כמו כן, קיימות הנחות בהתייחס לפירעונות המוקדמים במשכנתאות על בסיס מודל סטטיסטי המנסה לחזות את הפירעונות המוקדמים כתלות בריבית. להערכות אלו חשיבות גדולה בניהול סיכומי הריבית, בין היתר בשל הגידול המשמעותי ביתרות אלו בשנים האחרונות.

מדידת החשיפה לשינויים בריבית מבוצעת הן לעליה והן לירידת ריבית בכל מגזר הצמדה. מדידה זו נועדה לבחון את רגישות מבנה שווי הנכסים וההתחייבויות הקיים לשינויי ריבית, ולכן החישוב המבוצע נעשה מבלי לשנות את מבנה הנכסים וההתחייבויות.

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות שווי הוגן נטו מותאם^(א) של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 במרס 2019		
שקל	מט"ח	סך הכל
במיליוני ש"ח		
שווי הוגן נטו מותאם ^(א)	22,690	(1,026)
מזה: תיק בנקאי	16,871	(989)
21,664		
15,882		
31 במרס 2018		
שקל	מט"ח	סך הכל
במיליוני ש"ח		
שווי הוגן נטו מותאם ^(א)	18,342	(1,552)
מזה: תיק בנקאי	15,532	(1,613)
16,790		
13,919		
31 בדצמבר 2018		
שקל	מט"ח	סך הכל
במיליוני ש"ח		
שווי הוגן נטו מותאם ^(א)	21,720	(773)
מזה: תיק בנקאי	15,378	(901)
20,947		
14,477		

ראה הערות [בעמוד 59](#).

למידע נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15א](#).

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על שווי הוגן נטו מותאם^(א) על הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 במרס 2019			
שקל	מט"ח	סך הכל*	
במיליוני ש"ח			
<u>שינויים מקבילים</u>			
עלייה במקביל של 1%	1,379	271	1,650
מזה: תיק בנקאי	1,481	239	1,720
ירידה במקביל של 1%	(1,809)	(409)	(2,218)
מזה: תיק בנקאי	(1,901)	(377)	(2,278)
<u>שינויים לא מקבילים</u>			
התלכה ^(ב)	1,573	59	1,632
השטחה ^(ג)	(1,368)	(152)	(1,520)
עליית ריבית בטווח הקצר	(552)	(54)	(606)
ירידת ריבית בטווח הקצר	610	42	652
31 במרס 2018			
שקל	מט"ח	סך הכל*	
במיליוני ש"ח			
<u>שינויים מקבילים</u>			
עלייה במקביל של 1%	1,642	172	1,814
מזה: תיק בנקאי	1,676	220	1,896
ירידה במקביל של 1%	(2,010)	(220)	(2,229)
מזה: תיק בנקאי	(2,027)	(221)	(2,248)
<u>שינויים לא מקבילים</u>			
התלכה ^(ב)	1,795	(127)	1,668
השטחה ^(ג)	(1,520)	156	(1,364)
עליית ריבית בטווח הקצר	(588)	223	(365)
ירידת ריבית בטווח הקצר	655	(230)	426
31 בדצמבר 2018			
שקל	מט"ח	סך הכל*	
במיליוני ש"ח			
<u>שינויים מקבילים</u>			
עלייה במקביל של 1%	1,019	235	1,254
מזה: תיק בנקאי	1,082	212	1,294
ירידה במקביל של 1%	(1,398)	(389)	(1,787)
מזה: תיק בנקאי	(1,461)	(368)	(1,829)
<u>שינויים לא מקבילים</u>			
התלכה ^(ב)	1,443	66	1,509
השטחה ^(ג)	(1,310)	(14)	(1,324)
עליית ריבית בטווח הקצר	(663)	130	(533)
ירידת ריבית בטווח הקצר	723	(123)	600

ראה הערות [בעמוד 59](#).

הערה: בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית^(ד)

31 במרס 2019			
במיליוני ש"ח			
הכנסות ריבית	הכנסות מימון שאינן מריבית	סך הכל*	
שינויים מקבילים			
עלייה במקביל של 1%	619	129	748
מזה: תיק בנקאי	619	212	831
ירידה במקביל של 1%	(619)	(138)	(757)
מזה: תיק בנקאי	(619)	(212)	(831)
31 במרס 2018			
במיליוני ש"ח			
הכנסות ריבית	הכנסות מימון שאינן מריבית	סך הכל*	
שינויים מקבילים			
עלייה במקביל של 1%	552	267	819
מזה: תיק בנקאי	552	317	869
ירידה במקביל של 1%	(552)	(332)	(884)
מזה: תיק בנקאי	(552)	(317)	(869)
31 בדצמבר 2018			
במיליוני ש"ח			
הכנסות ריבית	הכנסות מימון שאינן מריבית	סך הכל*	
שינויים מקבילים			
עלייה במקביל של 1%	591	226	817
מזה: תיק בנקאי	591	281	872
ירידה במקביל של 1%	(591)	(223)	(814)
מזה: תיק בנקאי	(591)	(281)	(872)

(א) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

(ב) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(ג) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

(ד) חישוב החשיפה לירידת ריבית ב-1% מבוסס על הורדת שיעור הריבית על האשראי והפיקדונות בשיעור זה. מאחר ושיעור הריבית על רוב הפיקדונות כיום נמוך מ-1%, ומאחר וקיימת הסתברות נמוכה שהריבית על הפיקדונות תרד מתחת ל-0%, יש לראות בחישוב החשיפה המוצג לעיל אמת מידה בהתאם לסטנדרטים המקובלים.

* לאחר השפעות מקזזות.

סיכון הנזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי. מדיניות ניהול סיכון הנזילות מהווה חלק אינטגרלי מהניהול העסקי האסטרטגי של קבוצת לאומי והיא מותאמת לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין 342 בנושא "ניהול סיכון הנזילות" ודרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות", המאמצת את המלצות ועדת באזל 3, לחישוב יחס מזערי לנזילות (Liquidity Coverage Ratio) – LCR, תוך ביצוע התאמות למשק הישראלי. החל מיום 1 בינואר 2017 יחס כיסוי הנזילות המזערי שהבנק והקבוצה נדרשים לעמוד בו הינו 100%.

לאומי שומר על רמת נזילות נאותה, באמצעות השקעת תיק הנוסטרו בנכסים איכותיים ומפוזרים בשקלים ובמט"ח אשר תאפשר לו לעמוד בכל צורכי הנזילות במגוון תרחישי קיצון, ובאמצעות מדיניות גיוס של מקורות יציבים ומגוונים ולטווחי זמן שונים בדגש על גיוס פיקדונות מקמעונאים וכן גיוס של אג"ח לתקופות ארוכות.

לאומי מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו באמצעות מדדים המיועדים להתריע על שינויים במצב הנזילות, בין היתר באמצעות מודל רגולטורי וכן מודלים פנימיים שפותחו בלאומי בהתאם להוראת בנק ישראל, ובהתאם לסטנדרטים המקובלים בעולם.

יחס כיסוי הנזילות של התאגיד הבנקאי (המודל הרגולטורי) מחושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום			
31 בדצמבר		31 במרס	
2018	2018	2019	
באחוזים			
א. בנתוני המאוחד			
יחס כיסוי הנזילות			
121	122	129	
100	100	100	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
ב. בנתוני התאגיד הבנקאי			
יחס כיסוי הנזילות			
122	122	127	
100	100	100	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

למידע נוסף ראה פרק סיכון נזילות [בדוח על הסיכונים וביאור 9](#).

סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים הכוללים, בין היתר, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים טכנולוגיים, סיכונים המשכיות עסקית וסיכונים מעילות והונאות.

תפיסת ניהול הסיכון הינה בהלימה לאסטרטגית קבוצת לאומי, מהווה בסיס להגדרת סובלנות הסיכון, לאופן ניהול הסיכון והממשל התאגידי ולקביעת המיקוד והדגשים בתהליכי ניהול הסיכונים התפעוליים, ומאפשרת ניהול סיכונים מושכל וממוקד תוך תעדוף משימות ומשאבים.

למידע נוסף ופירוט מוקדי הסיכון העיקריים בסיכון התפעולי ראה פרק [סיכון תפעולי בדוח על הסיכונים לשנת 2018](#).

סיכונים אחרים

סיכוני רגולציה וציות

סיכון רגולציה

סיכון רגולציה הינו הסיכון לשינויים בחקיקה וברגולציה העלולים להשפיע על היקף הכנסות וההוצאות של הקבוצה, ההון, תחומי הפעילות של הקבוצה או הסביבה העסקית בה היא פועלת.

קבוצת לאומי פועלת בסביבה רגולטורית מורכבת ורב תחומית. שינויים מהותיים ומתמשכים בתחומי רגולציה מגוונים מחייבים היערכות מתאימה ומתמשכת בפעילות הבנק.

בתקופה האחרונה מושם דגש רב על הוראות שנועדו לעודד כניסת מתחרים חדשים לתחומי הבנקאות המסורתית, תוך הסרת חסמים ומגבלות ומתן עדיפות לאותם מתחרים שיוכלו לבסס את מעמדם, וכן הוראות שנועדו לקדם חדשנות (Innovation) במערכת הפיננסית. בנוסף, מושם דגש על תחרות בין השחקנים הקיימים במערכת. במסגרת זו, ניתן למנות, בין היתר, טיוטות והוראות ספציפיות להמשך יישום הוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל ("שטרומ"), מדיניות חדשה של בנק ישראל לעניין הקמת תאגיד בנקאי, קידום אימוץ ויישום של תקן הבנקאות הפתוחה (OPEN API), שנועד לאפשר שיתוף מידע פיננסי של לקוחות עם צדדים שלישיים, רפורמת נידוד בין בנקים שנועדה להקל על מעבר לקוח מבנק לבנק, עלייתו לאוויר של מאגר נתוני אשראי וכן חקיקה חדשה בתחום התשלומים המתקדמים.

בנוסף, נמשכת מגמת הרגולציה הצרכנית לרבות חקיקה שמטרתה הוזלת עלויות ללקוח. במקביל, מושם דגש על התאמת המוצרים הפיננסיים השונים לצרכי הלקוח, תוך מתן גילוי מירבי, שקיפות והוגנות (Conduct).

מגמות נוספות באות לידי ביטוי בהתמודדות עם המעבר לדיגיטציה, למיקור חוץ ולשימוש בשירותי מחשוב ענן במערכת הפיננסית, והטיפול בהגנת הפרטיות והגנת הסייבר. נושאים אלה מצויים על סדר היום בארץ ובעולם, ומשתקפים בכללי ה-GDPR, אשר עוסקים בהגנת הפרטיות וכן בהוראות ספציפיות בנושא הגנת הסייבר ומיקור החוץ.

לצד זאת, נמשכת המגמה שרואה בבנקים גורם שאחראי לסייע במניעת הפשיעה הכלכלית. במסגרת זו, בנקים נדרשים לנטר פעילות חשודה ולהגיש דיווחים לרשויות.

המגמות והשינויים הנ"ל משפיעים וצפויים להשפיע בשנים הקרובות על שוק הבנקאות בישראל. הבנק פועל לניטור ואיתור הוראות הרגולציה הרלוונטיות, כוחן את היערכותו לתנאי השוק המשתנים, להגברת התחרות והשקיפות, לכניסתם של שחקנים חדשים לתחומי הבנקאות הקלאסיים, להשוואת עלויות בין הבנק לגופים נוספים, לשימוש במאגרי המידע והנתונים של לקוחות הבנק על ידי גופים חוץ בנקאיים וכן למתן הצעות ערך מתאימות ללקוחות הבנק. במקביל, הרגולציה גורמת לשחיקה בהכנסות, לגידול בהוצאות הנדרשות לשם עמידה בהוראות הרגולציה, ולצורך בשיפור מתמיד ברמת השירות והחדשנות.

סיכון ציות

סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות החוק/הרגולציה.

א. ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

לצורך ניהול אפקטיבי של סיכוני הציות פועל בלאומי מערך ציות ואכיפה שבראשו עומדת קצינת הציות הראשית (Chief Compliance Officer). קצינת הציות הראשית אחראית, בין היתר, למילוי החובות לפי הוראות החקיקה בנושאי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור. קצינת הציות הראשית משמשת גם כממונה על האכיפה בתחום דיני ניירות ערך וגם כ-Responsible Officer בתחום ה-FATCA.

מערך ציות ואכיפה כפוף ליועצת המשפטית הראשית.

המערך נמצא בקשר שוטף עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל לצורך מעקב ליישום נושאי הציות בכללותם ויישום מדיניות הציות הקבוצתית.

בהתאם למגמות המתפתחות בעולם, מטפל הבנק במגוון נושאים בתחום ציות לרבות איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור והיבטי מיסוי, לרבות FATCA ו-CRS.

בין היתר, מתמקד הבנק במוקדי סיכון בעולם טכנולוגי פיננסי (כגון: פינטק, P2P, קרנות גידור, מטבעות וירטואליים וכדומה) - ניהול סיכוני ציות ואיסור הלבנת הון בעולם טכנולוגי פיננסי מתפתח המאופיין בהיעדר פיקוח רגולטורי מוגדר לצד מורכבות מקצועית והיעדר פרקטיקות מובנות לתהליכי בקרה עקב חדשנותם של הנושאים.

ב. אכיפה מנהלית

חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 בא לייעל את הליכי האכיפה של הוראות החקיקה בתחום דיני ניירות הערך. במסגרת חקיקה זו ניתן יהיה להטיל סנקציות שונות על תאגיד, שהפר את ההוראות הרלוונטיות וכן על עובדי התאגיד, לרבות נושאי המשרה.

בהמשך לחוק פרסמה הרשות לניירות ערך מסמך קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך וניהול השקעות (להלן: "מסמך הקריטריונים").

במסמך הקריטריונים הנחתה רשות ניירות ערך את התאגיד, בין היתר, למנות ממונה על האכיפה. תפקידו, על פי מסמך הקריטריונים, הוא להיות אחראי על יישום תכנית האכיפה.

ג. FATCA – Foreign Account Tax Compliance Act

על פי החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 227) ותקנות מס הכנסה (יישום הסכם FATCA), התשע"ו-2016 נדרש הבנק לבצע הליכי זיהוי לקוחות ולהעביר מידע לרשות המיסים בישראל אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאים לצורך העברתו לרשות המיסים האמריקאית.

הבנק מיישם מדיניות כסף מוצהר תוך הקפדה כי לא ינוהלו בבנק כספים שאינם מוצהרים לרשויות המס הרלוונטיות, בהקשר זה נערכו מהלכים רבים לאיתור וזיהוי האוכלוסיות הרלוונטיות וביצוע הדיווח לרשויות המס בהתאם לכללי ה-FATCA כפי שנקבעו בהסכם בין ישראל לרשויות המס האמריקאיות.

הבנק פועל במספר נדבכים על מנת לוודא ציות של קבוצת לאומי ויחידים בה להוראות החקיקה, בהם: מינוי קצינת הציות כממונה לנושא, אימוץ מדיניות ונהלי עבודה מתאימים, פיתוח כלים ממוכנים תומכים בתהליכי העבודה, גיבוש מנגנוני הדרכה והטמעה, בדיקה, בקרה ותפעול הנדרשים למילוי ההנחיות והנחיית החברות הבנות בקבוצה להיערכות מתאימה.

ד. CRS – Common Reporting Standard

ארגון ה-OECD פרסם תקן אחיד ליישום חילופי מידע אוטומטיים לגבי חשבונות פיננסיים בין מדינות (להלן: "התקן"). התקן נבנה ברוח ה-FATCA האמריקאי ונועד להגביר את השקיפות והפיקוח על דיווחי המס של תושבי המדינות המחזיקים חשבונות פיננסיים מחוץ למדינת התושבות שלהם. ביולי 2016 פורסם החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 227) בנושא יישום ה-FATCA והתקן. בתחילת חודש ינואר 2019 אושרו התקנות, ונוסח התקנות הסופי פורסם בתאריך 7 בפברואר 2019.

לאומי נערך לעמידה בדרישות החקיקה על ידי אימוץ מדיניות ונהלי עבודה מתאימים, פיתוח כלים ממוכנים תומכים בתהליכי העבודה, גיבוש מנגנוני הדרכה והטמעה, בדיקה, בקרה ותפעול הנדרשים למילוי ההנחיות והנחיית החברות הבנות בקבוצה להיערכות מתאימה. שלוחות בנק לאומי באנגליה וברומניה החלו ביישום התקן ביום 1 בינואר 2016 בהתאם להוראות הרגולציה המקומית החלות עליהן.

סיכון משפטי

הסיכון המשפטי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם או מהתחייבויות תלויות לרבות בגין תביעות ודרישות מהבנק. ההגדרה כוללת סיכונים הנובעים מחקיקה, תקנות, פסיקה והוראות רשויות, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי בהסכמים מספקים, ללא ייעוץ משפטי או על פי ייעוץ משפטי לקוי וכן כתוצאה מפרשנות לגבי זכויות הצדדים מכח הסכמים שבין הבנק לבין לקוחותיו.

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הבנק והחברות המאוחדות ללקוחותיהם. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. לא ניתן לצפות מראש את כל סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם שירותי הבנק והחברות המאוחדות, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטורים והנחיות של המפקח על הבנקים, רשות ניירות ערך ורגולטורים אחרים להם כפופה פעילות הבנק. ההתקשרויות עם הלקוחות הינן, בחלקן, התקשרויות הנמשכות לאורך שנים רבות, במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. הבנק והחברות המאוחדות פועלים באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומשפטית מוגברת.

בנוסף קיימת חשיפה כללית הנובעת מכך שכנגד הבנק והחברות המאוחדות מוגשות מעת לעת תלונות למפקח על הבנקים, שעלולות בנסיבות מסוימות להביא לנקיטת הליכים משפטיים נגד הבנק. לעת הזו, לא ניתן להעריך האם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הפיקוח בעניין תלונות כנ"ל ו/או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות או אחרות כתוצאה מהליכים שכאלו, וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים בדוח הדיקטוריון וההנהלה לשנת 2018](#).

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הינו הסיכון לפגיעה באמון של בעלי מניות ובעלי עניין שונים בקבוצת לאומי, זאת כתוצאה מהתנהגות, פעולה, או הימנעות מפעולה של הקבוצה, העובדים או מעורבים אחרים.

סיכון מוניטין מתייחס לתפיסותיהם של בעלי המניות, בעלי העניין, הציבור, מעצבי דעת הקהל והתקשורת, בין אם מתבססות על עובדות ובין אם אחרת. סיכון המוניטין הינו דינאמי ומשתנה בין נושאים שונים ואוכלוסיות שונות.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים בדוח הדיקטוריון וההנהלה לשנת 2018](#).

סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הוא סיכון עסקי אשר הפגיעה שלו מהותית ונוגעת במודל העסקי של הבנק או של אחד מקווי העסקים שלו. למעשה זהו סוג של סיכון שההשפעה המיידית שלו על הרווח יכולה להיות לא משמעותית בטווח המידי, אך בטווח הבינוני או הארוך עלולה להיות משמעותית. סיכונים אסטרטגיים כוללים איומים אשר יכולים לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטוריים, צרכניים או טכנולוגיים.

הסיכון האסטרטגי העיקרי נובע מכך שענף השירותים הפיננסים עובר שינויים משמעותיים בתחום הדיגיטליזציה. פתיחת ענף הבנקאות לתחרות וכניסת שחקנים חדשים כדוגמת חברות הטכנולוגיה המבוססות (גוגל, אמזון, פייסבוק, אפל), חברות הפינטק, חברות הביטוח וחברות האשראי החוץ בנקאי, מחייבות התאמת המודל העסקי. בנוסף, החוק להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים ("חוק שטרומ") כולל בתוכו רכיבים העלולים להשפיע בצורה אסטרטגית על מפת התחרות בישראל. בבנק לאומי, התוצאה הישירה הינה המכירה של לאומי קארד. נושא אסטרטגי נוסף הינו הבנקאות הפתוחה.

ב-12 באפריל 2019 החלה לפעול מערכת נתוני האשראי. המערכת, שהוקמה על ידי בנק ישראל כליווי משרד האוצר ומשרד המשפטים, נועדה להביא להגברת התחרות בתחום האשראי הקמעונאי, הן בתוך המערכת הבנקאית והן מצד שחקנים חוץ בנקאיים. בפרט, המערכת נועדה לאפשר ללקוח לקבל אשראי בתנאים המיטביים האפשריים עבורו. המערכת עשויה להשפיע על התחרות בשוק האשראי הקמעונאי.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים בדוח הדיקטוריון וההנהלה לשנת 2018](#).

סיכון הבנקאות ההוגנת (Conduct)

סיכון הבנקאות ההוגנת הינו הסיכון שהתנהלות הבנק מול לקוחותיו תוביל, במעשה או במחדל, לתוצאה בלתי רצויה עבורם. זאת, ללא יכולת הלקוח לקחת מראש תוצאה זו בחשבון. בעקבות זאת עלולים להיגרם לבנק הפסדים הנובעים מתביעות משפטיות, מהטלת קנסות או מנזקי מוניטין.

הבנק מקפיד על התנהלות שקופה והוגנת במטרה להעניק ללקוחותיו שירותים ומוצרים בעלי ערך. עיקרון זה מקבל ביטוי בחזון הבנק - להוביל בנקאות יוזמת וחדשנית עבור הלקוח. כמו כן, תהליכי הייזום והמכירה כפופים לנהלים ולבקורות אשר מבטיחים התנהלות ראויה. תהליכים אלו נבחנים באופן שוטף, במטרה לשדרגם.

סיכון מאקרו-כלכלי

סיכון מאקרו-כלכלי הינו סיכון להכנסות ולהון הקבוצה הנובע מתנאים מאקרו כלכליים לרבות סביבת ריבית נמוכה, יחסי הכנסה הפוליטיים בעולם והשפעתם על הסחר הבינלאומי - המדיניות הכלכלית בארה"ב, תהליכים חברתיים ופוליטיים באירופה ואי היציבות הגיאופוליטית במוקדי סכסוך בעולם, בין השאר לאור התגברות איומי הטרור. לאחרונה ישנם סיכונים העולים מההתפתחויות האפשריות בתחום הסחר העולמי, בדגש על קשרי הסחר בין ארה"ב לסין. אם המצב יחריף לכדי "מלחמת סחר" מתמשכת, עלולה להיות לכך השפעה שלילית על הצמיחה בעולם. כתוצאה, עלול להיפגע בעקיפין גם המשק הישראלי. הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים. כמו כן, מתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, ככל שיידרש.

מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי ורבעוני של תאגיד בנקאי כמפורט [בביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות.

התוצאות בפועל של אומדנים אלו עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות. האומדנים וההערכות מתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר, תוך הפעלת שיקול דעת ואשר ההנהלה מאמינה כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים.

הנושאים החשבונאיים הקריטיים העיקריים שצוינו בדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2018 הם כדלהלן: הפרשה להפסדי אשראי וסוג חובות בעייתיים, מכשירים נגזרים, ניירות ערך, התחייבויות לזכויות עובדים, התחייבויות בגין תביעות משפטיות, ומיסים על ההכנסה.

התחייבויות לזכויות עובדים

זכויות הפרישה והפנסיה בבנק נקבעות על פי סיווג תקופות ההעסקה השונות בבנק כאשר לעובדים שהחלו עבודתם בבנק מיום 1 בינואר 1999 קיימות הפקדות שוטפות לפיצויים ותגמולים ולגביהם לבנק אין חבות פנסיונית למעט השלמה לפיצויי פיטורין. לעובדים שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999 הפורשים מעבודתם בבנק בגיל פרישה הזכות לבחור בקבלת פיצויי פרישה וכספי התגמולים או לקבל פנסיה מהבנק, הכל בהתאם ובכפוף להוראות ההסכמים השונים החלים על העובדים. הבנק מפקיד עבור עובדים אלה כספים לתגמולים ופיצויים בקופת גמל לתגמולים ופיצויים של עובדי הבנק אשר מנוהלת על ידי חברה מנהלת המוחזקת על ידי עמיתי הקופה (להלן - "עודה").

בשנים האחרונות ביצע הבנק שורה של צעדים על מנת למתן את ההשפעה של התחייבויות אלה על הדוחות הכספיים. בהמשך לצעדים אלה החל הבנק בבחינה של חלופות ביחס למצב הקיים כיום לפיו מלוא הכספים מופקדים ביעודה כאמור. בשלב זה לא ניתן להעריך האם הבחינה כאמור תוביל לגיבוש תכנית שתאפשר ותבוצע בפועל ולא ניתן להעריך האם ניתן יהיה להגיע להסכמות הנדרשות לשם ביצוע של האמור לעיל.

הסכומים של ההתחייבויות לפנסיה מחושבים על פי מודלים אקטואריים. שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבות האקטוארית לזכויות עובדים, של הבנק לפנסיה נעשה על בסיס תשואות השוק בהתאם לחלופה שהבנק בחר מתוך החלופות שנקבעו על ידי בנק ישראל, לפיהם העקום מורכב מתשואות אגרות חוב ממשלתיות בישראל בתוספת עקום מרווח קבוע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA התואם למח"מ ההתחייבויות לזכויות עובדים.

כמו כן החישובים האקטואריים לוקחים בחשבון את תחזית עליית השכר הריאלית על סמך ניסיון העבר שמשנתה בהתאם לגיל העובד.

המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: תוחלת חיים, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה, שיעורים מועדפים, שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכת כספי פיצויים ותגמולים וכד'. על אף שהפרמטרים נקבעו בזירות ובמקצועיות ראוייה, שינוי בכל אחד מהפרמטרים האקטואריים או בכמה מהם ו/או בשיעור ההיוון ו/או בשיעור עליית השכר יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

הערכת האקטואר של זכויות העובדים נמצאת באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך וכתובתו: www.magna.isa.gov.il.

ליום 31 במרס 2019 יתרת רווח כולל אחר מצטבר בגין הטבות לעובדים הסתכמה ביתרה שלילית בסך 2,280 מיליון ש"ח לאחר השפעת מס, גידול של 517 מיליון ש"ח לאחר השפעת מס ביתרת הקרן השלילית בהשוואה ליום 31 בדצמבר 2018.

יתרת ההתחייבות להטבות לעובדים ליום 31 במרס 2019 לפי שיעור היוון על בסיס אגרות חוב קונצרניות בישראל ("שוק עמוק לגישת הרשות לניירות ערך") גבוהה בכ-210 מיליון ש"ח מיתרת ההתחייבות בפועל.

בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הוראות המפקח על הבנקים מחילות על תאגידים בנקאיים את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-**Sox Act**. בהתייחס לסעיפים אלו נקבעו על ידי ה-**SEC** וה-**Public Company Accounting Oversight Board** הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום בקרה פנימית על הדיווח הכספי וחווות דעת רואי החשבון המבקרים לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

הוראות המפקח קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה-**SEC** שפורסמו מכוחם.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-**COSO** (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה בקבוצת לאומי.

במהלך שנת 2019 יבצע הבנק תיקוף ועדכון של תהליכי בקרה מהותיים ובדיקות אפקטיביות של כל מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל הראשי, ראש החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל הראשי של הבנק, ראש החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

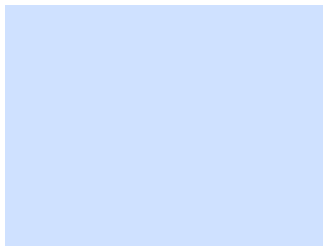
במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2019 לא אירע כל שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

דירקטוריון

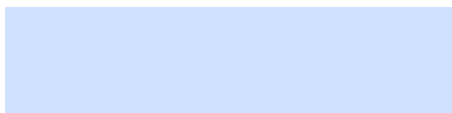
בתקופה מינואר-מרס 2019 התקיימו 9 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-18 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 26 במאי 2019, הוחלט לאשר ולפרסם את תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים - הבלתי מבוקרים של הקבוצה ליום 31 במרס 2019 ולתקופה שהסתיימה באותו תאריך.

דירקטוריון הבנק מביע את הערכתו ותודתו לעובדים ולמנהלים של הבנק ושל חברות הקבוצה, בארץ ובחו"ל, על עבודתם המסורה ותרומתם לקידום עסקי הקבוצה.

דוד ברודט
יו"ר הדירקטוריון

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כלכלי ראשי

26 במאי 2019

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני רקפת רוסק-עמינח מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 במאי 2019

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני עומר זיו מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 במאי 2019

עומר זיו

סגן מנהל כללי בכיר
ראש החטיבה הפיננסית

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני שלמה גולדפרב מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 במאי 2019

שלמה גולדפרב
סגן מנהל כללי בכיר
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות בנות שלו, הכולל את המאזן הביניים התמציתי המאוחד ליום 31 במרס 2019 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישומו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

רואי החשבון המבקרים המשותפים

26 במאי 2019

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד

לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2019

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	2019	2018	2018
מבוקר	בלתי מבוקר			
ביאור				
11,346	2,421	2,679	2	הכנסות ריבית
2,456	415	559	2	הוצאות ריבית
8,890	2,006	2,120	2	הכנסות ריבית, נטו
519	130	(18)	6, 13	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,371	1,876	2,138		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
682	51	665	א3	הכנסות מימון שאינן מריבית
4,121	1,023	809		עמלות
68	18	81		הכנסות אחרות
4,871	1,092	1,555		סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
4,544	1,068	1,136		משכורות והוצאות נלוות
1,569	411	375		אחזקה ופחת בניינים וציוד
2,224	497	435		הוצאות אחרות
8,337	1,976	1,946		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,905	992	1,747		רווח לפני מיסים
1,619	262	621		הפרשה למיסים על הרווח
3,286	730	1,126		רווח לאחר מיסים
36	10	(24)		חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מיסים
רווח נקי				
3,322	740	1,102		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(65)	(10)	(10)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3,257	730	1,092		המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח בסיסי ומדולל למניה (בשקלים חדשים)				
2.15	0.48	0.73	ב3	רווח נקי בסיסי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2.15	0.48	0.73	ב3	רווח נקי מדולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

שלמה גולדפרב
סגן מנהל כללי בכיר
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

דוד ברודט
יושב ראש הדירקטוריון

עומר זיו
סגן מנהל כללי בכיר
ראש החטיבה הפיננסית

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 26 במאי 2019

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2019

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	2019	2018	2018
				בלתי מבוקר
				מבוקר
				במיליוני ש"ח
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	1,102	740	3,322	
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	10	10	65	
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,092	730	3,257	
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים				
התאמות בגין הצגת ניירות אגרות חוב (2018- ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן, נטו	579	(207)	(620)	
התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו ^(א) , לאחר השפעת גידורים ^(ב)	(30)	4	27	
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ^(ג)	(787)	225	1,796	
חלקו של הבנק ברווח (בהפסד) כולל אחר של חברות כלולות	5	(3)	21	
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים	(233)	19	1,224	
השפעת המס המתייחס	48	9	(331)	
רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מיסים	(185)	28	893	
(הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(3)	-	(26)	
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק לאחר מיסים	(182)	28	919	
רווח כולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	917	768	4,215	
רווח כולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	7	10	39	
רווח כולל המיוחס לבעלי מניות הבנק	910	758	4,176	

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(ב) גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(ג) בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטוארים לסוף תקופה של תכניות להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

ראה גם [ביאור 4](#) בדבר רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו תמצית מאזן מאוחד ליום 31 במרס 2019

31 בדצמבר		31 במרס	
2018	2018	2019	
מבוקר		בלתי מבוקר	
		במיליוני ש"ח	
ביאור			
נכסים			
81,419	73,376	76,580	מזומנים ופיקדונות בבנקים
74,571	80,061	79,553	5 ניירות ערך ^{(א)(ב)}
1,257	878	946	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
274,525	266,550	280,365	6, 13 אשראי לציבור
(3,352)	(3,219) ^(ה)	(3,308)	6, 13 הפרשה להפסדי אשראי
271,173	263,331	277,057	אשראי לציבור, נטו
782	723	723	אשראי לממשלות
623	831	601	השקעות בחברות כלולות
2,853	2,762	2,863	בניינים וציוד
17	16	17	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
12,750	11,803	9,408	11 נכסים בגין מכשירים נגזרים
6,642	8,274	8,450	נכסים אחרים ^(א)
8,570	8,513	-	נכסים המוחזקים למכירה ^(ד)
460,657	450,568	456,198	סך כל הנכסים
התחייבויות והון			
364,591	362,479 ^(ה)	363,587	7 פיקדונות הציבור
5,210	3,077	4,631	פיקדונות מבנקים
709	515 ^(ה)	424	פיקדונות ממשלות
541	495	664	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
17,798	15,603	20,951	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
12,089	11,417	9,519	11 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
14,780	16,561	20,001	התחייבויות אחרות ^{(א)(ג)}
8,778	6,470	-	התחייבויות המוחזקות למכירה ^(ד)
424,496	416,617	419,777	סך כל ההתחייבויות
35,305	33,565 ^(ה)	35,940	9 הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
856	386	481	זכויות שאינן מקנות שליטה
36,161	33,951	36,421	סך כל ההון
460,657	450,568	456,198	סך כל ההתחייבויות וההון

(א) לפרטים בדבר סכומים הנמדדים בשווי הוגן ראה [ביאור 15 א](#).

(ב) לפרטים בדבר ניירות ערך ששועבדו למלווים ראה [ביאור 5](#).

(ג) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים, 420 מיליון ש"ח (ביום 31 במרס 2018 - 457 מיליון ש"ח, ביום 31 בדצמבר 2018 - 461 מיליון ש"ח).

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

(ה) סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו

תמצית דוח על השינויים בהון

לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2019

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)			
קרנות הון			
הון מניות במיליוני ש"ח	מפרמיה	מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות ^(א)	
7,081	1,087	58	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)
-	-	-	השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב ^(ב)
-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	דיבידנד שהוכרז
1	6	(7)	הנפקת מניות
-	-	-	מכירת מניות בחברות בנות
7,082	1,093	51	יתרה ליום 31 במרס 2019
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)			
קרנות הון			
הון מניות במיליוני ש"ח	מפרמיה	מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות ^(א)	
7,110	1,729	38	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)
-	-	-	השפעה היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בחברות בנות בחו"ל
-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות
-	-	-	דיבידנד ששולם
1	7	(8)	הנפקת מניות
7,111	1,736	30	יתרה ליום 31 במרס 2018
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)			
קרנות הון			
הון מניות במיליוני ש"ח	מפרמיה	מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות ^(א)	
7,110	1,729	38	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
-	-	-	השפעה היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בחברות בנות בחו"ל
-	-	-	רווח נקי
-	-	-	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות
-	-	-	דיבידנד ששולם
1	7	(8)	הנפקת מניות
(30)	(670)	-	רכישה עצמית של מניות
-	-	28	הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
-	21	-	מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
7,081	1,087	58	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

(א) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.

(ב) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.2.1](#).

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סך כל הון המניות וקרנות ההון	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
8,226	(2,132)	29,211	35,305	856	36,161
-	(27)	27	-	-	-
-	-	1,092	1,092	10	1,102
-	(182)	-	(182)	(7)	(189)
-	-	(275)	(275)	-	(275)
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	(378)	(378)
8,226	(2,341)	30,055	35,940	481	36,421

סך כל הון המניות וקרנות ההון	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
8,877	(3,051)	27,341	33,167	386	33,553
-	-	(18)	(18)	-	(18)
-	-	730	730	10	740
-	28	-	28	-	28
-	-	-	-	(10)	(10)
-	-	(342)	(342)	-	(342)
-	-	-	-	-	-
8,877	(3,023)	27,711	33,565	386	33,951

סך כל הון המניות וקרנות ההון	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
8,877	(3,051)	27,341	33,167	386	33,553
-	-	(18)	(18)	-	(18)
-	-	3,257	3,257	65	3,322
-	888	-	888	18	906
-	-	-	-	(42)	(42)
-	-	(1,369)	(1,369)	-	(1,369)
-	-	-	-	-	-
(700)	-	-	(700)	-	(700)
28	-	-	28	1	29
21	31	-	52	428	480
8,226	(2,132)	29,211	35,305	856	36,161

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2019

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2018	2018
בלתי מבוקר	מבוקר	
במיליוני ש"ח		
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת		
רווח נקי לתקופה	1,102	740
התאמות:		
חלק הקבוצה ברווחים בלתי מחולקים של חברות כלולות ^(א)	27	82
פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)	148	161
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(18)	130
רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר (2018 - ניירות ערך זמינים למכירה)	(32)	(21)
רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר	(45)	(70)
רווח ממכירת מניות של חברות מוחזקות	(314)	-
רווח ממימוש בניינים וציוד	(63)	(11)
הפרשה לירידת ערך מניות שאינן למסחר (2018 - מניות זמינות למכירה)	19	-
הפרשה לירידת ערך אגרות חוב זמינות למכירה	-	-
רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי שהוגן של מניות שאינן למסחר	(42)	-
הוצאות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות	-	28
מיסים נדחים - נטו	(215)	12
פיצויי פרישה ופנסיה - גידול (קיטון) בעודף העתודה על הייעודה	(749)	223
ריבית שהתקבלה (שטרם התקבלה) מעבר לריבית שנצברה בתקופה בגין אג"ח זמין למכירה	(37)	59
ריבית שטרם שולמה בגין אג"ח וכתבי התחייבות נדחים	10	92
השפעת הפרשי שער על יתרות מזומנים ושווי מזומנים	281	(169)
אחר, נטו	(16)	-
שינוי נטו בנכסים שוטפים:		
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,340	(2,230)
ניירות ערך למסחר	233	(224)
נכסים אחרים	437	(299)
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:		
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	(2,632)	1,711
התחייבויות אחרות	4,996	(298)
מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) שוטפת	6,430	(112)
	1,876	

(א) בניכוי דיבידנד שהתקבל.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו

תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)

לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2019

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	2019	2018	2018
בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	מבוקר
במיליוני ש"ח				
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה				
שינוי נטו בפיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים	4,138	(3,449)	(3,866)	
שינוי נטו באשראי לציבור	(3,921)	(3,390)	(10,720)	
שינוי נטו באשראי לממשלה	59	(8)	(67)	
שינוי נטו בניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	311	283	(96)	
רכישת אגרות חוב מוחזקות לפדיון	(679)	(401)	(3,997)	
תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון	4	19	72	
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה ומניות שאינן למסחר	(22,595)	(27,539)	(86,905)	
(2018 - ניירות ערך זמינים למכירה)				
תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה ומניות שאינן למסחר	10,532	13,686	54,122	
(2018 - ניירות ערך זמינים למכירה)				
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה ומניות שאינן למסחר	8,129	11,520	40,945	
רכישת מניות בחברות כלולות	-	(117)	(123)	
תמורה ממימוש השקעה בחברות כלולות	-	-	260	
תמורה ממימוש השקעה בחברת בת שאוחדה בעבר (נספח ב')	671	-	11	
תמורה ממכירת תיקי אשראי	178	-	503	
רכישת בניינים וציוד	(187)	(178)	(716)	
תמורה ממימוש בניינים וציוד	84	22	80	
קופה מרכזית לתשלום פיצויים	46	123	251	
אחר	-	(20)	(16)	
מזומנים נטו לפעילות השקעה	(3,230)	(9,449)	(10,262)	
תזרימי מזומנים מפעילות מימון				
שינוי נטו בפיקדונות מבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים	(533)	(2,095)	1,113	
שינוי נטו בפיקדונות הציבור	(6,063)	(216) ^(ב)	275	
שינוי נטו בפיקדונות מממשלה	(270)	59 ^(ב)	229	
שינוי נטו בניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר	123	(63)	(17)	
הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	3,152	-	3,378	
פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	(9)	(66)	(32)	
דיבידנד ששולם לבעלי המניות	-	(342)	(1,369)	
דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברות מאוחדות	-	(10)	(42)	
תמורה ממימוש השקעות בחברות מוחזקות	-	-	512	
רכישה עצמית של מניות	-	-	(700)	
מזומנים נטו מפעילות מימון (לפעילות מימון)	(3,600)	(2,733)	3,347	
קיטון במזומנים ושווי מזומנים כולל מזומנים ושווי מזומנים המסווגים כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה^(א)				
בניכוי גידול (קיטון) במזומנים ושווי מזומנים המסווגים כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה ^(א)	(400)	(12,294)	(5,039)	
קיטון במזומנים ושווה מזומנים	(3)	2	3	
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה	74,265	78,840	78,840	
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים	(281)	169	467	
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה	73,587	66,713	74,265	

(א) למידע נוסף ראה [ביאור 336 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).
(ב) סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2019

ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2018	2018
בלתי מבוקר	מבוקר	
במיליוני ש"ח		
2,862	2,547	10,631
(663)	(568)	(2,696)
10	96	129
(453)	(514)	(1,093)

נספח א' - פעולות השקעה ומימון שלא במזומן בתקופת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

ביום 17 בדצמבר 2018 נמכרה השקעה במימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ תמורה למניות זמינות למכירה בסך 167 מיליון ש"ח.

במשך השנה הונפקו מניות כנגד המרת זכויות שנצברו לטובת העובדים בסך 18 מיליון ש"ח.

נספח ב' - תמורה ממימוש השקעות בחברת בת שאוחדה בעבר^(א):

נכסים והתחייבויות של חברת הבת שאוחדה בעבר וזרימת מזומנים ממימוש השקעות בחברת הבת שאוחדה בעבר ליום המכירה:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
בלתי מבוקר	מבוקר	
במיליוני ש"ח		
3	-	מזומנים שנגרעו
14,322	8	נכסים (למעט מזומנים)
12,434	4	התחייבויות
1,891	4	נכסים והתחייבויות מזהים
378	-	נכסים והתחייבויות המיוחסים לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,513	4	נכסים והתחייבויות שנגרעו
314	7	רווח הון ממימוש השקעה בחברות בנות שאוחדו בעבר
1,827	11	סך הכל תמורה שהתקבלה ממימוש השקעות בחברות בנות שאוחדו בעבר
1,153	-	בניכוי - תמורה שלא במזומן ממימוש השקעות בחברות בנות שאוחדו בעבר
674	11	תמורה שהתקבלה במזומן
3	-	בניכוי - מזומנים שנגרעו
671	11	זרימת מזומנים ממימוש השקעות בחברות בנות שיצאו מאיחוד

(א) למידע נוסף ראה [ביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 [וביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

פירוט הביאורים	עמוד
1 עיקרי המדיניות החשבונאית	80
2 הכנסות והוצאות ריבית	85
3א הכנסות מימון שאינן מריבית	86
3ב רווח למניה רגילה	87
4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	88
5 ניירות ערך	91
6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	105
7 פיקדונות הציבור	110
8 זכויות עובדים	111
9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות	116
10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	124
11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון	127
12 מגזרי פעילות פיקוחיים וגישת ההנהלה	137
13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	147
14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	164
15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים	167
16 נושאים שונים	183

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים ליום 31 במרס 2019 ערוכה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי רבעוני של תאגיד בנקאי. ברוב הנושאים הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. ביתר הנושאים שהינם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים, פרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) וכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP).

כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות המפקח על הבנקים הנחיות יישום ספציפיות שמבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

הכללים החשבונאיים שישמשו בעריכת דוחות ביניים הינם עקביים לכלים ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2018, פרט לאמור בסעיף ב' להלן. יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2018 ולביאורים הנלווים אליהם. תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 26 במאי 2019.

2. שימוש באומדנים

בעת הכנת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרש מההנהלה שימוש באומדנים, הערכות והפעלת שיקול דעת, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות ועל סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

שינוי באומדנים

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ב. תקני חשבונאות חדשים, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות חדשות של המפקח על הבנקים שישמשו לראשונה

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2019 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

1. דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מכשירים נגזרים וגידור, סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, דוח תזרים ונושאים נוספים.

ביום 30 באוגוסט 2018 פורסם חוזר בנושא מכשירים נגזרים וגידור, סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, דוח תזרים ונושאים נוספים.

מכשירים נגזרים וגידור

בחודש אוגוסט 2017 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (FASB) את ASU 2017-12 המעדכן את נושא 815 בקודיפיקציה בדבר מכשירים נגזרים וחשבונאות גידור. מטרת העדכון הינה לפשט את יישום חשבונאות הגידור ולשפר את הדיווח הכספי של יחסי גידור באופן שישקף בצורה טובה יותר את התוצאות הכלכליות של פעילויות ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי.

תמצית עיקרי השינויים הינה כדלקמן:

- הקלה ביישום ההנחיות החשבונאיות בעיקר בכל הקשור לבחינת אפקטיביות הגידור ותיעוד הגידור.
- העדכון מרחיב את היכולת לגדר רכיבי סיכון מסוימים ובכך ליצור הקבלה בין ההכרה וההצגה של המכשירים המגדרים והפריטים המגודרים בדוחות הכספיים.
- העדכון מבטל את הצורך להתייחס בנפרד ל"חלק לא אפקטיבי" ביחסי גידור.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

התיקונים להוראות מאמצים בהוראות הדיווח לציבור את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שנקבעו בעדכון. כמו כן, הותאמה מתכונת הגילוי לדוחות הכספיים של בנקים בארה"ב.

הנחיות החוזר יושמו בדרך של מכאן ולהבא מיום 1 בינואר 2019.

ליישום החוזר לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים

עיקר השינויים בהוראות הדיווח לציבור בנושא סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים הינם: שינויים בשווי ההוגן של השקעות במניות זמינות למכירה שיש להן שווי הוגן זמין ושטרם מומשו, יוכרו באופן שוטף ישירות בדוח רווח והפסד במקום ברווח כולל אחר. השקעות במניות שאין להן שווי הוגן זמין, אשר מוצגות היום לפי עלות (בניכוי ירידת ערך), יוצגו לפי עלות (בניכוי ירידת ערך) המותאמת לשינויים נצפים במחיר במניה של אותו מנפיק.

ההוראות החדשות יושמו החל מיום 1 בינואר 2019 בדרך של יישום למפרע מתואם, תוך זקיפת ההשפעה המצטברת בסך של 27 מיליון ש"ח (לאחר מס) ליתרת הפתיחה של העודפים במועד היישום לראשונה. ההוראות בדבר השקעות במכשירים הוניים שאינם בעלי שווי הוגן זמין יושמו באופן של מכאן ואילך.

2. עדכון תקינה ASU 2018-02 בנושא סיווג מחדש של השפעות מס מסויימות מרווח כולל אחר מצטבר

בחדש פברואר 2018 פרסם המוסד לתקינה חשבונאית בארה"ב את עדכון תקינה מספר 2018-02 לקודיפיקציה בדבר דיווח על הרווח הכולל בהתייחס להשלכות הרפורמה במס בארה"ב. בהתאם לעדכון תאגיד בנקאי רשאי לזקוף את השפעות המס של פריטים שכלולים ברווח כולל אחר הנובעות מהשינוי בשיעורי המס בגין רפורמת המס, מרווח כולל אחר מצטבר לעודפים.

נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2019.

ליישום העדכון לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

נושא הפרסום	דרישות הפרסום	תחילה והוראות מעבר	השפעה על הדוחות הכספיים
עדכון תקינה ASU 2017-04 בנושא ירידת ערך מוניטין	בחודש ינואר 2017 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית את עדכון 2017-04 אשר מהווה תיקון להוראות ASC 350 בנושא "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ואחרים". בהתאם לתיקון לא נדרש עוד לחשב את שווי ההוגן של המוניטין ולהכיר בירידת ערך בגין הפער שבין השווי ההוגן לשווי בספרים. ירידת ערך מוניטין תוכר בגובה הפער שבין השווי ההוגן של היחידה המדווחת לבין הערך בספרים שלה. עם זאת, ההפסד מירידת הערך לא יעלה על סכום המוניטין שהוקצה ליחידה המדווחת.	נדרש ליישם שינוי זה בדרך של מכאן ולהבא מיום 1 בינואר 2020.	ליישום החוזר לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.
אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי צפויים והוראות נוספות	ביום 28 במרס 2018 פורסם על ידי הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי צפויים והוראות נוספות".	נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2022 באמצעות רישום בעודפים במועד היישום לראשונה של ההשפעה המצטברת של יישום כללים אלה.	הבנק בוחן את ההשפעה על דוחותיו הכספיים ונערך ליישום המכתב באמצעות מיפוי של ההוראות החדשות מחד והפרקטיקות הנהוגות היום לניהול סיכוני האשראי ולאומדן ההפרשה להפסדי אשראי מאידך וזאת לצורך זיהוי הפערים וביצוע ההתאמות הדרושות.
עדכון הטיפול החשבונאי הפרשות להפסדי אשראי - CECL	המכתב מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים כפי שפורסמו בעדכון תקינה ASU 2016-13. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שמחזק את אנטי המחזוריות בהתנהגות הפרשות להפסדי אשראי, שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים ולחיזוק הקשר בין ניהול סיכוני האשראי לבין אופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים.	נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2022 באמצעות רישום בעודפים במועד היישום לראשונה של ההשפעה המצטברת של יישום כללים אלה.	הבנק בוחן את ההשפעה על דוחותיו הכספיים ונערך ליישום המכתב באמצעות מיפוי של ההוראות החדשות מחד והפרקטיקות הנהוגות היום לניהול סיכוני האשראי ולאומדן ההפרשה להפסדי אשראי מאידך וזאת לצורך זיהוי הפערים וביצוע ההתאמות הדרושות.
תמצית עיקרי השינויים הצפויים הינם כדלקמן:			
א. ההפרשה להפסדי אשראי תחושב לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי במקום לאמוד את ההפסד שנגרם וטרם זוהה.			
ב. באומדן ההפרשה להפסדי אשראי יעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים.			
ג. יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי.			
ד. ישתנה האופן שבו נרשמות ירידות ערך של אגרות חוב בתיק הזמין למכירה.			

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

נושא הפרסום	דרישות הפרסום	תחילה והוראות מעבר	השפעה על הדוחות הכספיים
ה. הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי, אגרות חוב המוחזקות לפדיון וחשיפות אשראי חוץ מאזניות מסוימות.			
דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות	עדכון הטיפול החשבונאי בחכירות ביום 1 ביולי 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות", המאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות כפי שפורסמו בעדכון תקינה ASU 2016-02 ובין היתר את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בנושא 842 בקודיפיקציה. תמצית עיקרי השינויים הצפויים הינם כדלקמן: א. עסקאות לחכירת נכסים לתקופה שעולה על 12 חודשים יוכרו במאזן גם אם החכירה מסווגת כחכירה תפעולית. ב. בעסקאות חכירה תפעולית ירשם במאזן נכס שמשקף את זכותו של התאגיד להשתמש בנכס החכור ומנגד תירשם התחייבות לשלם בגין החכירה. ג. עסקאות בהן התאגיד הבנקאי מוכר נכס וחוכר אותו בחזרה יוכלו במצבים מסוימים להיחשב כעסקאות מכירה חשבונאית בכפוף לכך שמתקיימים תנאים מסוימים שפורטו בנושא 842. ד. נכסי סיכון בגין נכסי זכות שימוש (Right of Use) בגין חכירות תפעוליות שיוכרו במאזן ישוקללו ב-100% לצורך יחס הון מזערי. יש לכלול גילוי כמותי על ההשפעה הצפויה של עדכון הטיפול החשבונאי בחכירות לא יאוחר מהדוח הכספי לרבעון השני של שנת 2019. הוראת המעבר שמנחה שלא לכלול את הפרשי השער בגין אגרות חוב זמינות למכירה כחלק מההתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב אלו, הוארכה עד ליום 1 בינואר 2021.	נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2020 ואילך.	הבנק בוחן את ההשפעה של החוזר על דוחותיו הכספיים ונערך ליישמו.
עדכון תקינה ASU 2018-13 בדבר שינויים בדרישות הגילוי של מדידת שווי הוגן	ביום 28 באוגוסט 2018 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית את עדכון 2018-13 מהווה עדכון לנושא 820 בקודיפיקציה. מטרת העדכון היא שיפור אפקטיביות הגילויים בביאורים לדוחות הכספיים. עיקרי התיקונים הינם, בין היתר: א. בוטלה הדרישה להצגת הסכומים הסיבות להעברות בין רמות 1 ו-2 בהיררכיית השווי ההוגן. ב. בוטלה הדרישה להצגת תיאור תהליך הערכת מדידת השווי ההוגן ברמה 3.	נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2020 אימוץ מוקדם אפשרי.	לאימוץ התיקון לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

נושא הפרסום	דרישות הפרסום	תחילה והוראות מעבר	השפעה על הדוחות הכספיים
	ג. במסגרת הדרישה למתן תיאור מילולי של הרגישות לשינויים בנתונים לא נצפים עבור מדידות שווי הוגן חוזרות ונשנות המסווגות ברמה 3 במדרג השווי ההוגן, עודכן המונח "רגישות" ל"אי וודאות" כדי להדגיש כי המידע הנדרש הינו לגבי האי וודאיות. ד. התווספה דרישה לפיה יש להציג את השינויים ברווח הכולל האחר (OCI) שטרם מומש בתקופה, בגין מדידות שווי הוגן ברמה 3 בנכסים המוחזקים בסוף התקופה.		
ASU 2018-14 עדכון לנושא 715-20 בקודיפיקציה בדבר תגמול, הטבות פרישה, ותכניות להטבה מוגדרת	דרישות הגילוי של תכניות הטבה מוגדרת מטרת העדכון היא שיפור אפקטיביות הגילויים בביאורים לדוחות הכספיים. עיקרי התיקונים הינם: א. בוטלה הדרישה להצגת אומדן הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנה העוקבת. ב. התווספה דרישה לפיה נדרש לתת פירוט בדבר הסיבות לרווחים או הפסדים מהותיים הקשורים לשינוי במחויבות בגין הטבה מוגדרת במהלך התקופה ושינויים מהותיים אחרים.	נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2021 בדרך של יישום רטרואקטיבי.	לאימוץ התיקון לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.
ASU 2018-15 טיפול חשבונאי בעלויות הטמעה בהסדרים של שירותי מחשוב ענן	עלויות הטמעה של הסדרי שירותי מחשוב ענן עלויות שהתהוו לצורך הטמעה של הסדרים של שירותי מחשוב ענן ידחו או ייזקפו לרווח או הפסד באותו האופן שבו הן היו מטופלות בהתאם להוראות בדבר תוכנות לשימוש עצמי וזאת למרות שמדובר בחוזה שירות. בנוסף במסגרת העדכון נקבע שעלויות ההטמעה הנדחות יופחתו לרווח והפסד בהתאם לתקופה החוזית של ההסדר הכוללת תקופות הארכה אשר ודאי באופן סביר שימומשו על ידי הלקוח או שמימושן נשלט על ידי הספק. עלויות ההטמעה הנדחות יהיו כפופות להוראות בדבר ירידת ערך באופן זהה לנכסי תוכנה לשימוש עצמי.	נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2020. ניתן ליישם בדרך של מכאן ואילך או בחלופה של יישום למפרע.	הבנק בוחן את ההשפעה של העדכון על דוחותיו הכספיים.

ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
2019	2018	
בלתי מבוקר		
במיליוני ש"ח		
א. הכנסות ריבית^(א)		
מאשראי לציבור	2,286	2,197
מאשראי לממשלה	8	7
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים	36	19
מפיקדונות בבנקים	46	27
מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1	- ^(ד)
מאגרות חוב ^(ב)	302	171
סך הכל הכנסות ריבית	2,679	2,421
ב. הוצאות ריבית^(א)		
על פיקדונות הציבור	(464)	(315)
על פיקדונות הממשלה	(1)	(1)
על פיקדונות מבנקים	(3)	(6)
על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	(1)	- ^(ד)
על אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	(90)	(93)
סך הכל הוצאות ריבית	(559)	(415)
סך הכנסות ריבית, נטו	2,120	2,006
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים של הכנסות והוצאות ריבית^(ג)		
מהכנסות ריבית	(1)	(2)
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב		
מוחזקות לפדיון	37	1
זמינות למכירה	257	166
למסחר	8	4
סך הכל כלול בהכנסות ריבית	302	171

(א) כולל השפעת יחסי גידור (2018 - כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי גידור).

(ב) כולל ריבית בגין אגרות חוב מגובות משכנתאות (MBS) בסך 54 מיליון ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2019 (55 מיליון ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2018).

(ג) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א. ו-ב.

(ד) הכנסות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור צא - הכנסות מימון שאינן מריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
2019	2018	
בלתי מבוקר במיליוני ש"ח		
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר		
א.1. מפעילות במכשירים נגזרים^(א)		
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ^(ב)		329 (688) ^(א')
סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים		329 (688)
א.2. מהשקעה באגרות חוב		
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה ^(י)		7 37
הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה ^{(י)(ii)}		(5) (12)
סך הכל מהשקעה באג"ח		2 25
א.3. הפרשי שער, נטו		907 (384)
א.4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות		
רווחים ממכירת מניות שאינן למסחר (2018 - מניות זמינות למכירה)		33 4
הפרשה לירידת ערך בגין מניות שאינן למסחר (2018 - מניות זמינות למכירה)		(19) -
הפסדים ממכירת מניות שאינן למסחר (2018 - מניות זמינות למכירה)		(3) (8)
דיבידנד ממניות שאינן למסחר (2018 - מניות זמינות למכירה)		7 4
רווחים שטרם מומשו ⁽ⁱ⁾		42 -
רווח ממכירת מניות של חברות מוחזקות ⁽ⁱⁱ⁾		314 -
הפסד מחברות מוחזקות		- (1)
סך הכל מהשקעה במניות		374 (1)
סך כל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר		595 (31)
ב. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר⁽ⁱⁱⁱ⁾		
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים למסחר		25 12 ^(א')
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו ^(ד)		44 (14)
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו ^(ה)		1 84
סך הכל מפעילויות מסחר⁽ⁱⁱⁱ⁾		70 82
פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון		
חשיפת ריבית		(87) 47
חשיפת מטבע חוץ		70 65
חשיפה למניות		42 (100)
סך הכל		25 12
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית		665 51

(א) למעט השפעת יחסי גידור (2018 - למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור).

(ב) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(ג) רווחים ממכירת מניות לאומי קארד בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019. למידע נוסף ראה [ביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 [בדצמבר 2018](#) (לא היו רווחים ממכירת מניות בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018).

(ד) מזה חלק הרווחים בסך 27 מיליון ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2019, הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן (הפסדים בסך 1 מיליון ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2018).

(ה) לא היו הפסדים, הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן, בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (לא היו הפסדים הקשורים למניות למסחר בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018).

(ו) לא היו הפרשות מהותיות לירידת ערך בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 ובשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018.

(ז) סוג מרווח כולל אחר מצטבר.

(ח) להכנסות ריבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה [ביאור 2](#).

(ט) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות למסחר.

(י) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות לגביהן שווי הוגן זמין וכן התאמות מעלה או מטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.

(יא) סוג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור. ראה [ביאור 1.2.1](#).

ביאור צב - רווח למניה רגילה

א. רווח בסיסי למניה

חישוב הרווח הבסיסי למניה מתבסס על הרווח המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור, באופן הבא:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
2019	2018	
בלתי מבוקר		
רווח בסיסי		
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק (במיליוני ש"ח)		730
1,092		
ממוצע משוקלל של מספר המניות (באלפי מניות)		
יתרה לתחילת התקופה בניכוי רכישה עצמית של מניות		1,523,516
1,493,609		
השפעה משוקללת של יחידות PSU, RSU שמומשו והנפקת מניות		146
135		
ממוצע משוקלל של מספר המניות		1,523,662
1,493,744		
רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים)		0.48
0.73		

ב. רווח מדולל למניה

חישוב הרווח המדולל למניה של הבנק מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות, באופן הבא:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
2019	2018	
בלתי מבוקר		
רווח מדולל		
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק (במיליוני ש"ח)		730
1,092		
ממוצע משוקלל של מספר המניות (באלפי מניות)		
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי למניה		1,523,662
1,493,744		
השפעה משוקללת של יחידות PSU, RSU שטרם מומשו		1,059
564		
ממוצע משוקלל של מספר המניות בדילול מלא		1,524,721
1,494,308		
רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים)		0.48
0.73		

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת המס

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	התאמות מתרגום ^(א) נטו לאחר השפעת גידורים ^(ב)	התאמות בגין הצגת אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן
במיליוני ש"ח						
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)	91 ^(א)	(170) ^(א)	(26) ^(א)	(2,950)	(3,055)	(4)
שינוי נטו במהלך התקופה	(137)	17	(2)	150	28	-
יתרה ליום 31 במרס 2018	(46)	(153)	(28)	(2,800)	(3,027)	(4)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)	(317)	(73)	(9)	(1,763)	(2,162)	(30)
שינוי נטו במהלך התקופה	382	(53)	3	(540)	(208)	(7)
השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב ^(ה)	(27)	-	-	-	(27)	-
מכירת מניות בחברות בנות	-	-	-	23	23	4
יתרה ליום 31 במרס 2019	38	(126)	(6)	(2,280)	(2,374)	(33)

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום נטו לאחר השפעת גידורים ^(ב)	חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	סך הכל	רווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק
במיליוני ש"ח						
91 ^(ג)	(170) ^(א)	(26) ^(ג)	(2,950)	(3,055)	(4)	(3,051)
שיתוף נטו במהלך השנה ^(ד)	(408)	110	17	1,187	906	888
מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(13)	-	(13)	(44)	31
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	(317)	(73)	(9)	(1,763)	(2,162)	(2,132)

88

ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס (בלתי מבוקר)					
2019			2018		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
במיליוני ש"ח					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:					
התאמות בגין אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן:					
581	(198)	383	(186)	63	(123)
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן					
(2)	1	(1)	(21)	7	(14)
(רווחים) הפסדים בגין אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(א)					
579	(197)	382	(207)	70	(137)
שינוי נטו במהלך התקופה					
התאמות מתרגום^(ב):					
(98)	-	(98)	37	-	37
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
68	(23)	45	(33)	13	(20)
גידורים ^(ג)					
(30)	(23)	(53)	4	13	17
שינוי נטו במהלך התקופה					
5	(2)	3	(3)	1	(2)
חלק הבנק ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני					
5	(2)	3	(3)	1	(2)
שינוי נטו במהלך התקופה					
הטבות לעובדים:					
(852)	291	(561)	124	(40)	84
רווח (הפסד) אקטוארי נטו					
96	(29)	67	101	(35)	66
רווחים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(ד)					
(31)	8	(23)	-	-	-
מכירת מניות בחברות בנות					
(787)	270	(517)	225	(75)	150
שינוי נטו במהלך התקופה					
(233)	48	(185)	19	9	28
סך הכל שינוי נטו במהלך התקופה					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
1	(4)	(3)	-	-	-
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק					
(234)	52	(182)	19	9	28
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה					

- (א) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית ראה [ביאור 3א](#).
 (ב) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמתבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
 (ג) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
 (ד) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות. פירוט נוסף ראה [ביאור 8](#).

ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
במיליוני ש"ח		
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:		
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:		
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	(475)	162
(רווחים) הפסדים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(א)	(145)	50
שינוי נטו במהלך השנה	(620)	212
התאמות מתרגום^(ב):		
התאמות מתרגום דוחות כספיים	229	-
גידורים ^(ג)	(182)	63
מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(20)	7
שינוי נטו במהלך השנה	27	70
חלק הבנק הפסד כולל אחר של חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	21	(4)
שינוי נטו במהלך השנה	21	(4)
הטבות לעובדים:		
רווח אקטוארי נטו	1,434	(485)
רווחים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(ד)	362	(124)
שינוי נטו במהלך השנה	1,796	(609)
סך הכל שינוי נטו במהלך השנה	1,224	(331)
השינויים במרכיבי (רווח) הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה	(24)	(2)
השינויים במרכיבי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק		
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה	1,248	(329)
919		

(א) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. ראה [ביאור 3.א](#).

(ב) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(ג) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(ד) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות. פירוט נוסף ראה [ביאור 8](#).

ביאור 5 - ניירות ערך

ליום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח					
1. אגרות חוב מוחזקות לפדיון:					
של ממשלת ישראל	2,813	2,813	111	-	2,924
מגובי משכנתאות (MBS)	1,710	1,710	9	(10)	1,709
של אחרים זרים	989	989	2	(2)	989
סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון	5,512	5,512	122	(12)	5,622
ליום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח					
2. אגרות חוב זמינות למכירה:					
של ממשלת ישראל	31,098	31,027	133	(62)	31,098
של ממשלות זרות	9,857	9,822	37	(2)	9,857
של מוסדות פיננסיים זרים	10,651	10,628	46	(23)	10,651
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	9,078	9,151	26	(99)	9,078
של אחרים בישראל	172	165	7	-	172
של אחרים זרים	3,157	3,114	60	(17)	3,157
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה^(ב)	64,013	63,907	309^(ג)	(203)^(א)	64,013

ראה הערות [בעמוד 96](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
הערך במאזן	עלות ⁽¹⁾	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח					
3. השקעה במניות וקרנות שאינן למסחר:					
מניות וקרנות	3,412	57	(16)	3,453	
מזה: מניות וקרנות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין ^(ב)	1,103	-	-	1,103	
סך כל ניירות הערך שאינם למסחר	3,412	57^(ד)	(16)^(ד)	3,453	
ליום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח					
4. ניירות ערך למסחר: אגרות חוב -					
של ממשלת ישראל	5,611	17	(2)	5,626	
של ממשלות זרות	58	-	-	58	
של מוסדות פיננסיים בישראל	114	1	-	115	
של מוסדות פיננסיים זרים	111	1	(2)	110	
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	248	2	(1)	249	
של אחרים בישראל	188	4	(2)	190	
של אחרים זרים	209	2	(1)	210	
סך הכל אגרות חוב	6,539	27	(8)	6,558	
מניות וקרנות	16	1	-	17	
סך הכל ניירות ערך למסחר	6,555	28^(ד)	(8)^(ד)	6,575	
סך הכל ניירות ערך^(ה)	79,386	516	(239)	79,663	

ראה הערות [בעמוד 96](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח					
1. אגרות חוב מוחזקות לפדיון:					
של ממשלת ישראל	436	436	-	-	436
מגובי משכנתאות (MBS)	345	345	-	(16)	329
של אחרים זרים	479	479	-	(9)	470
סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון	1,260	1,260	-	(25)	1,235
ליום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח					
2. אגרות חוב זמינות למכירה:					
של ממשלת ישראל	38,509	38,444	98	(33)	38,509
של ממשלות זרות	10,769	10,800	1	(32)	10,769
של מוסדות פיננסיים בישראל	11	11	-	-	11
של מוסדות פיננסיים זרים	9,338	9,367	19	(48)	9,338
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	8,268	8,424	11	(167)	8,268
של אחרים בישראל	162	157	5	-	162
של אחרים זרים	2,758	2,821	1	(64)	2,758
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה^(ב)	69,815	70,024	135^(ג)	(344)^(ג)	69,815

ראה הערות [בעמוד 96](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)					
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר					
הערך במאזן	עלות ⁽¹⁾	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח					
3. השקעה במניות וקרנות זמינות למכירה:					
מניות וקרנות	3,188	3,072	136	(20)	3,188
מזה: מניות וקרנות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין ^(ב)	992	992	-	-	992
סך הכל מניות וקרנות זמינות למכירה	3,188	3,072	136^(ג)	(20)^(ג)	3,188
ליום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח					
4. ניירות ערך למסחר: אגרות חוב -					
של ממשלת ישראל	4,501	4,493	8	-	4,501
של ממשלות זרות	78	79	-	(1)	78
של מוסדות פיננסיים בישראל	172	171	1	-	172
של מוסדות פיננסיים זרים	256	259	-	(3)	256
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	293	294	1	(2)	293
של אחרים בישראל	178	176	2	-	178
של אחרים זרים	251	254	-	(3)	251
סך הכל אגרות חוב	5,729	5,726	12	(9)	5,729
מניות וקרנות	69	73	-	(4)	69
סך הכל ניירות ערך למסחר	5,798	5,799	12^(ד)	(13)^(ד)	5,798
סך הכל ניירות ערך^(ה)	80,061	80,155	283	(402)	80,036

ראה הערות [בעמוד 96](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
במיליוני ש"ח					
1. אגרות חוב מוחזקות לפדיון:					
אגרות חוב -					
של ממשלת ישראל	2,334	2,334	14	(3)	2,345
מגובי משכנתאות (MBS)	1,596	1,596	4	(17)	1,583
של אחרים זרים	946	946	-	(15)	931
סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון	4,876	4,876	18	(35)	4,859
ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	הפסדים	שווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
2. אגרות חוב זמינות למכירה:					
של ממשלת ישראל	30,573	30,783	40	(250)	30,573
של ממשלות זרות	5,904	5,898	13	(7)	5,904
של מוסדות פיננסיים זרים	9,707	9,803	13	(109)	9,707
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	9,433	9,608	15	(190)	9,433
של אחרים בישראל	242	241	3	(2)	242
של אחרים זרים	3,517	3,580	12	(75)	3,517
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה^(א)	59,376	59,913	96^(א)	(633)^(א)	59,376

ראה הערות [בעמוד 96](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)				
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר				
הערך במאזן	עלות ⁽¹⁾	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח				
3. השקעה במניות וקרנות זמינות למכירה:				
מניות וקרנות	3,513	100	(57)	3,556
מזה: מניות וקרנות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין ^(ב)	1,079	-	-	1,079
סך כל מניות וקרנות זמינות למכירה	3,513	100^(ג)	(57)^(ג)	3,556
ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח				
4. ניירות ערך למסחר: אגרות חוב -				
של ממשלת ישראל	5,677	4	(7)	5,677
של ממשלות זרות	52	-	(1)	52
של מוסדות פיננסיים בישראל	119	-	(1)	119
של מוסדות פיננסיים זרים	132	-	(5)	132
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	271	1	(2)	271
של אחרים בישראל	290	-	(8)	290
של אחרים זרים	220	-	(5)	220
סך הכל אגרות חוב	6,785	5	(29)	6,761
מניות וקרנות	2	-	-	2
סך הכל ניירות ערך למסחר	6,787	5^(ד)	(29)^(ד)	6,763
סך הכל ניירות ערך^(ה)	74,571	75,089	(754)	74,554

הערות:

- (א) נתוני שווי הוגן מבוססים לרוב על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (ב) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת מעלה או מטה למחירים נצפים בעסקאות דומות או זהות של אותו מנפיק (2018 - מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת ערך).
- (ג) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו" במסגרת רווח כולל אחר למעט ניירות ערך שיועדו כמגודרים בגידור שווי הוגן.
- (ד) נזקפו לדוח רווח והפסד אך טרם מומשו.
- (ה) כולל אג"ח פנומות צוברות ריבית בסך 7 מיליון ש"ח (31 במרס 2018 - 7 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 8 מיליון ש"ח).
- (ו) סך של 10.1 מיליארד ש"ח מתוך סך הכל ניירות ערך במט"ח (31 במרס 2018 - 2,880 מיליון ש"ח, 31 במרס 2018 - 6,873 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 2,989 מיליון ש"ח).
- (ז) סווג מחדש, לרבות בגין יישום למפרע של כללי ההצגה שנקבעו בהוראה 321 בקודיפקציה בדבר "השקעות - מניות". העלות כוללת השפעה של העדכונים בכללי ההצגה אלו.

הערות כלליות:

ניירות ערך שהושאלו בסך 339 מיליון ש"ח (31 במרס 2018 - 336 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 109 מיליון ש"ח) מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור. ניירות ערך ששוועדו למלווים הסתכמו בסך 2,880 מיליון ש"ח (31 במרס 2018 - 6,873 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 2,989 מיליון ש"ח). לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובמניות ובקרנות נאמנות ראה [ביאורים 2 ו-3א](#). ההבחנה בין אג"ח של ישראל ובין אג"ח של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין עלות מופחתת והפסדים שטרם הוכרו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב מוחזקות לפדיון הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם הוכרו

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)									
פחות מ-12 חודשים ^(א)					12 חודשים ומעלה ^(ב)				
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן				
עלות מופחתת	0-20% ^(ג)	20%-35% ^(ד)	מעל 35% ^(ה)	סך הכל	עלות מופחתת	0-20% ^(ג)	20%-35% ^(ד)	מעל 35% ^(ה)	סך הכל
במיליוני ש"ח									
אגרות חוב									
של ממשלת ישראל	- ^(ו)	-	-	-	-	-	-	-	-
מגובי משכנתאות (MBS)	2	-	-	2	263	8	-	-	8
של אחרים זרים	-	-	-	-	83	2	-	-	2
סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון	2	-	-	2	346	10	-	-	10
31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)									
פחות מ-12 חודשים ^(א)					12 חודשים ומעלה ^(ב)				
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן				
עלות מופחתת	0-20% ^(ג)	20%-35% ^(ד)	מעל 35% ^(ה)	סך הכל	עלות מופחתת	0-20% ^(ג)	20%-35% ^(ד)	מעל 35% ^(ה)	סך הכל
במיליוני ש"ח									
אגרות חוב									
של ממשלת ישראל	- ^(ו)	-	-	-	-	-	-	-	-
מגובי משכנתאות (MBS)	3	-	-	3	202	13	-	-	13
של אחרים זרים	5	-	-	5	213	4	-	-	4
סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון	8	-	-	8	415	17	-	-	17

- (א) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
 (ב) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
 (ג) השקעות שההפסד שטרם מומש בגין מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ד) השקעות שההפסד שטרם מומש בגין מהווה מעל 20% ועד 35% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ה) השקעות שההפסד שטרם מומש בגין מהווה מעל 35% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ו) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין עלות מופחתת והפסדים שטרם הוכרו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב מוחזקות לפדיון הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם הוכר (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)									
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)				
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן				
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת
במיליוני ש"ח									
אגרות חוב									
-	-	-	-	-	3	-	-	3	694
13	-	-	13	285	4	-	-	4	465
13	-	-	13	293	2	-	-	2	179
סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון									
26	-	-	26	578	9	-	-	9	1,338

פירוט נוסף בגין שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב (2018) - ניירות ערך זמינות למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)									
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)				
הפסדים שטרם מומשו ^(ו)					הפסדים שטרם מומשו ^(ו)				
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	שווי הוגן	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	שווי הוגן
במיליוני ש"ח									
אגרות חוב									
2	-	-	2	234	60	-	-	60	10,624
-	-	-	- ^(ז)	123	2	-	-	2	2,752
16	-	-	16	1,651	7	-	-	7	1,106
86	-	-	86	5,125	13	-	-	13	1,588
14	-	-	14	762	3	-	-	3	76
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה									
118	-	-	118	7,895	85	-	-	85	16,146

- (א) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
(ב) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
(ג) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
(ד) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 20% ועד 35% מהעלות המופחתת שלהן.
(ה) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 35% מהעלות המופחתת שלהן.
(ו) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.
(ז) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב (2018) - ניירות ערך) זמינות למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש (המשך)

31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)										
פחות מ-12 חודשים ^(א)					12 חודשים ומעלה ^(ב)					
הפסדים שטרם מומשו ^(ו)			הפסדים שטרם מומשו ^(ו)			שווי הוגן		הפסדים שטרם מומשו ^(ו)		
0-20% ^(ג)	20%-35% ^(ד)	מעל 35% ^(ה)	סך הכל	שווי הוגן	0-20% ^(ג)	20%-35% ^(ד)	מעל 35% ^(ה)	סך הכל	שווי הוגן	סך הכל
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
10,942	33	-	33	-	-	-	-	33	-	-
של ממשלת ישראל										
8,849	17	-	17	-	528	-	-	17	-	15
של ממשלות זרות										
3,182	39	-	39	-	2,225	-	-	39	-	9
של מוסדות פיננסיים זרים										
3,466	38	-	38	-	3,267	-	-	38	-	129
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)										
56	- ^(ז)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
של אחרים בישראל										
1,818	46	-	46	-	789	-	-	46	-	18
של אחרים זרים										
417	16	-	16	-	156	-	-	16	-	4
מניות וקרנות נאמנות										
28,730	189	-	189	-	6,965	-	-	189	-	175
סך הכל ניירות הערך הזמינים למכירה										

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)										
פחות מ-12 חודשים ^(א)					12 חודשים ומעלה ^(ב)					
הפסדים שטרם מומשו ^(ו)			הפסדים שטרם מומשו ^(ו)			שווי הוגן		הפסדים שטרם מומשו ^(ו)		
0-20% ^(ג)	20%-35% ^(ד)	מעל 35% ^(ה)	סך הכל	שווי הוגן	0-20% ^(ג)	20%-35% ^(ד)	מעל 35% ^(ה)	סך הכל	שווי הוגן	סך הכל
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
23,891	231	-	231	-	818	-	-	231	-	19
של ממשלת ישראל										
2,679	5	-	5	-	153	-	-	5	-	2
של ממשלות זרות										
3,641	80	-	80	-	1,275	-	-	80	-	29
של מוסדות פיננסיים זרים										
2,378	30	-	30	-	5,293	-	-	30	-	160
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)										
103	2	-	2	-	-	-	-	2	-	-
של אחרים בישראל										
1,516	46	-	46	-	896	-	-	46	-	29
של אחרים זרים										
680	43	2	45	-	35	-	-	45	-	12
מניות וקרנות נאמנות										
34,888	437	2	439	-	8,470	-	-	439	-	251
סך הכל ניירות הערך הזמינים למכירה										

- (א) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
 (ב) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
 (ג) השקעות שהפסד שטרם מומש בגין מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ד) השקעות שהפסד שטרם מומש בגין מהווה מעל 20% ועד 35% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ה) השקעות שהפסד שטרם מומש בגין מהווה מעל 35% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ו) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.
 (ז) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
עד 12 חודשים		מעל 12 חודשים		סך הכל	
הפסדים שטרם מומשו	שווי	הפסדים שטרם מומשו	שווי	הפסדים שטרם מומשו	שווי
מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
-	-	1,860	(33)	1,860	(33)
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)					
935	(8)	2,393	(45)	3,328	(53)
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל STRIPPED MBS-I REMIC, CMO)					
653	(5)	872	(8)	1,525	(13)
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)					
1,588	(13)	5,125	(86)	6,713	(99)
סך הכל					
31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)					
עד 12 חודשים		מעל 12 חודשים		סך הכל	
הפסדים שטרם מומשו	שווי	הפסדים שטרם מומשו	שווי	הפסדים שטרם מומשו	שווי
מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
993	(1)	1,286	(64)	2,279	(65)
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)					
1,178	(34)	1,704	(63)	2,882	(97)
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל STRIPPED MBS-I REMIC, CMO)					
1,295	(3)	277	(2)	1,572	(5)
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
3,466	(38)	3,267	(129)	6,733	(167)
סך הכל					
31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
עד 12 חודשים		מעל 12 חודשים		סך הכל	
הפסדים שטרם מומשו	שווי	הפסדים שטרם מומשו	שווי	הפסדים שטרם מומשו	שווי
מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	מהתאמות לשווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
209	(4)	1,899	(54)	2,108	(58)
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)					
1,017	(10)	2,454	(87)	3,471	(97)
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל STRIPPED MBS-I REMIC, CMO)					
1,152	(16)	940	(19)	2,092	(35)
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
2,378	(30)	5,293	(160)	7,671	(190)
סך הכל					

(א) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך לפדיון מגובי משכנתאות

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב לפדיון מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
1,409	9	(1)	1,417
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
1,021	6	(1)	1,026
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
388	3	-	391
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-MBS STRIPPED)			
301	-	(9)	292
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או GNMA, או בערבותם			
129	-	(6)	123
1,710	9	(10)	1,709
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
1,710	9	(10)	1,709
סך הכל ניירות ערך לפדיון מגובי משכנתאות			
31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב לפדיון מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
-	-	-	-
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
-	-	-	-
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
-	-	-	-
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-MBS STRIPPED)			
345	-	(16)	329
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או GNMA, או בערבותם			
162	-	(13)	149
345	-	(16)	329
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
345	-	(16)	329
סך הכל ניירות ערך לפדיון מגובי משכנתאות			

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך לפדיון מגובי משכנתאות (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב לפדיון מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
1,280	4	(4)	1,280
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
1,100	4	(3)	1,101
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
180	-	(1)	179
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
316	-	(13)	303
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או GNMA, או בערבותם			
134	-	(8)	126
1,596	4	(17)	1,583
1,596	4	(17)	1,583
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
סך הכל ניירות ערך לפדיון מגובי משכנתאות			

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)			
במיליוני ש"ח			
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
2,543	9	(33)	2,519
מזה: אגרות חוב שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
373	2	(2)	373
אגרות חוב שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
2,170	7	(31)	2,146
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
4,398	12	(53)	4,357
מזה: אגרות חוב שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
4,093	11	(53)	4,051
6,941	21	(86)	6,876
סך הכל אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
2,210	5	(13)	2,202
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)			
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - אגרות חוב מסוג CLO			
1,555	5	(7)	1,553
אשראי שאינו לאנשים פרטיים - ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של SBA			
591	-	(6)	585
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			
9,151	26	(99)	9,078

(א) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)			
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)			
עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
2,415	-	(65)	2,350
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
276	-	(14)	262
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
2,139	-	(51)	2,088
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
3,969	5	(97)	3,877
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, GNMA או בערבותם			
3,819	4	(97)	3,726
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
6,384	5	(162)	6,227
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)			
2,040	6	(5)	2,041
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - אגרות חוב מסוג CLO			
1,318	5	(1)	1,322
אשראי שאינו לאנשים פרטיים - ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של SBA			
722	1	(4)	719
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			
8,424	11	(167)	8,268
31 בדצמבר 2018 (מבוקר)			
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)			
עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
2,956	5	(58)	2,903
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
460	-	(1)	459
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
2,496	5	(57)	2,444
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
4,398	10	(97)	4,311
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, GNMA או בערבותם			
4,156	9	(97)	4,068
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
7,354	15	(155)	7,214
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)			
2,254	-	(35)	2,219
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - אגרות חוב מסוג CLO			
1,547	-	(21)	1,526
אשראי שאינו לאנשים פרטיים - ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של SBA			
648	-	(14)	634
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			
9,608	15	(190)	9,433

(א) סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
3	-	-	3
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
3	-	-	3
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
47	-	-	47
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, GNMA או בערבותם			
-	-	-	-
50	-	-	50
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
198	2	(1)	199
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)			
248	2	(1)	249
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			
31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
4	-	-	4
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
4	-	-	4
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
54	-	-	54
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, GNMA או בערבותם			
-	-	-	-
58	-	-	58
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
236	1	(2)	235
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)			
294	1	(2)	293
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

(א) רווחים (הפסדים) שנזקפו לדוח רווח והפסד.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
4	-	-	4
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
4	-	-	4
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-MBS STRIPPED)			
49	-	(1)	48
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, GNMA או בערבותם			
-	-	-	-
53	-	(1)	52
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
219	1	(1)	219
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)			
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			
272	1	(2)	271

(א) רווחים (הפסדים) שנזקפו לדוח רווח והפסד.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סיווג מחדש של יתרות אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר) ואשראי לעסקים קטנים

יצוין כי, בהמשך להטמעת מערכת ייעודית לטיפול בחובות בעייתיים, בוצע פיתוח לזיהוי ממוכן טוב יותר של חובות שאורגנו מחדש חלף חובות תקינים או בעייתיים, ובעקבותיו עדכן הבנק את סכום החובות שאורגנו מחדש.

בעקבות האמור, במסגרת הביאורים לדוחות הכספיים, סווגו מחדש יתרות אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר) ואשראי לעסקים קטנים, ליום 31 במרס 2018 מחובות לא בעייתיים לחובות בעייתיים. בגין אשראי ברוטו לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר) סווג סך של 283 מיליון ש"ח. בגין אשראי ברוטו לעסקים קטנים סווג סך של 274 מיליון ש"ח.

בנוסף, סווגו מחדש לחובות הפגומים ברוטו בגין אשראי לאנשים פרטיים סך של 261 מיליון ש"ח ליום 31 במרס 2018 (כ-206 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הלא בעייתיים וכ-55 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הבעייתיים שאינם פגומים). כן סווגו לחובות פגומים ברוטו בגין אשראי לעסקים קטנים סך של 312 מיליון ש"ח ליום 31 במרס 2018 (כ-210 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הלא בעייתיים וכ-102 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הבעייתיים שאינם פגומים).

השפעת עדכון זה על התוצאות הכספיות לתקופות המדווחות אינה מהותית.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א), אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
126,224	29	840	127,093	10,905	137,998
43,607	81,326	28,339	153,272	352	153,624
808 ^(א)	80,928	-	81,736	-	81,736
סך הכל חובות^(א)	169,831	81,355	29,179	11,257	291,622
מזה:					
1,077	8	304	1,389	-	1,389
1,018	21	14	1,053	-	1,053
סך הכל חובות פגומים	2,095	318	2,442	-	2,442
82	838	42	962	-	962
2,955	-	183	3,138	-	3,138
סך הכל חובות בעייתיים	5,132	867	6,542	-	6,542
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,758	4	150	1,912	2	1,914
486	474	436	1,396	-	1,396
-	473 ^(ב)	-	473	-	473
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי^(א)	2,244	478	3,308	2	3,310
מזה:	409	4	135	-	548

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 297 מיליון ש"ח.
 (ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א), אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי ^(ה)	דיוור	פרטי אחר ^(ה)	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
116,166	31	860	117,057	12,134	129,191
43,970	78,152	35,637	157,759	1,353	159,112
1,109 ^(ב)	77,680	-	78,789	-	78,789
(604)	-	(7,662)	(8,266)	(32)	(8,298)
159,532	78,183	28,835	266,550	13,455	280,005
סך הכל חובות^{(א)(ג)}					
מזה:					
1,587	10 ^(ה)	333	1,930	-	1,930
1,155	21 ^(ה)	49	1,225	-	1,225
2,742	31	382	3,155	-	3,155
58	758	46	862	-	862
2,585	-	521	3,106	-	3,106
(2)	-	(366)	(368)	-	(368)
5,383	789	583	6,755	-	6,755
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,692	7	121	1,820	1	1,821
479	449	609	1,537	-	1,537
-	448 ^(ב)	-	448	-	448
(6)	-	(132)	(138)	-	(138)
2,165	456	598	3,219	1	3,220
450	5 ^(ה)	103	558	-	558
מזה: בגין חובות פגומים					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 334 מיליון ש"ח.

(ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בעמוד 105](#).

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א), אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
120,192	31	901	121,124	15,091	136,215
44,746	80,859	36,006	161,611	673	162,284
913 ^(ג)	80,432	-	81,345	-	81,345
(655)	-	(7,555)	(8,210)	(35)	(8,245)
164,283	80,890	29,352	274,525	15,729	290,254
סך הכל חובות^{(א)(ג)}					
מזה:					
1,318	8 ^(ה)	337 ^(ה)	1,663	-	1,663
1,063	23 ^(ה)	47 ^(ה)	1,133	-	1,133
2,381	31	384	2,796	-	2,796
120	862	72	1,054	-	1,054
2,585	-	519	3,104	-	3,104
(7)	-	(361)	(368)	-	(368)
5,079	893	614	6,586	-	6,586
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,792 ^(ה)	5	165 ^(ה)	1,962	3	1,965
475 ^(ה)	474	609 ^(ה)	1,558	-	1,558
-	473 ^(ב)	-	473	-	473
(11)	-	(157)	(168)	-	(168)
2,256	479	617	3,352	3	3,355
459	4	150	613	-	613
מזה: בגין חובות פגומים					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 295 מיליון ש"ח.

(ג) כולל יתרת הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) סווג מחדש.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,697	479	637	3,813	3	3,816
(32)	1	14	(17)	(1)	(18)
(218)	(3)	(122)	(343)	-	(343)
204	-	77	281	-	281
(14)	(3)	(45)	(62)	-	(62)
(7)	1	-	(6)	-	(6)
2,644	478	606	3,728	2	3,730
400	-	20	420	-	420
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
מחיקות חשבונאיות					
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות נטו					
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח ¹					
¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי ^(א)	דיוור	פרטי אחר ^(א)	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,510	450	737	3,697	3	3,700
21	-	-	21	-	21
2,531	450	737	3,718	3	3,721
63	6	63	132	(2)	130
(167)	(1)	(119)	(287)	-	(287)
176	-	85	261	-	261
9	(1)	(34)	(26)	-	(26)
4	1	-	5	-	5
(6)	-	(147)	(153)	-	(153)
2,601	456	619	3,676	1	3,677
436	-	21	457	-	457
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
שינויים שנזקפו להון ^(א)					
יתרה ליום 1 בינואר 2018					
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
מחיקות חשבונאיות					
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות נטו					
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ב)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח ¹					
¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

(א) השפעת היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בחברות בנות בחו"ל.

(ב) יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת התקופה מוצגת בניכוי נכסים שסווגו כמוחזקים למכירה במספרי השוואה. למידע נוסף אודות יתרות ותנועות שסווגו כמוחזקות למכירה במספרי השוואה ראה [ביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ג) סוג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בעמוד 105](#).

ביאור 7 - פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

31 בדצמבר	31 במרס	
2018	2018	2019
מבוקר	בלתי מבוקר	במיליוני ש"ח
בישראל		
לפי דרישה		
88,151	88,193	79,677
121,269	111,588	121,568
209,420	199,781	201,245
129,334	(ג) 137,316	137,818
(71)	(89)	-
338,683	337,008	339,063
מחוץ לישראל		
לפי דרישה		
9,646	9,741	9,139
5,507	5,356	5,209
15,153	15,097	14,348
10,755	10,374	10,176
19	13	17
25,908	25,471	24,524
364,591	362,479	363,587
סך כל פיקדונות הציבור		
מזה: ¹		
(ב) 134,931	(ב) 131,034	134,235
61,003	(ג) 67,574	63,236
142,749	(ג) 138,400	141,592

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר	31 במרס	
2018	2018	2019
מבוקר	בלתי מבוקר	במיליוני ש"ח
תקרת הפיקדון במיליוני ש"ח		
(ב) 101,053	(ב) 99,110	101,778
95,364	91,170	93,438
64,272	62,516	63,308
37,944	(ג) 36,340	36,517
65,958	73,343	68,546
364,591	362,479	363,587

(א) למידע נוסף ראה **ביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018**.

(ב) לא כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 89 מיליון ש"ח ליום 31 במרס 2018 ו-71 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

(ג) סווג מחדש בגין מהלך טיוב שבוצע בשנת 2018.

ביאור 8 - זכויות עובדים

א. הרכב ההטבות

1. הטבות לעובדים

ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	
2019	2018	2018
בלתי מבוקר	מבוקר	
במיליוני ש"ח		
הטבות לאחר פרישה - פנסיה ופיצויים		
16,921	17,443	15,867
6,502	6,377	6,235
10,419	11,066	9,632
חופשת יובל צבורה		
43	46	41
-	-	-
43	46	41
הטבות אחרות		
557	575	533
-	-	-
557	575	533
סך הכל¹		
11,019	11,687	10,206
61	74	64

2. תכנית הטבה מוגדרת

א. מחויבות ומצב המימון

1. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה

לשלושה חודשים שהסתיימו	לשנה שהסתיימה	
ביום 31 במרס	ביום 31 בדצמבר	
2019	2018	2018
בלתי מבוקר	מבוקר	
במיליוני ש"ח		
15,867	17,995	17,995
30	40	145
170	160	653
10	10	39
1,063	(198)	(1,801)
(6)	13	20
(182)	(577)	(1,184)
(31)	-	-
מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף תקופת הדיווח		
16,921	17,443	15,867
16,119	16,577	15,063

(א) כולל סכומים לא מהותיים בגין צמצומים, סילוקים, הטבות מיוחדות וחוזיות בגין פיטורין.

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

א. הרכב ההטבות (המשך)

2. תכנית הטבה מוגדרת (המשך)

א. מחויבות ומצב המימון (המשך)

2. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
2018	2018	2019	
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	
		במיליוני ש"ח	
6,708	6,708	6,235	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת התקופה
(60)	(9)	282	תשואה בפועל על נכסי תכנית
110	25	23	הפקדות לתכנית על ידי הבנק
39	10	10	הפקדות משתתפי תכנית
3	11	(7)	שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ
(572)	(379)	(41)	הטבות ששולמו ^(א)
7	11	-	אחר
6,235	6,377	6,502	שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף תקופת הדיווח
9,632	11,066	10,419	מצב המימון - התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופת הדיווח

3. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
2018	2018	2019	
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	
		במיליוני ש"ח	
9,632	11,066	10,419	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות
9,632	11,066	10,419	התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופת הדיווח

4. סכומים שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
2018	2018	2019	
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	
		במיליוני ש"ח	
2,668	4,194	3,448	הפסד אקטוארי, נטו
2,668	4,194	3,448	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

(א) כולל סכומים לא מהותיים בגין צמצומים, סילוקים, הטבות מיוחדות וחוזיות בגין פיטורין.

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

א. הרכב ההטבות (המשך)

2. תכנית הטבה מוגדרת (המשך)

ב. הוצאה לתקופה

1. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
2018	2018	2019
מבוקר	בלתי מבוקר	
	במיליוני ש"ח	
145	40	30
653	160	170
(356)	(86)	(84)
356	100	61
-	-	31
798	214	208
200	47	40
998	261	248

2. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
2018	2018	2019
מבוקר	בלתי מבוקר	
	במיליוני ש"ח	
(1,385)	(103)	865
(356)	(100)	(61)
8	-	7
(7)	(11)	(31)
(1,740)	(214)	780
798	214	208
(942)	-	988

3. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנת 2019 לפני השפעת המס

לתשעה חודשים שיסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019	
בלתי מבוקר	
במיליוני ש"ח	
246	הפסד אקטוארי נטו
246	סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

א. הרכב ההטבות (המשך)

3. הנחות^(א)

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין ההטבה

31 במרס			ליום 31 בדצמבר
2019			2018
בלתי מבוקר			מבוקר
באחוזים			
שיעור היוון	2.25	2.09	2.74
שיעור עליית המדד	1.55	1.55	1.59
שיעור עזיבה	0.1-3.7	0.1-3.7	0.1-3.7
שיעור גידול בתגמול	0-6.3	0-6.3	0-6.3

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

31 במרס			ליום 31 בדצמבר
2019			2018
בלתי מבוקר			מבוקר
באחוזים			
שיעור היוון	2.74	2.06	2.22
תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי תכנית	5.50	5.50	5.50
שיעור גידול בתגמול	0-6.3	0-6.3	0-6.3

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

גידול בנקודת אחוז אחת			קיטון בנקודת אחוז אחת		
31 במרס			31 במרס		
2019			2019		
בלתי מבוקר			בלתי מבוקר		
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
שיעור היוון	(2,168)	(2,327)	2,678	2,902	2,457
שיעור עזיבה	209	155	(186)	(151)	(179)
שיעור גידול בתגמול	637	633	(541)	(553)	(499)

(א) ההנחות מתייחסות לנתוני בנק בלבד.

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

א. הרכב ההטבות (המשך)

גובה ההתחייבות לזכויות עובדים מושפע ממספר משתנים מרכזיים, הכוללים משתני שוק (שיעורי ריביות היוון ההתחייבות לטווחי הזמן השונים) ומשתנים אקטואריים, כאשר חלק מהמשתנים האקטואריים הינם משתנים התנהגותיים של העובדים. ייתכן כי יתקיים קשר בין שינויים במשתני השוק לבין שינויים במשתנים האקטואריים ההתנהגותיים. לדוגמא, ייתכן כי באם תתרחש עליית ריבית חדה במשק הישראלי, אשר בעקבותיה תעלנה גם תשואות האג"ח הממשלתיות (אשר תקטין את גובה ההתחייבות לפנסיה), יצטמצם גם שיעור העובדים הבוחרים במסלול פנסיה (החלטה אשר גם תצמצם את גובה ההתחייבות של הבנק לפנסיה).

4. נכסי תכנית

א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תכנית

ליום 31 במרס		ליום 31 בדצמבר
2019	2018	2018
בלתי מבוקר		מבוקר
במיליוני ש"ח		
מזומנים ופקדונות בבנקים	243	113
מניות	2,441	2,498
אגרות חוב ממשלתיות	1,048	1,053
אגרות חוב קונצרניות	1,851	1,996
אחר	919	717
סך הכל	6,502	6,377
		6,235

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2019

יעד הקצאה		אחוז מנכסי התכנית	
		31 במרס	
		31 בדצמבר	
2019	2018	2019	2018
בלתי מבוקר		מבוקר	
באחוזים			
מזומנים ופקדונות בבנקים	2	4	2
מניות	38	38	37
אגרות חוב ממשלתיות	16	16	17
אגרות חוב קונצרניות	32	28	31
אחר	12	14	11
סך הכל	100	100	100

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

א. הרכב ההטבות (המשך)

5. תזרימי מזומנים

א. הפקדות

תחזית ^(א)	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
2019	2019	2018
בלתי מבוקר	מבוקר	
במיליוני ש"ח		
99	33	149
הפקדות	35	

(א) אומדן ההפקדות שהבנק צופה כי יפקדו לתכנית להטבה מוגדרת במהלך התקופה שנותרה עד לסוף שנת 2019.

ב. הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד^(א)

שנה	במיליוני ש"ח
2019	510
2020	767
2021	697
2022	738
2023	755
2024-2028	4,412
2029 ואילך	10,611
סך הכל	18,490

(א) בערכים מהוונים.

ביאור 9א - הון

שינויים בהון הבנק

בהתאם לתכנית התגמול של הבנק התנאי להבשלת השלישי והאחרון של יחידות ה-PSU (אשר הוקצו ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הראשי ולנושאי משרה אחרים בבנק (להלן - "נושאי משרה בבנק") כחלק מאישור המענק השנתי מותנה הביצועים בגין מחצית המענק לשנת 2016) (להלן - "יחידות ה-PSU 2016") וכן להבשלת השלישי השני של יחידות ה-PSU אשר הוקצו לנושאי משרה בבנק כחלק מאישור המענק השנתי מותנה הביצועים בגין מחצית המענק לשנת 2017) (להלן - "יחידות ה-PSU 2017") למניות, התקיים, ולפיכך השלישי השלישי והאחרון של יחידות ה-PSU 2016 והשלישי השני של יחידות ה-PSU 2017 הבשילו למניות. בהתאם, ביום 6 במרס 2019 הוקצו לנושאי המשרה בבנק מניות בהתאם למספר יחידות ה-PSU 2016 ויחידות ה-PSU 2017 אשר הבשילו למועד זה.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 25 לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2018](#).

על פי הקבוע במדיניות התגמול, המניות המוקצות בשל הבשלת יחידות ה-PSU 2016 ויחידות ה-PSU 2017 כאמור, הופקדו בידי הנאמן לתכנית התגמול, איסוף שירותי ניהול ונאמנות בע"מ (להלן - "הנאמן לתכנית").

המניות שהוקצו בגין הבשלת יחידות ה-PSU 2017 כמפורט לעיל, היו חסומות עד תום שנתיים ממועד הקצאת יחידות ה-PSU 2017, דהיינו עד 5 באפריל 2019.

הבשלת יחידות ה-PSU 2016 וה-PSU 2017 בכל אחד ממועדי ההבשלה תותנה בכך שהבנק עמד ביחס הלימות ההון הנדרש על פי ההוראות המפקח על הבנקים בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים שפרסם הבנק בסמוך לפני כל אחד ממועדי ההבשלה. לא עמד הבנק ביחס כאמור, תידחה הבשלת המנה הרלוונטית למועד הבא שבו יעמוד הבנק ביחס הלימות ההון הנדרש כאמור, בהתאם לדוחות הכספיים שיפרסם.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 25 לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2018](#).

ביאור פא - הון (המשך)

תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק

ביום 26 במאי 2019 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף שלא יעלה על 700 מיליון ש"ח, החל מיום 28 במאי 2019 ועד ליום 27 במאי 2020. תכנית הרכישה תבוצע במסגרת המסחר בבורסה ו/או בעסקאות מחוץ לבורסה, באמצעות חבר בורסה חיצוני ובלתי תלוי שיפעל על פי ייפוי כוח בלתי חוזר, בהתאם למנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה רשות ניירות ערך. תכנית הרכישה תבוצע בשני שלבים נפרדים, שכל אחד מהם יהיה בלתי הדיר, בהתאם לתנאי מנגנון נמל מבטחים (להלן: "שלב א" ו-"שלב ב"). ביצוע שלב א' יחל ביום 28 במאי 2019, ויסתיים במוקדם מבין (א) יום 2 באוגוסט 2019; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 350 מיליון ש"ח. לאחר סיום שלב א', אם יחליט הבנק לבצע את שלב ב', ייתן הבנק לחבר הבורסה הוראה בלתי הדירה להתחיל בביצוע שלב ב' יום מסחר אחד לאחר פרסום הדוח הכספי הראשון שלאחר מועד קבלת ההחלטה בדבר ביצוע שלב ב'. במקרה כזה, יסתיים שלב ב' במוקדם מבין: (א) יום 27 במאי 2020; או (ב) השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף של 700 מיליון ש"ח, בניכוי סך הרכישות שבוצעו בפועל במסגרת שלב א'. אם לאחר סיום שלב א' תתקבל החלטה שלא לבצע את שלב ב', יפרסם על כך הבנק דיווח מיידי.

אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע תכנית הרכישה, כנדרש בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 332, התקבל ביום 19 במאי 2019, בכפוף לעמידה במגבלות וביעדי ההון, ובכלל זאת התנאי לפיו התכנית תופסק לאלתר אם במהלך תקופת התכנית יתברר כי על פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו הבנק אינו עומד ביחס הון עצמי רובד 1 של 10.9% לפחות.

תשקיף מדף והנפקת אגרות חוב

ביום 25 במאי 2018 פרסם הבנק תשקיף מדף בהתאם להיתר שהתקבל מרשות לניירות ערך.

על פי דוח הצעת מדף מיום 30 בינואר 2019, הנפיק הבנק, בתאריך 31 בינואר 2019 סך של כ-1.69 מיליארד ש"ח אגרות חוב סדרה 180. אגרות החוב עומדות לפירעון בשני תשלומים שווים ביום 28 בפברואר 2023 וביום 28 בפברואר 2025, ונושאות ריבית שנתית בשיעור של 2.02% לשנה, אשר תשולם אחת לשנה ביום 28 בפברואר של כל אחת מהשנים 2020 עד 2025 (כולל). אגרות החוב סדרה 180 אינן מוכרות לצורך הון פיקוחי.

על פי דוח הצעת מדף מיום 30 בינואר 2019, הנפיק הבנק, בתאריך 31 בינואר 2019 סך של 664.2 מיליון ש"ח כתבי התחייבות נדחים סדרה 403.

על פי דוח הצעת מדף מיום 12 במרס 2019, בוצעה בתאריך 13 במרס 2019 הרחבה של סדרה 403, במסגרתה הנפיק הבנק, סך של 777 מ"ש"ח ע"נ כתבי התחייבויות נדחים, בתמורה לכ-798.4 מיליון ש"ח.

כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה 403 עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 28 בפברואר 2030 עם אופציה למנפיק לפירעון מוקדם לא לפני יום 31 בינואר 2025, ולא יאוחר מיום 28 בפברואר 2025. כתבי ההתחייבות צמודים למדד המחירים לצרכן, נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 2.42% לשנה, עד ליום 28 בפברואר 2025. במועד זה, בהינתן אי מימוש זכותו של הבנק לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנקובה באגרת בהתאם להפרש בין ריבית העוגן (כהגדרתה בדוח הצעת המדף) במועד ההנפקה לבין זו שבמועד עדכון הריבית.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, המוקדם מביניהם), יומרו כתבי ההתחייבות הנדחים למניות על פי ממוצע שערי הסגירה שנקבעו למניות הבנק בבורסה ב-14 ימי המסחר העוקבים האחרונים לפני היום בו נמסרה הודעת ההמרה או על פי שער הרצפה שנקבע (לאחר התאמות), כגובה מביניהם. כתבי התחייבות סדרה 403 כשירים להיכלל ברובד 2 החל ממועד ההנפקה.

למידע בעניין הנפקת כתבי ההתחייבות סדרה 401 ו-402 במהלך שנת 2018, ראה [ביאור 25 לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2018](#).

פדיון מוקדם של שטרי הון נדחים

ביום 10 בפברואר 2019 החליט דירקטוריון הבנק לפדות במהלך אפריל-מאי 2019 בפדיון מוקדם מלא 1 מיליארד ש"ח ע"נ. שטרי הון נדחים (לא סחירים) צמודים למדד אשר הונפקו בשנת 2009. בהתאם לכך, במהלך החודשים אפריל ומאי 2019 נפדו שטרי ההון בסכום כולל של כ-1.2 מיליארד ש"ח.

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 20 בנובמבר 2017 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות חלוקת דיבידנד, לפיה מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 40% מהרווח הנקי של הבנק בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד.

ביאור פא - הון (המשך)

ביום 6 במרס 2019 אישר דירקטוריון הבנק שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד לפיו מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 50% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. זאת, בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות והוראות בנק ישראל.

ביום 26 במאי 2019 אישר הדירקטוריון בגין הרבעון הראשון של שנת 2019 דיבידנד בגובה של 40% מהרווח הנקי של הרבעון. סכום הדיבידנד שאושר הסתכם לסך של כ-437 מיליון ש"ח, המהווה 29.23 אג' לכל מניה בת 1 ש"ח ע.נ. הדירקטוריון קבע את יום 10 ביוני 2019 כיום הקובע לעניין תשלום דיבידנד ואת יום 23 ביוני 2019 כיום התשלום. סכום הדיבידנד הסופי למניה כפוף לשינויים עקב רכישה עצמית של מניות הבנק (פירוט לגבי התכנית ראה בתחילת ביאור זה).

פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד ההכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
25 במאי 2017	22 ביוני 2017	8.17	124
15 באוגוסט 2017	11 בספטמבר 2017	11.50	175
21 בנובמבר 2017	21 בדצמבר 2017	21.51	328
6 במרס 2018	28 במרס 2018	22.41	342
24 במאי 2018	19 ביוני 2018	19.18	292
14 באוגוסט 2018	6 בספטמבר 2018	23.96	361
12 בנובמבר 2018	10 בדצמבר 2018	25.08	375
6 במרס 2019	3 באפריל 2019	18.40	275

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות

כללי

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, על מנת להתאימן להנחיות באזל 3.

יודגש, כי הוראות באזל 3 קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור לנושאים הבאים:

1. רכיבי ההון הפיקוחי
2. ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות
3. טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים
4. טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים
5. הקצאת הון בגין סיכון CVA

התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר.

בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון לשנת 2019 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 30%.

בנוסף, ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא דרישות הגילוי של באזל הנוגעות להרכב ההון אשר קבע דרישות גילוי מעודכנות שיידרשו הבנקים לכלול כחלק מאימוץ הוראות באזל 3.

רכיבי הון הנתונים לתנודתיות

התקינה בדבר זכויות עובדים אשר יושמה לראשונה בינואר 2015, הינה גורם המשפיע באופן מהותי על הון עצמי רובד 1 של לאומי, בעיקר בשל העובדה שמדידת ההתחייבות הינה בהתאם לריביות שוק שהינן ברמות נמוכות היסטוריות וכן בשל התנודתיות הרבה שמדידה מעין זו הביאה להון הפיקוחי של הבנק.

בהקשר זה, ביום 12 ביולי 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מאת בנק ישראל לענין אופן חישוב ריבית ההיוון שתשמש לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים לצורך מדידת ההון הפיקוחי. בהתאם לאישור, ריבית ההיוון מחושבת על פי ממוצע נע של תשואות השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח. השינוי מיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016 ועד לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020 (כולל). שינוי השיטה ממתן באופן משמעותי את התנודתיות הנובעת משינויים בריבית להיוון.

ביום 15 בנובמבר 2016 החליט דירקטוריון הבנק בהתבסס על המלצת וועדת הביקורת לחשב את ההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים, על בסיס מרווח קבוע של אגרות חוב בדירוג בינלאומי AA.

לצורך ההון הרגולטורי ההתחייבות הפנסיונית הינה בסך 16,810 מיליון ש"ח והון עצמי רובד 1 36,424 מיליון ש"ח וזאת לעומת ההתחייבות הפנסיונית בספרים בסך של 17,289 מיליון ש"ח והון עצמי רובד 1 34,519 מיליון ש"ח.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

31 במרס			31 בדצמבר
2019			2018
בלתי מבוקר			מבוקר
במיליוני ש"ח			
א. נתונים			
הון לצורך חישוב יחס ההון			
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ^(ב)			
35,190	34,316	36,424	
הון רובד 2, לאחר ניכויים			
11,033	9,897	10,709	
46,223	44,213	47,133	סך הכל הון כולל
יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
סיכון אשראי ^(ב)			
288,837	282,673	284,143	
סיכוי שוק			
6,295	4,343	5,431	
סיכון תפעולי			
22,713	21,801	23,153	
317,845	308,817	312,727	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.07%	11.11%	11.65%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.54%	14.32%	15.07%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.25%	10.25%	10.26%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ^(א)
13.75%	13.75%	13.76%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ^(א)
ב. חברות בנות משמעותיות			
בנק לאומי ארה"ב			
14.06%	13.34%	14.19%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.97%	14.15%	15.09%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
6.38%	6.38%	7.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים ^(ג)
9.88%	9.88%	10.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים ^(ג)

(א) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9%-12.5% בהתאמה והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10%-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שנדרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 31 במרס 2019, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 10.26%-13.76% בהתאמה.

(ב) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית ההתייעלות), הפוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021 וליום 30 ביוני 2022 בהתאמה. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכניות ההתייעלות ראה [סעיף ד](#). להלן, לסך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון התווספו סך של 21 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תכנית ההתייעלות (157 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018, 192 מיליון ש"ח ליום 31 במרס 2018).

(ג) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית הינו 4.5%-8%, בהתאמה. ליחסים אלה מתווספת כרית לשימור הון של 2.5% נכון ליום 31 במרס 2019.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ג. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 במרס	31 בדצמבר	
2019	2018	2018
בלתי מבוקר	מבוקר	
במיליוני ש"ח		
1. הון עצמי רובד 1		
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	35,305	33,564
הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1 - זכויות מיעוט	399	190
התאמות בגין המעבר בין העקום החשבונאי לעקום 8 רבעונים ^(א)	(577)	507
סך הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	35,127	34,261
התאמות פיקוחיות וניכויים:		
מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים	(178)	(203)
מיסים נדחים לקבל	(251)	(363)
התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1	(17)	(18)
סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1	(446)	(584)
סך ההתאמות בגין תכנית ההתייעלות	509	639
סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	35,190	34,316
2. הון רובד 2		
הון רובד 2: מכשירים לפני ניכויים	7,790	6,778
הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים	3,243	3,119
סך הון רובד 2 לפני ניכויים	11,033	9,897
ניכויים:		
סך הכל ניכויים - הון רובד 2	-	-
סך הכל הון רובד 2	11,033	9,897
סך הכל הון כולל	46,223	44,213
47,133	44,213	46,223

(א) בהתאם לאישור פרטני מהפיקוח על הבנקים.

הערה: סך הכל הון כולל מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, 299 בדבר "מדידה והלימות הון", החלות מיום 1 בינואר 2014.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ד. השפעת הוראות המעבר והתאמות בגין תכנית התייעלות על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר	31 במרס	
2018	2018	2019
מבוקר	בלתי מבוקר	באחוזים
יחס ההון לרכיבי סיכון		
10.92%	10.91%	11.53%
0.15%	0.20%	0.12%
11.07%	11.11%	11.65%

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכנית ההתייעלות^(א)

התאמות בגין תכנית ההתייעלות^(ב)

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

(א) לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המוקבלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים.
(ב) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית" של המערכת הבנקאית בישראל. בהתאם למכתב כאמור, ההקלות שניתנו לצרכי יחסי הלימות ההון ויחס המינוף בגין תוכניות ההתייעלות שאושרו על ידי הדירקטוריון ביוני 2016 וביוני 2017 פוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021 ויום 30 ביוני 2022, בהתאמה.

ה. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, הבנק לא מורשה להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה הבנק מחשב את החשיפה בגין נגזרים בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, ואת החשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 6%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע על פי ההוראה. תאגיד בנקאי אשר פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, נדרש להגדיל את יחס המינוף בשיעורים רבעונים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	
2019	2018	2018
בלתי מבוקר	מבוקר	
במיליוני ש"ח		
א. בנתוני המאוחד^(א)		
הון רובד 1	36,424	34,316
סך החשיפות	497,383	499,289
יחס המינוף		
יחס המינוף	7.32%	6.89%
יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	6.00%	6.00%
ב. חברות בת משמעותיות		
בנק לאומי ארה"ב		
יחס המינוף	12.21%	11.17%
יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	5.00%	5.00%

(א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של מערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב כאמור, ההקלות שניתנו לצרכי יחסי הלימות ההון ויחס המינוף בגין תכניות ההתייעלות שאושרו על ידי הדיקטוריון ביוני 2016 וביוני 2017, פוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021 ויום 30 ביוני 2022 בהתאמה. ההשפעה של ההקלה בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף הסתכמה בכ-0.07% ליום 31 במרס 2019 (0.1% ו-0.13% ליום 31 בדצמבר 2018 וליום 31 במרס 2018, בהתאמה). לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכנית ההתייעלות ראה [סעיף ד](#) לעיל. כמו כן, בחישוב יחס המינוף הובאו בחשבון התאמות מיישום ריבית ההיוון המחושבת על פני ממוצע נע של תשואת השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח, בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות.

1. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 בספטמבר 2014 פורסם חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה).

תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי ובמסגרתו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות.

יחס כיסוי הנזילות מונהג החל מיום 1 באפריל 2015.

בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית נקבעה על 60% ותגדל ל-80% ב-1 בינואר 2016 ול-100% ביום 1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימאליות אלו.

בנוסף, ביום 28 בספטמבר 2014 פורסם חוזר בנושא הוראת שעה - יישום דרישות גילוי לפי נדבך 3 של באזל - גילוי בגין יחס כיסוי נזילות (להלן: "החוזר"). במסגרת החוזר תוקנו הוראות הדיווח לציבור כדי לשלב את דרישות הגילוי שיידרשו הבנקים לכלול כחלק מאימוץ יחס כיסוי הנזילות.

בהתאם לכך, נקבע בין היתר, כי החל מיום 1 באפריל 2015 התווספו דרישות הגילוי על יחס כיסוי הנזילות במאוחד ובסולו (בכפוף לתחולה) במסגרת ביאור לדוחות הכספיים אשר שמו ישונה ל"ביאור הלימות הון ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים".

יחס כיסוי הנזילות של הבנק חושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ויחס כיסוי הנזילות המאוחד חושב על בסיס ממוצע תצפיות חודשיות לתקופה.

ביאור 9 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

31 במרס		31 בדצמבר
2019	2018	2018
בלתי מבוקר		מבוקר
באחוזים		
א. בנתוני המאחד		
יחס כיסוי הנזילות	129	122
יחס כסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	100	100
ב. בנתוני הבנק		
יחס כיסוי הנזילות	127	122
יחס כסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	100	100

הערה: בנק לאומי ארה"ב אינו נדרש ביחס כיסוי נזילות.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

31 במרס		31 בדצמבר
2019	2018	2018
בלתי מבוקר		מבוקר
במיליוני ש"ח		
(1) חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים, ציוד וכלי רכב ודמי אחזקה בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות		
בשנה ראשונה	193	221
בשנה שנייה	178	203
בשנה שלישית	122	146
בשנה רביעית	109	131
בשנה חמישית	97	116
מעל 5 שנים	714	1,094
סך הכל חוזי שכירות לזמן ארוך	1,413	1,911 ^(א)
(2) התחייבויות לרכישת ניירות ערך	784	703
(3) התחייבויות להשקעה בבניינים ובציוד ורכישתם	139	49 ^(א)

(א) כולל יתרות חוזי שכירות בסך 451 מיליון ש"ח והתחייבויות להשקעה בבניינים וציוד בסך 33 מיליון ש"ח, בגין נכסים המוחזקים למכירה.
(ב) כולל יתרות חוזי שכירות בסך 441 מיליון ש"ח והתחייבויות להשקעה בבניינים וציוד בסך 24 מיליון ש"ח, בגין נכסים המוחזקים למכירה.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

31 במרס	31 בדצמבר	
2019	2018	2018
בלתי מבוקר	מבוקר	
במיליוני ש"ח		
(4) פעילות מכירת אשראי		
הערך בספרים של האשראי שנמכר	178	-
תמורה שהתקבלה במזומן	178	-
סך הכל רווח נטו ממכירת אשראי	-	-

ב. תביעות משפטיות

במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות תובענות משפטיות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות.

בביאור 26 לדוחות הכספיים השנתיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2018, נכלל מידע לגבי כל התביעות המהותיות למועד הדוחות כאמור. בביאור להלן נכלל מידע לעניין תביעות מהותיות שהוגשו בתקופת הדוח ולאחר תקופת הדוח, ככל שהוגשו, וכן שינויים שחלו לגבי תביעות מהותיות שהוגשו בתקופות דיווח קודמות, ואינו כולל מידע אודות תביעות שדווחו **בביאור 26 לדוח השנתי** ולא חל לגביהן שינוי.

לדעת הנהלת הבנק והחברות המאוחדות, המתבססות על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תובענות אלו, לרבות הבקשות לאישור תביעות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מהתובענות כאמור.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד החברות המאוחדות בנושאים שונים, שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה, מסתכם בסך של כ-30 מיליון ש"ח.

1. למועד פרסום הדוחות הכספיים לא חלו שינויים מהותיים ביחס למפורט **בביאור 26 לדוח השנתי**, למעט כמפורט להלן:

1.1. ביום 28 באוגוסט 2013, הוגשה בקשה לאשר תובענה כייצוגית נגד הבנק ונגד בנקים אחרים. המפקח על הבנקים, נגיד בנק ישראל והממונה על הגבלים עסקיים צורפו כמשיבים פורמאליים. עניינה של הבקשה היא טענה בדבר גבייה, כביכול, של עמלות שלא כדין, בקשר לפעילות של המרה ומשלוח של מטבע חוץ, מבלי שניתן לכך גילוי נאות. הנזק שלטענת המבקשים נגרם ללקוחות (כפי שעודכן בבקשה "מקוצרת" שהוגשה על ידי המבקשים), עומד על כ-2.6 מיליארד ש"ח (המבקשים טוענים לנזקים נוספים שלא כומתו).
ביום 20 בינואר 2015, החליט בית המשפט על העברת הדיון בבקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה בעניין דומה, בסכום של 200 מיליון ש"ח, גם כנגד חברות כרטיסי האשראי (לרבות כנגד חברת לאומי קארד) לבית המשפט הדין בבקשה המתוארת בסעיף זה.
ביום 1 באפריל 2019 ניתן פסק דין של בית המשפט העליון שדחה את הערעור שהוגש ביום 18 למרס 2018 על ידי המבקשים על פסק הדין.

1.2. ביום 21 ביוני 2015 הוגשה נגד הבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית בטענה לפיה הבנק מחייב, כביכול, לקוחות המבקשים לבצע העברת מט"ח מחשבונם לזכות חשבון מט"ח על שמם בבנק אחר, בעמלת חליפין, על אף שמדובר באותו מטבע ולא בוצעה כל פעולת חליפין. בנוסף טען המבקש כי הבנק מחייב, כביכול, את הלקוחות בעמלת קורספונדנט אשר שיעורה נקוב באירו, לפי שער שגבוה מהשער היציג, וכי הבנק גובה, כביכול, מלקוחותיו, בעת סגירת חשבון, עמלות שעולות על סכומי העמלות המירביים אותם ניתן לגבות לפי הדין בעת סגירת חשבון. המבקש העריך את סכום התביעה הקבוצתית במיליון ש"ח. ביום 7 בינואר 2019 אישר בית המשפט הסדר הסתלקות בהליך זה, בכך הסתיימה התובענה.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

1.3 ביום 7 במרס 2016 הוגשה לבית המשפט בארצות הברית תביעה, על ידי מספר רב של תובעים, כנגד עשרות נתבעים, וביניהם: הבנק, בנק לאומי USA ובנק הפועלים, בטענה שהנתבעים תומכים בהתנחלויות, באופן שפוגע בתושבים פלסטינאים, ברכושם ובזכויותיהם, בין היתר, באמצעות ביצוע העברות בנקאיות. סכום התביעה הנתען נגד כל הנתבעים יחדיו היה במקור 34.5 מיליארד דולר ובהמשך הופחת לסך של 1 מיליארד דולר ארה"ב. ביום 29 באוגוסט 2017 ניתן אישור על ידי בית המשפט בארצות הברית לבקשה לסילוק על הסף של התובענה. ביום 8 בספטמבר 2017 הגישו התובעים ערעור על החלטה זו, וביום 19 בפברואר 2019 קיבל בית המשפט את הערעור שהגישו התובעים וביטל את ההחלטה שאישרה את הסילוק על הסף.

1.4 ביום 15 במאי 2017 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק (במקביל לתביעות דומות שמתנהלות נגד בנקים אחרים, ולתביעה בעילה זהה שהוגשה נגד הבנק ביום 12 בפברואר 2017 והיא תלויה ועומדת). לטענת המבקשים, הבנק אינו מסווג עסקים כ"עסקים קטנים" וכתוצאה מכך גובה מהם, שלא כדין, עמלות שלא לפי התעריפון שחל על עסק קטן. סכום הנזק הנתען נאמד על ידי המבקש, לכל המשיכים גם יחד, בסך של כ-462 מיליון ש"ח. ביום 17 באפריל 2018 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב על מחיקת הבקשה לאישור תביעה ייצוגית מיום 15 במאי 2017. בית המשפט קבע כי התביעה שתמשיך להתנהל נגד הבנק תהיה הבקשה לאישור תביעה ייצוגית שהוגשה ביום 12 בפברואר 2017 בה סכום הנזק הנתען 100 מיליון ש"ח. ביום 21 במאי 2019 נדחה הערעור שהגישו המבקשים לבית המשפט העליון ביום 31 במאי 2018 על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב מיום 17 באפריל 2018.

2. למועד פרסום הדוחות הכספיים לא מתנהלות תביעות מהותיות נגד חברות בנות של הבנק. ביום 25 בפברואר 2019 הושלמה מכירת לאומי קארד בע"מ.

ג. כרטיסי אשראי

בהתאם לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, החל מחודש פברואר 2019 מחויב הבנק לתפעל הנפקה של כרטיסי אשראי חדשים המונפקים ללקוחות הבנק, באמצעות שני מתפעלי הנפקה, לכל הפחות, כאשר חלקו של מתפעל הנפקה כלשהו לא יעלה על 52% מהכרטיסים החדשים כאמור שיונפקו על ידי הבנק.

לצורך יישום האמור לעיל, חתם הבנק במהלך שנת 2018 על הסכמי הנפקה ותפעול הנפקה של כרטיסי חיוב עם חברות כרטיסי האשראי הבאות: ישראל כרטיס בע"מ ויורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ (מקבוצת ישראל כרטיס), כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ודיינרס קלוב ישראל בע"מ (מקבוצת כאל) ולאומי קארד בע"מ (אשר שינתה את שמה לאחר מועד החתימה על ההסכם ל"מקס איט פיננסים בע"מ"). במהלך תקופת הדוח הכספי, הנפיק הבנק כרטיסי חיוב עם חברות כרטיסי האשראי האמורות - כאל ולאומי קארד.

לתיאור מפורט בנושא כרטיסי האשראי ולעניין ההסכמים האמורים ראה [ביאור 26. דוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)			
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים במיליוני ש"ח
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים			
(א) חוזי ריבית			
79,030	76,437	2,593	חוזי Forward-I Futures
50,011	50,011	-	אופציות שנכתבו
47,818	47,818	-	אופציות שנקנו
276,921	252,606	24,315	Swaps ^(א)
453,780	426,872	26,908	סך הכל ^(ב)
3,528	-	3,528	מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)
(ב) חוזי מטבע חוץ			
200,766	166,177	34,589	חוזי Forward-I Futures ^(ד)
47,595	46,201	1,394	אופציות שנכתבו
49,768	48,374	1,394	אופציות שנקנו
22,748	22,008	740	Swaps ^(א)
320,877	282,760	38,117	סך הכל
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)
(ג) חוזים בגין מניות			
110,493	110,077	416	חוזי Forward-I Futures
12,981	10,851	2,130	אופציות שנכתבו
12,906	11,097	1,809	אופציות שנקנו ^(ה)
48,140	47,958	182	Swaps
184,520	179,983	4,537	סך הכל
(ד) חוזי סחורות ואחרים			
776	776	-	חוזי Forward-I Futures
673	673	-	אופציות שנכתבו
671	671	-	אופציות שנקנו
159	159	-	Swaps
2,279	2,279	-	סך הכל
(ה) חוזי אשראי			
-	-	-	הבנק ערב
-	-	-	הבנק מוטב
-	-	-	סך הכל
961,456	891,894	69,562	סך כל הסכום הנקוב

(א) מזה: SWAPS שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 143,057 מיליון ש"ח.

(ב) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 18,161 מיליון ש"ח.

(ג) הבנק מבצע את הגידור על ידי עסקאות החלפת ריבית IRS.

(ד) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 7,663 מיליון ש"ח.

(ה) מזה: נסחרים בבורסה בסך 10,764 מיליון ש"ח.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 במרס 2018 ^(א) (בלתי מבוקר)		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח		
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים		
(א) חוזי ריבית		
		Forward-I Futures
86,134	82,055	4,079
6,364	6,364	-
1,053	1,053	-
255,347	219,224	36,123
348,898	308,696	40,202
1,992	-	1,992
מזה: נגזרים מגדרים^(ג)		
(ב) חוזי מטבע חוץ		
		Forward-I Futures ^(ד)
224,292	183,705	40,587
41,076	40,305	771
39,857	39,086	771
24,831	24,059	772
330,056	287,155	42,901
-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים^(ג)		
(ג) חוזים בגין מניות		
		Forward-I Futures
119,317	119,138	179
17,760	14,433	3,327
17,250	14,433	2,817
44,636	44,416	220
198,963	192,420	6,543
סך הכל		
(ד) חוזי סחורות ואחרים		
		Forward-I Futures
245	245	-
556	556	-
556	556	-
167	167	-
1,524	1,524	-
סך הכל		
(ה) חוזי אשראי		
-	-	-
5	5	-
5	5	-
879,446	789,800	89,646
סך כל הסכום הנקוב		

(א) מזה: SWAPS שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 130,175 מיליון ש"ח.

(ב) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 16,839 מיליון ש"ח.

(ג) הבנק מבצע את הגידור על ידי עסקאות החלפת ריבית IRS.

(ד) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 12,659 מיליון ש"ח.

(ה) מזה: נסחרים כבורסה בסך 14,228 מיליון ש"ח.

(ו) סווג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור. ראה [ביאור 1.ב.1](#).

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2018 ⁽¹⁾ (מבוקר)		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח		
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים		
(א) חוזי ריבית		
		Forward-I Futures
74,586	69,935	4,651
39,682	39,682	-
37,097	37,097	-
259,059	233,740	25,319
410,424	380,454	29,970
2,246	-	2,246
מזה: נגזרים מגדרים⁽²⁾		
(ב) חוזי מטבע חוץ		
		Forward-I Futures ⁽³⁾
214,830	179,038	35,792
42,361	41,180	1,181
42,726	41,545	1,181
24,175	23,363	812
324,092	285,126	38,966
-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים⁽²⁾		
(ג) חוזים בגין מניות		
		Forward-I Futures
115,944	115,095	849
22,488	20,726	1,762
22,831	20,929	1,902
47,968	47,787	181
209,231	204,537	4,694
מזה: נגזרים מגדרים⁽²⁾		
(ד) חוזי סחורות ואחרים		
		Forward-I Futures
1,006	1,006	-
667	667	-
667	667	-
211	211	-
2,551	2,551	-
מזה: נגזרים מגדרים⁽²⁾		
(ה) חוזי אשראי		
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
946,298	872,668	73,630
סך כל הסכום הנקוב		

(א) מזה: SWAPS שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 130,341 מיליון ש"ח.

(ב) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 18,744 מיליון ש"ח.

(ג) הבנק מבצע את הגידור על ידי עסקאות החלפת ריבית IRS.

(ד) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 13,967 מיליון ש"ח.

(ה) מזה: נסחרים כבורסה בסך 20,869 מיליון ש"ח.

(ו) סווג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור. ראה [ביאור 1.1.1](#).

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
נכסים בגין נגזרים ברוטו			התחייבויות בגין נגזרים ברוטו		
נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל
במיליוני ש"ח					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
105	4,122	4,227	250	3,886	4,136
26	-	26	61	-	61
159	2,433	2,592	79	2,768	2,847
-	-	-	-	-	-
63	2,491	2,554	39	2,479	2,518
-	43	43	-	42	42
-	-	-	-	-	-
327	9,089	9,416	368	9,175	9,543
-	-	-	-	-	-
327	9,089	9,416	368	9,175	9,543
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או להסדרים דומים					
6	306	312	1	751	752

(א) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משוכצים בסך 8 מיליון ש"ח, שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משוכצים בסך 24 מיליון ש"ח.

31 במרס 2018 ^(ב) (בלתי מבוקר)					
נכסים בגין נגזרים ברוטו			התחייבויות בגין נגזרים ברוטו		
נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל
במיליוני ש"ח					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
183	4,529	4,712	195	4,400	4,595
61	-	61	5	-	5
167	3,298	3,465	219	3,025	3,244
-	-	-	-	-	-
56	3,531	3,587	57	3,503	3,560
-	48	48	-	50	50
-	-	-	-	-	-
406	11,406	11,812	471	10,978	11,449
-	-	-	-	-	-
406	11,406	11,812	471	10,978	11,449
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או להסדרים דומים					
-	403	403	12	1,229	1,241

(א) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משוכצים בסך 9 מיליון ש"ח, שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משוכצים בסך 32 מיליון ש"ח.

(ב) סוג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור. ראה [ביאור 1.2.1](#).

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2018 ^(ב) (מבוקר)					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך הכל	נגזרים למסחר	שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	שאינם למסחר
במיליוני ש"ח					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
3,629	3,345	284	3,725	3,592	133
א) חוזי ריבית					
17	-	17	48	-	48
מזה: נגזרים מגדרים					
3,886	3,767	119	4,443	4,345	98
ב) חוזי מטבע חוץ					
-	-	-	-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים					
4,509	4,475	34	4,507	4,491	16
ג) חוזים בגין מניות					
81	81	-	81	81	-
ד) חוזי סחורות ואחרים					
-	-	-	-	-	-
ה) חוזי אשראי					
12,105	11,668	437	12,756	12,509	247
סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו ^(א)					
-	-	-	-	-	-
סכומים שקוזזו במאזן					
12,105	11,668	437	12,756	12,509	247
יתרה מאזנית					
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או להסדרים דומים					
920	920	-	354	352	2

(א) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך 6 מיליון ש"ח, שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 16 מיליון ש"ח.
(ב) סווג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור. ראה [ביאור 1.2.1](#).

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי

1. השפעת חשבונאות גידור תזרים מזומנים וגידור שווי הוגן על הרווח (הפסד)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)	
הכנסות (הוצאות) ריבית במיליוני ש"ח	
סך כל ההכנסות (הוצאות ריבית שהוכרו בדוח רווח או הפסד^(א))	
(1)	
ההשפעה של גידורי שווי הוגן וגידורי תזרים מזומנים:	
א. רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן	
חוזי ריבית	
68	פריטים מגודרים
(69)	נגזרים מגדרים
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)	
הכנסות (הוצאות) ריבית במיליוני ש"ח	
סך כל ההכנסות (הוצאות ריבית שהוכרו בדוח רווח או הפסד^(א))	
(2)	
ההשפעה של גידורי שווי הוגן וגידורי תזרים מזומנים:	
א. רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן	
חוזי ריבית	
(35)	פריטים מגודרים
33	נגזרים מגדרים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)	
הכנסות (הוצאות) ריבית במיליוני ש"ח	
סך כל ההכנסות (הוצאות ריבית שהוכרו בדוח רווח או הפסד^(א))	
7	
ההשפעה של גידורי שווי הוגן וגידורי תזרים מזומנים:	
א. רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן	
חוזי ריבית	
(10)	פריטים מגודרים
17	נגזרים מגדרים

(א) עד ליום 1 בינואר 2019 סכומים רווח (הפסד) שסווגו מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר נכללו בסעיף הכנסות (הוצאות) ריבית או בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בכפוף לאפקטיביות הגידור. החל מיום 1 בינואר 2019 סכומים אלה נכללים בסעיף הכנסות (הוצאות) ריבית.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי (המשך)

2. השפעת גידור השקעה נטו בפעילות חוץ על רווח (הפסד) אחר מצטבר ועל דוח רווח או הפסד

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)		
סכומים שנזקפו לרווח (הפסד)	רווח (הפסד) שסווג מחדש מרווח כולל אחר	(הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)
במיליוני ש"ח		
פיקדונות ששימשו עבור גידורי השקעה, נטו		
68	-	
פיקדונות במטבע חוץ		
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)		
סכומים שנזקפו לרווח (הפסד)	רווח (הפסד) שסווג מחדש מרווח כולל אחר	(הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)
במיליוני ש"ח		
פיקדונות ששימשו עבור גידורי השקעה, נטו		
(33)	-	
פיקדונות במטבע חוץ		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)		
סכומים שנזקפו לרווח (הפסד)	רווח (הפסד) שסווג מחדש מרווח כולל אחר	(הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)
במיליוני ש"ח		
פיקדונות ששימשו עבור גידורי השקעה, נטו		
(182)	-	
פיקדונות במטבע חוץ		

(א) עד ליום 1 בינואר 2019 סכומי רווח (הפסד) שסווגו מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר נכללו בסעיף הכנסות (הוצאות) ריבית או בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בהתאם לאפקטיביות הגידור. החל מיום 1 בינואר 2019 כל הסכומים נכללים בסעיף הכנסות (הוצאות) ריבית.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי (המשך)

3. השפעת נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים על דוח רווח או הפסד

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)	
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)	
במיליוני ש"ח	
נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים	
חוזי ריבית	(135)
חוזי מטבע חוץ	(642)
חוזים בגין מניות	114
חוזי סחורות ואחרים	-
סך הכל	(663)
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)	
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)	
במיליוני ש"ח	
נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים	
חוזי ריבית	70
חוזי מטבע חוץ	385
חוזים בגין מניות	(114)
חוזי סחורות ואחרים	-
סך הכל	341
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)	
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)	
במיליוני ש"ח	
נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים	
חוזי ריבית	(100)
חוזי מטבע חוץ	2,730
חוזים בגין מניות	(147)
חוזי סחורות ואחרים	1
סך הכל	2,484

(א) נכלל בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)						
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות	במיליוני ש"ח
9,416	1,959	18	1,633	5,692	114	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ^(א)ב)
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
5,991	1,274	18	837	3,862	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
2,023	121	-	590	1,312	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
1,402	564	-	206	518	114	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
15,778	6,603	83	2,431	6,382	279	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ^(ד)ה)
6,248	3,224	50	555	2,419	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
9,530	3,379	33	1,876	3,963	279	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
10,932	3,943	33	2,082	4,481	393	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
9,543	4,366	31	930	4,097	119	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ^(א)ג)
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
5,990	1,274	17	837	3,862	-	מכשירים פיננסיים
1,584	1,420	13	77	74	-	בטחון במזומן ששועבד
1,969	1,672	1	16	161	119	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)						
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות	במיליוני ש"ח
11,812	5,086	69	1,645	4,835	177	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ^(א)ב)
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
6,158	651	11	1,595	3,901	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
3,915	3,090	56	15	754	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
1,739	1,345	2	35	180	177	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
16,686	6,742	36	1,860	7,686	362	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ^(ד)ה)
5,387	1,000	4	1,074	3,309	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
11,299	5,742	32	786	4,377	362	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
13,038	7,087	34	821	4,557	539	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
11,449	2,269	11	1,855	7,162	152	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ^(א)ג)
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
6,157	651	10	1,595	3,901	-	מכשירים פיננסיים
1,331	452	-	239	640	-	בטחון במזומן ששועבד
3,961	1,166	1	21	2,621	152	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

ראה הערות [בעמוד הבא](#).

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)						
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות	במיליוני ש"ח
12,756	6,740	19	1,162	4,631	204	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ^{(א)(ב)}
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
6,025	1,214	19	1,076	3,716	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
4,899	4,125	-	68	706	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
1,832	1,401	-	18	209	204	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
16,749	6,998	73	2,817	6,415	446	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ^(ד)
5,558	1,010	44	1,663	2,841	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
11,191	5,988	29	1,154	3,574	446	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
13,023	7,389	29	1,172	3,783	650	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
12,105	2,358	101	2,279	7,113	254	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ^{(א)(ג)}
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
6,024	1,214	18	1,076	3,716	-	מכשירים פיננסיים
3,922	93	83	1,197	2,549	-	בטחון במזומן ששועבד
2,159	1,051	-	6	848	254	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

(א) הבנק לא קיזז הסכמי התחשבות נטו.

(ב) מתוך זה יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 9,408 מיליון ש"ח (31 במרס 2018 - 11,803 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 12,750 מיליון ש"ח).

(ג) מתוך זה יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 9,519 מיליון ש"ח (31 במרס 2018 - 11,417 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 12,089 מיליון ש"ח).

(ד) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) לפני הפחתת סיכון אשראי, כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

(ה) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

הערה:

בתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2019, בתקופה המקבילה אשתקד ובדצמבר 2018 לא הוכרו הפסדי אשראי בגין מכשירים נגזרים.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. פירוט מועדי פירעון - סכומים נקובים: יתרות

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)				
עד שלושה חודשים	שלושה חודשים ועד שנה	שנה ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	סך הכל
במיליוני ש"ח				
חוזי ריבית:				
1,875	4,269	8,989	3,028	18,161
שקל - מדד				
111,003	83,786	169,177	71,653	435,619
אחר				
161,963	139,667	14,883	4,364	320,877
חוזי מטבע חוץ				
142,840	39,578	2,102	-	184,520
חוזים בגין מניות				
1,250	999	30	-	2,279
חוזי סחורות ואחרים				
418,931	268,299	195,181	79,045	961,456
סך הכל				
379,642	233,528	180,683	85,593	879,446
סך הכל 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)				
462,933	214,764	188,305	80,296	946,298
סך הכל 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)				

ביאור 12א - מגזרי פעילות פיקוחיים

כללי

מידע בדבר מגזרי פעילות פיקוחיים הובא [בביאור 29 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

סיווג לקוחות

בהתאם לחוזר, סיווג הלקוחות למגזרי הפעילות יעשה על פי מחזור הפעילות שלהם או מאפייניהם (לקוחות פרטיים ופרטיים אחרים). כאשר לתאגיד בנקאי אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות כלפי הבנק (לרבות מסגרת אשראי וכו'), הבנק רשאי לסווג אותו למגזר הפעילות הפיקוחי הרלבנטי לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10. כמו כן כאשר לדעת הבנק מחזור ההכנסות אינו מייצג את היקף הפעילות של הלקוח יסווג הלקוח כדלקמן: לקוח שחבותו נמוכה מ-100 מיליון ש"ח בהתאם לסך הנכסים במאזן העסק כפי הכללים שפורטו בקובץ שאלות ותשובות ולקוח שחבותו עולה על 100 מיליון ש"ח יסווג למגזר עסקים גדולים.

במהלך התקופה בוצעו פעולות להשלמת מידע שחסר בעיקר בנוגע למחזור הפעילות של הלקוחות העסקיים. במקרים בהם המידע טרם הושלם, סווגו הלקוחות בהתאם להערכות ומידע נוסף שנמצא בידי הבנק. הבנק פועל להשלמת המידע.

ביאור 12א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)			
פעילות ישראל			
משקי בית			
סך הכל	מזה: הלוואות לדיר	מזה: כרטיסי אשראי	בנקאות פרטית
במיליוני ש"ח			
743	376	18	1
הכנסות ריבית מחיצוניים			
59	-	-	45
הוצאות ריבית מחיצוניים			
הכנסות ריבית, נטו:			
684	376	18	(44)
מחיצוניים			
(41)	(169)	-	79
בימגזרי			
643	207	18	35
סך הכנסות ריבית, נטו			
242	12	49	39
סך הכנסות שאינן מריבית			
885	219	67	74
סך הכנסות			
15	1	(2)	-
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי			
הוצאות תפעוליות ואחרות:			
741	62	59	29
לחיצוניים			
-	-	-	-
בימגזרי			
741	62	59	29
סך הוצאות תפעוליות ואחרות			
129	156	10	45
רווח לפני מיסים			
46	56	4	17
הפרשה למיסים על הרווח			
83	100	6	28
רווח לאחר מיסים			
-	-	-	-
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות			
83	100	6	28
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
-	-	-	-
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
83	100	6	28
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק			
97,056	68,104	4,561	393
יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)			
-	-	-	-
מזה: השקעות בחברות כלולות ^(א)			
97,940	68,598	4,602	389
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^(א)			
98,983	70,642	4,449	402
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח			
316	-	1	-
יתרת חובות פגומים			
880	838	-	-
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום			
109,911	22	8	25,692
יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)			
108,925	-	-	25,670
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^(א)			
108,502	-	-	25,734
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח			
69,783	44,899	4,319	768
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(א)(ב)}			
69,652	44,812	4,241	770
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(ב)			
68,594	-	-	45,549
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{(א)(ג)}			
פיצול הכנסות ריבית, נטו:			
538	207	18	-
מרווח מפעילות מתן אשראי			
105	-	-	35
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות			
-	-	-	-
אחר			
643	207	18	35
סך הכל הכנסות ריבית, נטו			

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ד) כולל הלוואות לדיר ללקוחות עסקיים עם יתרת אשראי לסוף תקופה בסך 11,001 מיליון ש"ח.

פעילות חו"ל								
עסקים קטנים וזעירים ^(ד)	עסקים בינוניים ^(ד)	עסקים גדולים ^(ד)	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך פעילות ישראל	סך פעילות חו"ל	סך הכל
557	204	463	7	342	-	2,317	362	2,679
44	63	82	120	65	-	478	81	559
513	141	381	(113)	277	-	1,839	281	2,120
22	75	(30)	161	(255)	-	11	(11)	-
535	216	351	48	22	-	1,850	270	2,120
186	76	145	42	365	390	1,485	70	1,555
721	292	496	90	387	390	3,335	340	3,675
73	-	(83)	(6)	(16)	-	(17)	(1)	(18)
389	131	102	59	100	164	1,715	231	1,946
-	-	-	-	(9)	8	(1)	1	-
389	131	102	59	91	172	1,714	232	1,946
259	161	477	37	312	218	1,638	109	1,747
93	59	172	13	120	79	599	22	621
166	102	305	24	192	139	1,039	87	1,126
-	-	-	-	(24)	-	(24)	-	(24)
166	102	305	24	168	139	1,015	87	1,102
-	-	-	-	-	-	-	10	10
166	102	305	24	168	139	1,015	77	1,092
59,367	27,664	63,352	1,849	162,714	9,057	421,452	35,053	456,505
-	-	-	-	623	-	623	-	623
59,983	28,046	64,003	1,860	-	-	252,221	25,616	277,837
59,799	29,043	65,318	1,836	-	-	255,381	24,984	280,365
740	349	468	-	-	-	1,873	569	2,442
49	-	33	-	-	-	962	-	962
56,440	37,859	52,418	63,348	36,877	10,635	393,180	27,212	420,392
55,983	37,735	49,417	61,581	-	-	339,311	25,908	365,219
54,206	38,056	49,329	63,236	-	-	339,063	24,524	363,587
53,539	28,966	78,441	1,122	23,832	19,555	276,006	34,157	310,163
53,284	30,852	80,494	1,452	22,925	19,941	279,370	33,357	312,727
47,188	24,362	68,229	694,267	47,910	-	996,099	17,624	1,013,723
471	160	314	2	490	-	1,975	311	2,286
64	56	37	46	(733)	-	(390)	(74)	(464)
-	-	-	-	265	-	265	33	298
535	216	351	48	22	-	1,850	270	2,120

ביאור 12א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018 ^(ה) (בלתי מבוקר)			
פעילות ישראל			
משקי בית			
סך הכל	מזה: הלוואות לדיור	מזה: כרטיסי אשראי	בנקאות פרטית
במיליוני ש"ח			
הכנסות ריבית מחיצוניים	769	343	82
הוצאות ריבית מחיצוניים	64	-	30
הכנסות ריבית, נטו:			
מחיצוניים	705	343	82
בימגזרי	(54)	(157)	54
סך הכנסות ריבית, נטו	651	186	82
סך הכנסות שאינן מריבית	392	11	200
סך הכנסות	1,043	197	282
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	69	6	25
הוצאות תפעוליות ואחרות:			
לחיצוניים	816	57	182
בימגזרי	1	-	1
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	817	57	183
רווח (הפסד) לפני מיסים	157	134	74
הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח	46	45	18
רווח (הפסד) לאחר מיסים	111	89	56
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות	-	-	-
רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	111	89	56
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	12	-	12
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	99	89	44
יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)	100,942	65,421	11,983
מזה: השקעות בחברות כלולות ^(א)	-	-	-
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^{(א)(ו)}	101,789	65,881	12,015
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	103,175	67,480	12,174
יתרת חובות פגומים	377	-	37
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	804	758	-
יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)	102,543	24	107
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^{(א)(ז)}	102,461	-	68
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	106,250	-	89
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(א)(ב)}	78,661	45,308	11,357
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(ב)	75,517	43,782	11,523
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{(א)(ג)}	73,216	-	-
פיצול הכנסות ריבית, נטו:			
מרווח מפעילות מתן אשראי	573	186	82
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	78	-	24
אחר	-	-	-
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	651	186	82

(א) יתרות ממוצעות יחושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ד) כולל הלוואות לדיור ללקוחות עסקיים עם יתרת אשראי לסוף תקופה בסך 11,198 מיליון ש"ח.

(ה) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6](#) ובגין מהלך טיוב שבוצע בשנת 2018.

(ו) כולל יתרה ממוצעת של נכסים שסווגו כמוחזקים למכירה בסך 7,985 מיליון ש"ח.

(ז) כולל יתרה ממוצעת של התחייבויות שסווגו כמוחזקות למכירה בסך 68 מיליון ש"ח.

פעילות חו"ל								
עסקים קטנים וזעירים ^(ד)	עסקים בינוניים ^(ד)	עסקים גדולים ^(ד)	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך פעילות ישראל	סך פעילות חו"ל	סך הכל
562	189	395	8	184	-	2,108	313	2,421
23	29	54	86	78	-	364	51	415
539	160	341	(78)	106	-	1,744	262	2,006
(20)	20	(32)	111	(75)	-	4	(4)	-
519	180	309	33	31	-	1,748	258	2,006
211	80	153	53	60	27	1,015	77	1,092
730	260	462	86	91	27	2,763	335	3,098
82	(34)	(3)	(2)	10	-	122	8	130
380	122	113	62	69	179	1,768	208	1,976
-	-	-	-	(6)	4	(1)	1	-
380	122	113	62	63	183	1,767	209	1,976
268	172	352	26	18	(156)	874	118	992
91	60	117	9	(17)	(84)	235	27	262
177	112	235	17	35	(72)	639	91	730
-	-	-	-	10	-	10	-	10
177	112	235	17	45	(72)	649	91	740
-	-	-	-	(1)	(1)	10	-	10
177	112	235	17	46	(71)	639	91	730
60,007	24,876	55,463	2,669	161,170	9,818	415,319	32,768	448,087
-	-	-	-	808	-	808	-	808
60,673	25,123	57,236	2,678	-	-	247,869	23,504	271,373
61,844	26,113	57,989	761	-	-	250,264	24,552	274,816
817	192	1,067	-	-	-	2,453	702	3,155
30	-	28	-	-	-	862	-	862
55,339	35,688	47,420	73,885	37,649	11,551	388,262	26,300	414,562
53,375	34,939	46,331	72,104	-	-	333,387	25,299	358,686
53,314	35,662	49,425	67,574	-	-	337,097	25,471	362,568
49,410	28,730	75,125	1,185	21,417	16,825	272,214	31,078	303,292
54,333	28,475	77,404	826	20,442	18,361	276,119	32,698	308,817
50,251	24,536	70,783	668,169	39,567	-	971,453	19,282	990,735
482	150	284	4	433	-	1,927	270	2,197
37	30	25	29	(487)	-	(264)	(51)	(315)
-	-	-	-	85	-	85	39	124
519	180	309	33	31	-	1,748	258	2,006

ביאור 12א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מבוקר			
פעילות ישראל			
משקי בית			
סך הכל	מזה: הלוואות לדיור	מזה: כרטיסי אשראי	בנקאות פרטית
במיליוני ש"ח			
3,826	2,067	362	6
392	-	-	181
הכנסות ריבית מחיצוניים			
הוצאות ריבית מחיצוניים			
הכנסות ריבית, נטו:			
3,434	2,067	362	(175)
(690)	(1,282)	(2)	292
מחיצוניים			
בימגזרי			
2,744	785	360	117
1,626	46	856	155
סך הכנסות ריבית, נטו			
סך הכנסות שאינן מריבית			
4,370	831	1,216	272
סך הכנסות			
273	32	106	-
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי			
הוצאות תפעוליות ואחרות:			
3,540	255	755	113
3	1	2	-
לחיצוניים			
בימגזרי			
3,543	256	757	113
554	543	353	159
161	196	90	59
רווח (הפסד) לפני מיסים			
393	347	263	100
הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח			
רווח (הפסד) לאחר מיסים			
-	-	-	-
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת מס			
393	347	263	100
רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
46	-	46	-
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
347	347	217	100
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק			
101,780	66,040	12,161	384
יתרה ממוצעת של נכסים ^(א)			
-	-	-	-
מזה: השקעות בחברות כלולות ^(א)			
102,288	66,656	12,170	379
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ^{(א)(ה)}			
106,132	70,080	12,051	396
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח			
382	-	44	-
יתרת חובות פגומים			
934	862	-	-
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום			
105,438	20	220	24,710
יתרה ממוצעת של התחייבויות ^(א)			
105,274	-	77	24,709
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ^{(א)(ו)}			
108,874	-	71	26,128
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח			
76,029	44,236	11,220	799
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(א)(ב)}			
76,689	44,899	11,225	768
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^(ב)			
71,657	-	-	45,626
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{(א)(ג)}			
פיצול הכנסות ריבית, נטו:			
2,384	785	360	3
מרווח מפעילות מתן אשראי			
360	-	-	114
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות			
-	-	-	-
אחר			
2,744	785	360	117
סך הכל הכנסות ריבית, נטו			

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ד) כולל הלוואות לדיור ללקוחות עסקיים עם יתרת אשראי לסוף תקופה בסך 11,156 מיליון ש"ח.

(ה) כולל יתרה ממוצעת של נכסים שסווגו כמוחזקים למכירה בסך 8,461 מיליון ש"ח.

(ו) כולל יתרה ממוצעת של התחייבויות שסווגו כמוחזקות למכירה בסך 77 מיליון ש"ח.

פעילות חו"ל								
עסקים קטנים וזעירים ^(ד)	עסקים בינוניים ^(ד)	עסקים גדולים ^(ד)	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך פעילות ישראל	סך פעילות חו"ל	סך הכל
2,390	808	1,829	27	1,080	-	9,966	1,380	11,346
134	164	313	523	486	-	2,193	263	2,456
2,256	644	1,516	(496)	594	-	7,773	1,117	8,890
(96)	142	(186)	662	(87)	-	37	(37)	-
2,160	786	1,330	166	507	-	7,810	1,080	8,890
832	331	621	199	728	79	4,571	300	4,871
2,992	1,117	1,951	365	1,235	79	12,381	1,380	13,761
279	(156)	7	4	20	-	427	92	519
1,560	544	472	268	286	664	7,447	890	8,337
-	-	-	1	(15)	8	(3)	3	-
1,560	544	472	269	271	672	7,444	893	8,337
1,153	729	1,472	92	944	(593)	4,510	395	4,905
422	271	537	34	264	(221)	1,527	92	1,619
731	458	935	58	680	(372)	2,983	303	3,286
-	-	-	-	36	-	36	-	36
731	458	935	58	716	(372)	3,019	303	3,322
3	2	3	(1)	(3)	(4)	46	19	65
728	456	932	59	719	(368)	2,973	284	3,257
59,698	25,563	59,576	1,296	160,808	9,359	418,464	33,234	451,698
-	-	-	-	758	-	758	-	758
60,696	25,879	60,285	1,272	-	-	250,799	24,530	275,329
60,578	27,290	61,899	687	-	-	256,982	25,753	282,735
771	116	917	-	-	-	2,186	610	2,796
90	-	3	-	-	-	1,027	27	1,054
57,132	35,925	51,893	68,205	35,814	11,780	390,897	26,505	417,402
54,106	34,597	48,540	66,444	-	-	333,670	25,477	359,147
54,329	38,867	49,553	61,003	-	-	338,754	25,908	364,662
53,839	28,563	81,229	776	18,635	17,690	277,560	32,587	310,147
54,640	29,218	78,982	1,122	23,999	18,270	283,688	34,157	317,845
49,201	24,414	70,805	693,109	43,394	-	998,206	18,220	1,016,426
1,959	622	1,209	13	2,697	-	8,887	1,198	10,085
201	164	121	152	(2,700)	-	(1,588)	(259)	(1,847)
-	-	-	1	510	-	511	141	652
2,160	786	1,330	166	507	-	7,810	1,080	8,890

ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה

כללי

דיווח מגזרי פעילות על פי גישת ההנהלה מציג את תוצאות הבנק בחלוקה לקווי עסקים, בהתאם למבנה הארגוני של הבנק. קווי העסקים מתמחים במתן שירות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים.

מידע בדבר מגזרי פעילות גישת הנהלה הובא [בביאור 29 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)											
במיליוני ש"ח											
בנק	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בחו"ל	סך הכל
הכנסות ריבית, נטו:											
241	321	447	1,009	233	217	188	180	(6)	15	284	2,120
298	13	(206)	105	78	(56)	(38)	(77)	-	2	(14)	-
539	334	241	1,114	311	161	150	103	(6)	17	270	2,120
320	119	2	441	103	54	78	345	387	77	70	1,555
859	453	243	1,555	414	215	228	448	381	94	340	3,675
31	62	(9)	84	37	(102)	(18)	(19)	-	3	(3)	(18)
680	257	70	1,007	194	72	37	77	269	58	232	1,946
148	134	182	464	183	245	209	390	112	33	111	1,747
53	48	66	167	67	89	76	145	43	10	24	621
95	86	116	297	116	156	133	245	69	(1)	77	1,092
יתרות ליום 31 במרס 2019											
29,491	25,983	81,956	137,430	39,397	38,732	24,618	5,651	5,916	644	24,669	277,057
157,665	37,449	-	195,114	48,750	19,584	6,545	68,757	315	-	24,522	363,587
175,097	16,394	-	191,491	23,604	19,409	1,059	496,415	21,223	268,460	17,853	1,039,514

ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)

תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018 ^(א) (בלתי מבוקר)												
במיליוני ש"ח												
בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בחו"ל	סך הכל	
הכנסות ריבית, נטו:												
337	339	409	1,085	259	189	150	(34)	-	93	264	2,006	הכנסות (הוצאות) ריבית - מחיצוניים
148	(7)	(190)	(49)	13	(48)	(27)	121	-	(4)	(6)	-	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגזרי
485	332	219	1,036	272	141	123	87	-	89	258	2,006	הכנסות ריבית נטו
328	123	-	451	99	53	75	51	33	253	77	1,092	הכנסות שאינן מריבית
813	455	219	1,487	371	194	198	138	33	342	335	3,098	סך כל ההכנסות
84	48	6	138	35	(18)	(72)	13	(1)	27	8	130	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
654	251	63	968	171	61	29	82	238	218	209	1,976	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
75	156	150	381	165	151	241	43	(204)	97	118	992	רווח (הפסד) לפני מס
26	54	52	132	57	52	83	15	(129)	25	27	262	הוצאות (הכנסות) מס
49	102	98	249	108	99	158	30	(75)	70	91	730	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרות ליום 31 במרס 2018												
29,969	27,061	78,879	135,909	37,263	33,938	21,354	4,080	5,924	639 ^(א)	24,224	263,331	אשראי לציבור, נטו
155,226	35,607	-	190,833	45,095	22,904	5,688	72,340	149	- ^(ב)	25,470	362,479	פיקדונות הציבור
173,581	19,948	-	193,529	23,641	19,990	1,177	450,769	23,310	276,305	17,706	1,006,427	נכסים בניהול

- (א) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 8,042 מיליון ש"ח.
 (ב) לא כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 71 מיליון ש"ח.
 (ג) סווג מחדש.

ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)

תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)												
במיליוני ש"ח												
בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בחו"ל	סך הכל	
הכנסות ריבית נטו:												
הכנסות (הוצאות) ריבית - מחיצוניים	1,012	1,335	2,441	4,788	1,039	827	748	(23) ^(א)	6	390	1,115	8,890
הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגרי	1,043	9	(1,529)	(477)	122	(243)	(207)	848 ^(ב)	(3)	(4)	(36)	-
הכנסות ריבית, נטו	2,055	1,344	912	4,311	1,161	584	541	825	3	386	1,079	8,890
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית	1,322	487	3	1,812	408	217	315	492	147	1,180	300	4,871
סך כל ההכנסות (הוצאות)	3,377	1,831	915	6,123	1,569	801	856	1,317	150	1,566	1,379	13,761
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	213	270	30	513	28	(70)	(170)	23	(10)	113	92	519
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	2,733	1,099	274	4,106	713	276	132	363	958	896	893	8,337
רווח (הפסד) לפני מס	431	462	611	1,504	828	595	894	931	(798)	557	394	4,905
הוצאות (הכנסות) מס	161	172	227	560	308	221	332	300	(351)	158	91	1,619
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	270	290	384	944	520	374	562	637	(447)	383	284	3,257
יתרות ליום 31 בדצמבר 2018												
אשראי לציבור, נטו	29,594	26,478	81,524	137,596	38,490	33,533	24,462	5,251	5,860	560 ^(א)	25,421	271,173
פיקדונות הציבור	158,593	38,046	-	196,639	49,671	19,592	6,597	65,910	274	- ^(ב)	25,908	364,591
נכסים בניהול	167,486	18,354	-	185,840	22,137	19,122	1,008	421,022	21,085	285,016	17,625	972,855

- (א) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 8,042 מיליון ש"ח.
 (ב) לא כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 71 מיליון ש"ח.
 (ג) סווג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות^(א) ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,697	479	637	3,813	3	3,816
(32)	1	14	(17)	(1)	(18)
(218)	(3)	(122)	(343)	-	(343)
204	-	77	281	-	281
(14)	(3)	(45)	(62)	-	(62)
(7)	1	-	(6)	-	(6)
2,644	478	606	3,728	2	3,730
400	-	20	420	-	420
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
מחיקות חשבונאיות					
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות נטו					
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח ¹					
¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי ^(ד)	דיוור	פרטי אחר ^(ד)	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,510	450	737	3,697	3	3,700
21	-	-	21	-	21
2,531	450	737	3,718	3	3,721
63	6	63	132	(2)	130
(167)	(1)	(119)	(287)	-	(287)
176	-	85	261	-	261
9	(1)	(34)	(26)	-	(26)
4	1	-	5	-	5
(6)	-	(147)	(153)	-	(153)
2,601	456	619	3,676	1	3,677
436	-	21	457	-	457
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
שינויים שנזקפו להון ^(ב)					
יתרה ליום 1 בינואר 2018					
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
מחיקות חשבונאיות					
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות נטו					
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוזקקים למכירה ^(ג)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח ¹					
¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) השפעת היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בחברות בנות בחו"ל.

(ג) למידע נוסף ראה [ביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ד) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א) ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א), ועל החובות^(א) בגינם היא חושבה

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
126,224	29	840	127,093	10,905	137,998
43,607	81,326	28,339	153,272	352	153,624
808 ^(א)	80,928	-	81,736	-	81,736
169,831	81,355	29,179	280,365	11,257	291,622
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,758	4	150	1,912	2	1,914
486	474	436	1,396	-	1,396
-	473 ^(ב)	-	473	-	473
2,244	478	586	3,308	2	3,310
409	4	135	548	-	548
31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי ^(ה)	דיוור	פרטי אחר ^(ה)	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
116,166	31	860	117,057	12,134	129,191
43,970	78,152	35,637	157,759	1,353	159,112
1,109 ^(ג)	77,680	-	78,789	-	78,789
(604)	-	(7,662)	(8,266)	(32)	(8,298)
159,532	78,183	28,835	266,550	13,455	280,005
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,692	7	121	1,820	1	1,821
479	449	609	1,537	-	1,537
-	448 ^(ב)	-	448	-	448
(6)	-	(132)	(138)	-	(138)
2,165	456	598	3,219	1	3,220
450	5 ^(ה)	103	558	-	558

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים. למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 297 מיליון ש"ח ליום 31 במרס 2019 (31 במרס 2018 - סך של 334 מיליון ש"ח).

(ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות כהליכי בנייה.

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 136 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) סוג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א) ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א), ועל החובות^(א) בגינם היא חושבה (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות ^(א) :					
120,192	31	901	121,124	15,091	136,215
44,746	80,859	36,006	161,611	673	162,284
913 ^(ב)	80,432	-	81,345	-	81,345
(655)	-	(7,555)	(8,210)	(35)	(8,245)
164,283	80,890	29,352	274,525	15,729	290,254
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ^(א) :					
1,792 ^(ה)	5	165 ^(ה)	1,962	3	1,965
475 ^(ה)	474	609 ^(ה)	1,558	-	1,558
-	473 ^(ב)	-	473	-	473
(11)	-	(157)	(168)	-	(168)
2,256	479	617	3,352	3	3,355
459	4	150	613	-	613

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 295 מיליון ש"ח.

(ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) סווג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א)

1. איכות אשראי ופיגורים

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים ^(ב)			
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ^(ה)	בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ד/ח)	סך הכל	פגומים ^(ג)	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני ש"ח					
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
93	12	22,475	216	144	22,115
בינוי ונדל"ן - בינוי ^(ט)					
58	15	26,241	308	103	25,830
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן ^(י)					
137	2	15,492	11	6	15,475
שרותים פיננסיים					
171	53	75,014	1,015	1,820	72,179
מסחרי - אחר					
459	82	139,222	1,550	2,073	135,599
סך הכל מסחרי					
682	838	80,920	-	838 ^(י)	80,082
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
165	42	28,637	316	225	28,096
אנשים פרטיים - אחר					
1,306	962	248,779	1,866	3,136	243,777
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	940	-	-	940
בנקים בישראל					
-	-	14	-	-	14
ממשלת ישראל					
1,306	962	249,733	1,866	3,136	244,731
סך הכל פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
36	-	11,731	108	257	11,366
בינוי ונדל"ן					
256	-	18,878	437	707	17,734
מסחרי - אחר					
292	-	30,609	545	964	29,100
סך הכל מסחרי					
12	-	977	31	-	946
אנשים פרטיים					
304	-	31,586	576	964	30,046
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
-	-	9,594	-	-	9,594
בנקים בחו"ל					
-	-	709	-	-	709
ממשלות בחו"ל					
304	-	41,889	576	964	40,349
סך הכל פעילות בחו"ל					
1,610	962	280,365	2,442	4,100	273,823
סך הכל ציבור					
-	-	10,534	-	-	10,534
סך הכל בנקים					
-	-	723	-	-	723
סך הכל ממשלות					
1,610	962	291,622	2,442	4,100	285,080
סך הכל					

ראה הערות [בעמוד 153](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)					
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים ^(ב)			
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ^(ה)	בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ד)	סך הכל	פגומים ^(ג)	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני ש"ח					
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחר^(יא)					
35	8	19,895	273	195	19,427
בינוי ונדל"ן - בינוי					
19	11	24,780	397	142	24,241
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
20	1	11,034	4	7	11,023
שרותים פיננסיים					
190	38	74,210	1,377	1,520	71,313
מסחרי - אחר					
264	58	129,919	2,051	1,864	126,004
סך הכל מסחרי					
549	758	77,664	-	758 ^(י)	76,906
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר					
220	46	35,952	377	567	35,008
אנשים פרטיים - אחר ^(יא)					
(6)	-	(8,266)	(38)	(330)	(7,898)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ט)					
1,027	862	235,269	2,390	2,859	230,020
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	873	-	-	873
בנקים בישראל					
-	-	76	-	-	76
ממשלת ישראל					
-	-	(31)	-	-	(31)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ט)					
1,027	862	236,187	2,390	2,859	230,938
סך הכל פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחר					
13	-	10,244	161	14	10,069
בינוי ונדל"ן					
71	-	19,973	530	765	18,678
מסחרי - אחר					
84	-	30,217	691	779	28,747
סך הכל מסחרי					
13	-	1,064	36	-	1,028
אנשים פרטיים					
97	-	31,281	727	779	29,775
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
-	-	11,891	-	-	11,891
בנקים בחו"ל					
-	-	647	-	-	647
ממשלות בחו"ל					
-	-	(1)	-	-	(1)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ט)					
97	-	43,818	727	779	42,312
סך הכל פעילות בחו"ל					
1,124	862	266,550	3,117	3,638	259,795
סך הכל ציבור					
-	-	12,732	-	-	12,732
סך הכל בנקים^(י)					
-	-	723	-	-	723
סך הכל ממשלות					
1,124	862	280,005	3,117	3,638	273,250
סך הכל					

ראה הערות [בעמוד 153](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים ^(ב)			
בפיגור של 30 ימים ^(ה)	בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ד)	סך הכל	פגומים ^(ג)	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני ש"ח					
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
220	11	21,906	233	162	21,511
בינוי ונדל"ן - בינוי					
21	16	25,413	315	159	24,939
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
4	2	10,849	8	7	10,834
שרותים פיננסיים					
169	64	73,852	1,242	1,718	70,892
מסחרי - אחר					
414	93	132,020	1,798	2,046	128,176
סך הכל מסחרי					
694	862	80,417	-	862 ^(ו)	79,555
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
183	72	36,320	382	576	35,362
אנשים פרטיים - אחר					
(10)	-	(8,210)	(45)	(323)	(7,842)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ט)					
1,281	1,027	240,547	2,135	3,161	235,251
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	2,703	-	-	2,703
בנקים בישראל					
-	-	74	-	-	74
ממשלת ישראל					
-	-	(33)	-	-	(33)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ט)					
1,281	1,027	243,291	2,135	3,161	237,995
סך הכל פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
4	-	12,003	109	12	11,882
בינוי ונדל"ן					
330	27	20,915	474	647	19,794
מסחרי - אחר					
334	27	32,918	583	659	31,676
סך הכל מסחרי					
3	-	1,060	33	15	1,012
אנשים פרטיים					
337	27	33,978	616	674	32,688
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
-	-	12,279	-	-	12,279
בנקים בחו"ל					
-	-	708	-	-	708
ממשלות בחו"ל					
-	-	(2)	-	-	(2)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ט)					
337	27	46,963	616	674	45,673
סך הכל פעילות בחו"ל					
1,618	1,054	274,525	2,751	3,835	267,939
סך הכל ציבור					
-	-	14,947	-	-	14,947
סך הכל בנקים^(ז)					
-	-	782	-	-	782
סך הכל ממשלות					
1,618	1,054	290,254	2,751	3,835	283,668
סך הכל					

ראה הערות [בעמוד 153](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

הערות:

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ב) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיר שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ג) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי, ראה [ביאור 13.2.2.1](#) להלן.
- (ד) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (ה) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 925 מיליון ש"ח (31 במרס 2018 - 718 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 1103 מיליון ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (ו) כולל יתרת הלוואות לדיר בסך 87 מיליון ש"ח (31 במרס 2018 - 93 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 87 מיליון ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פירעונה.
- (ז) 2.7% מהאשראי לנכסים מניבים שניתן באמצעות מערך בינוי ונדל"ן בבנק הינו בשיעורי LTV העולים על 85%.
- (ח) יתרת החובות הלא פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר, נכון ליום 31 במרס 2019, בסך של 962 מיליון ש"ח הינם אשראי שנתן הבנק, מתוכו 124 מיליון ש"ח הינו בגין הלוואות שאינן לדיר ו-838 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיר, כאשר מתוכן סך של 198 מיליון ש"ח הינו בפיגור של עד 149 יום, 154 מיליון ש"ח הינו בפיגור של 150-249 יום והיתרה הינה בגין חוב בפיגור של 250 ימים או יותר.
- (ט) למידע נוסף ראה [ביאור 13.6](#) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.
- (י) בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה.
- (יא) סוג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6](#).

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לצבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך יום פיגור אחד ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיר למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)				
יתרת ^(ב) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת ^(ב) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת ^(ב) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת ^(ב) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת ^(ב) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(ג)
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים
במיליוני ש"ח				
פעילות לווים בישראל				
ציבור-מסחרי				
54	9	162	216	677
בינוי ונדל"ן - בינוי				
110	27	198	308	1,178
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן				
2	1	9	11	439
שרותים פיננסיים				
761	274	254	1,015	4,085
מסחרי - אחר				
927	311	623	1,550	6,379
סך הכל מסחרי				
-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר				
310	133	6	316	2,546
אנשים פרטיים - אחר				
1,237	444	629	1,866	8,925
סך הכל ציבור - פעילות בישראל				
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור-מסחרי				
101	48	7	108	252
בינוי ונדל"ן				
180	50	257	437	815
מסחרי - אחר				
281	98	264	545	1,067
סך הכל מסחרי				
13	6	18	31	84
אנשים פרטיים				
294	104	282	576	1,151
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל				
1,531	548	911	2,442	10,076
סך הכל ציבור				
מזה:				
1,348	481	772	2,120	
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים				
776	199	613	1,389	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים				

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) יתרת חוב רשומה.

(ג) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)				
יתרת ^(ב) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(א)	יתרת ^(ב) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ^(א)	סך הכל יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים
במיליוני ש"ח				
פעילות לווים בישראל				
ציבור-מסחרי^(ד)				
83	17	190	273	765
137	49	260	397	1,322
2	1	2	4	464
826	268	551	1,377	4,378
1,048	335	1,003	2,051	6,929
-	-	-	-	-
330	101	47	377	2,567
(10)	(2)	(28)	(38)	(38)
1,368	434	1,022	2,390	9,458
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור-מסחרי				
138	66	23	161	308
172	49	358	530	958
310	115	381	691	1,266
15	9	21	36	87
325	124	402	727	1,353
1,693	558	1,424	3,117	10,811
מזה:				
1,512	494	948	2,460	
969	225	952	1,921	

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) יתרת חוב רשומה.

(ג) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

(ד) סווג מחדש. למידע נוסף ראה [ביאור 6](#).

(ה) למידע נוסף ראה [ביאור 136](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)				
יתרת ^(ב) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(א)	יתרת ^(ב) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(א)	יתרת ^(ב) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(א)	סך הכל יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ^(א)
במיליוני ש"ח				
פעילות לווים בישראל				
ציבור-מסחרי				
69	14	164	233	713
121	27	194	315	1,196
3	1	5	8	437
873	311	369	1,242	4,271
1,066	353	732	1,798	6,617
-	-	-	-	-
355	152	27	382	2,593
(19)	(4)	(26)	(45)	(45)
1,402	501	733	2,135	9,165
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור-מסחרי				
104	50	5	109	253
197	56	277	474	844
301	106	282	583	1,097
14	6	19	33	85
315	112	301	616	1,182
1,717	613	1,034	2,751	10,347
מזה:				
1,520	550	697	2,217	
914	165	731	1,645	

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) יתרת חוב רשומה.

(ג) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס					
2018 ⁽¹⁾			2019		
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	יתרה ⁽³⁾ ממוצעת של חובות פגומים	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	יתרה ⁽³⁾ ממוצעת של חובות פגומים
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח					
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
-	-	237	-	-	224
בינוי ונדל"ן - בינוי					
-	-	403	-	-	311
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
-	-	3	-	-	10
שרותים פיננסיים					
1	4	1,272	3	4	1,128
מסחרי - אחר					
1	4	1,915	3	4	1,673
סך הכל מסחרי					
-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר					
-	1	442	-	1	328
אנשים פרטיים - אחר					
-	-	(34)	-	-	-
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ⁽⁴⁾					
1	5	2,323	3	5	2,001
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
1	1	170	-	1	109
בינוי ונדל"ן					
1	1	530	1	1	439
מסחרי - אחר					
2	2	700	1	2	548
סך הכל מסחרי					
-	-	21	-	-	18
אנשים פרטיים					
2	2	721	1	2	566
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
3	7 ⁽⁵⁾	3,044	4	7 ⁽⁵⁾	2,567
סך הכל ציבור					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
(ב) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
(ג) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.
(ד) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים, היו נרשמות הכנסות ריבית בתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2019 בסך 65 מיליון ש"ח (31 במרס 2018 - 61 מיליון ש"ח).
(ה) למידע נוסף ראה [ביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).
(ו) סווג מחדש. למידע נוסף ראה [ביאור 6](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

ליום 31 במרס 2018 ^(ה)				ליום 31 במרס 2019			
צובר	שאינו צובר	שאינו צובר	שאינו צובר	צובר	שאינו צובר	שאינו צובר	שאינו צובר
של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)	של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)	של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)	של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)	של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)	של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)	של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)	של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)
לא	לא	לא	לא	לא	לא	לא	לא
בפיגור	בפיגור	בפיגור	בפיגור	בפיגור	בפיגור	בפיגור	בפיגור
סך הכל ^(ג)	סך הכל ^(ג)	סך הכל ^(ג)	סך הכל ^(ג)	סך הכל ^(ג)	סך הכל ^(ג)	סך הכל ^(ג)	סך הכל ^(ג)
בלתי מבוקר							
במיליוני ש"ח							
פעילות לווים בישראל							
ציבור-מסחרי							
181	1	10	192	201	2	7	210
בינוי ונדל"ן - בינוי							
212	-	17	229	239	-	16	255
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן							
1	-	1	2	1	-	-	1
שרותים פיננסיים							
314	4	86	404	584	1	217	802
מסחרי - אחר							
708	5	114	827	1,025	3	240	1,268
סך הכל מסחרי							
-	-	-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר							
240	3	60	303	277	3	53	333
אנשים פרטיים - אחר							
-	-	-	-	(9)	-	-	(9)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ד)							
948	8	174	1,130	1,293	6	293	1,592
סך הכל ציבור - פעילות בישראל							
פעילות לווים בחו"ל							
ציבור-מסחרי							
43	-	2	45	61	-	44	105
בינוי ונדל"ן							
58	-	147	205	27	-	187	214
מסחרי - אחר							
101	-	149	250	88	-	231	319
סך הכל מסחרי							
5	-	4	9	5	-	5	10
אנשים פרטיים							
106	-	153	259	93	-	236	329
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל							
1,054	8	327	1,389	1,386	6	529	1,921
סך הכל ציבור							

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) צובר הכנסות ריבית.

(ג) נכלל בחובות פגומים.

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 136 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) סווג מחדש. למידע נוסף ראה [ביאור 6](#).

ההתחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי, הסתכמו ליום 31 במרס 2019 לסך 1 מיליון ש"ח (ליום 31 במרס 2018 - 18 מיליון ש"ח).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

31 בדצמבר 2018			
סך הכל ^(ג)	צובר ^(ב) לא בפיגור	צובר בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)	שאינו צובר הכנסות ריבית
מבוקר			
במיליוני ש"ח			
פעילות לווים בישראל			
ציבור-מסחרי			
201	5	-	196
233	21	1	211
1	-	-	1
613	47	2	564
1,048	73	3	972
-	-	-	-
335	36	2	297
(18)	-	-	(18)
1,365	109	5	1,251
סך הכל ציבור - פעילות בישראל			
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור-מסחרי			
46	-	-	46
224	157	-	67
270	157	-	113
10	4	-	6
280	161	-	119
1,645	270	5	1,370
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל			
סך הכל ציבור			

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) צובר הכנסות ריבית.

(ג) נכלל בחובות פגומים.

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 136](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

ההתחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2018 בסך 1 מיליון ש"ח.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

1. ארגונים מחדש שבוצעו

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס					
2019			2018 ^(א)		
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
86	6	6	104	12	11
34	9	9	74	16	15
6	-	-	4	1	1
457	72	69	361	53	49
583	87	84	543	82	76
-	-	-	-	-	-
1,566	43	41	2,023	53	50
-	-	-	(690)	(7)	(7)
2,149	130	125	1,876	128	119
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
1	3	3	1	-	-
-	-	-	1	2	2
1	3	3	2	2	2
-	-	-	-	-	-
1	3	3	2	2	2
2,150	133	128	1,878	130	121
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
סך הכל ציבור					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) למידע נוסף ראה [ביאור 136](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

(ג) סוג מחדש. למידע נוסף ראה [ביאור 6](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

2. ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו^(ב)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס (בלתי מבוקר)			
2019		2018 ^(ה)	
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה ^(ג)	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה ^(ג)
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
פעילות לווים בישראל			
ציבור-מסחרי			
124	8	100	6
בינוי ונדל"ן - בינוי			
29	2	34	3
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			
10	-	5	-
שרותים פיננסיים			
553	36	415	23
מסחרי - אחר			
716	46	554	32
סך הכל מסחרי			
-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר			
1,578	21	1,849	15
אנשים פרטיים - אחר			
-	-	(289)	(2)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ד)			
2,294	67	2,114	45
סך הכל ציבור - פעילות בישראל			
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור-מסחרי			
1	-	1	1
מסחרי אחר			
1	-	1	1
סך הכל מסחרי			
1	-	1	1
סך הכל ציבור - פעילות חו"ל			
2,295	67	2,115	46
סך הכל ציבור			

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ב) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של שלושים ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
- (ג) יתרת החוב הרשומה לסוף הרבעון בו בוצע הכשל.
- (ד) למידע נוסף ראה [ביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.
- (ה) סווג מחדש. למידע נוסף ראה [ביאור 6](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף תקופה לפי שיעור המימון (LTV)⁽²⁾, סוג החזר וסוג ריבית

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סך הכל ¹	מזה: ¹ בולט ובלון	מזה: ¹ ריבית משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל		
במיליוני ש"ח					
שיעבוד ראשון: שיעור המימון	עד 60%	52,645	1,868	34,302	1,889
מעל 60%		28,676	719	19,549	218
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		34	1	31	-
סך הכל		81,355	2,588	53,882	2,107
31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סך הכל ¹	מזה: ¹ בולט ובלון	מזה: ¹ ריבית משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל		
במיליוני ש"ח					
שיעבוד ראשון: שיעור המימון	עד 60%	50,193	2,272	33,048	1,229
מעל 60%		27,953	837	19,440	295
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		37	2	34	-
סך הכל		78,183	3,111	52,522	1,524
31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סך הכל ¹	מזה: ¹ בולט ובלון	מזה: ¹ ריבית משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל		
במיליוני ש"ח					
שיעבוד ראשון: שיעור המימון	עד 60%	52,259	2,002	34,151	1,720
מעל 60%		28,595	748	19,594	203
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		36	1	33	-
סך הכל		80,890	2,751	53,778	1,923

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת. מידי רבעון נבדקת ההפרשה הקבוצתית המינימאלית בשיעור של 0.35% כנדרש בהוראות בנק ישראל מול ההפרשה בשיעור של 0.75% הנדרשת על אשראי בעל LTV הגבוה מ-60%. יש לציין כי ההפרשה הקבוצתית גבוהה מההפרשה הנדרשת על פי LTV.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

31 בדצמבר		31 במרס	
2018	2019	2018	2019
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
יתרות החוזים ^(א)	יתרות החוזים ^(א)	יתרות החוזים ^(א)	יתרות החוזים ^(א)
מבוקר	מבוקר	מבוקר	מבוקר
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים			
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:			
אשראי תעודות	1,442	2	1,594
ערבויות להבטחת אשראי	5,178	58	5,519
ערבויות לרוכשי דירות	18,787	13	19,261
ערבויות והתחייבויות אחרות ^(ב)	16,365	226	15,586
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	14,228	12	25,802
מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	11,915	26	12,166
התחייבויות כלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן ¹	23,924	68	23,144
התחייבויות להוצאת ערבויות	17,040	15	15,979
מסגרות לפעילות במכשירים נגזרים שלא נוצלו	2,780	-	2,108
אישור עקרוני לשמירת שיעור ריבית	4,901	-	3,751

1. מזה: חשיפות אשראי בגין מחויבות לספק נזילות למבני איגוח בחסות אחרים שלא נוצלו בסך 218 מיליון ש"ח (31 במרס 2018 - 211 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 225 מיליון ש"ח) המחויבויות לעיל מהוות חלק קטן יחסית מהמחויבויות של אותם גופי איגוח.

- (א) יתרת החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף תקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
- (ב) כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלוקת המעוף בסך 155 מיליון ש"ח (ב-31 במרס 2018 וב-31 בדצמבר 2018 סך של 93 מיליון ש"ח ו-124 מיליון ש"ח בהתאמה).
- (ג) כולל יתרת חוזים ויתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין נכסים המוחזקים למכירה (ב-31 במרס 2018 סך של 11,708 מיליון ש"ח ו-15 מיליון ש"ח בהתאמה וב-31 בדצמבר 2018 סך של 11,659 מיליון ש"ח ו-16 מיליון ש"ח בהתאמה).

ביאור 14 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)						
מטבע ישראלי			מטבע חוץ ^(א)			
לא צמוד	צמוד למדד המחירים לצרכן	של ארה"ב	בדולרים	באירו	במטבעות אחרים	פריטים שאינם כספיים ^(ב)
סך הכל						
במיליוני ש"ח						
נכסים						
מזומנים ופיקדונות בבנקים	66,210	-	7,944	1,485	910	31
ניירות ערך	32,421	3,755	32,953	4,610	2,344	3,470
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	643	-	220	60	23	-
אשראי לציבור, נטו ^(ג)	194,137	42,310	30,272	4,136	5,947	255
אשראי לממשלות	14	-	683	26	-	-
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	601
בניינים וציוד	-	-	-	-	-	2,863
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,464	126	3,066	127	118	2,507
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	-	-	-	-	-	17
נכסים אחרים	6,565	4	985	3	32	861
נכסים מוחזקים למכירה	-	-	-	-	-	-
סך כל הנכסים	303,454	46,195	76,123	10,447	9,374	10,605
התחייבויות						
פיקדונות הציבור	233,766	15,963	97,670	10,452	5,454	282
פיקדונות מבנקים	1,849	-	2,099	586	97	-
פיקדונות מממשלות	110	-	308	6	-	-
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	363	-	192	49	23	37
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	5,727	15,224	-	-	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4,166	313	2,366	112	118	2,444
התחייבויות אחרות	7,747	10,916	410	28	128	772
התחייבויות מוחזקות למכירה	-	-	-	-	-	-
סך כל ההתחייבויות	253,728	42,416	103,045	11,233	5,820	3,535
הפרש ^(ד)	49,726	3,779	(26,922)	(786)	3,554	7,070
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(14,370)	(4,077)	22,533	(306)	(4,249)	469
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	183	-	(335)	(1)	(27)	180
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	(3,377)	-	2,580	839	41	(83)
סך הכל כללי	32,162	(298)	(2,144)	(254)	(681)	7,636
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	367	-	(541)	(43)	(37)	254
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	(6,742)	-	5,723	956	114	(51)

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בגינו נוצר בסך 3,308 מיליון ש"ח.

(ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.

ביאור 14 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)						
מטבע ישראלי			מטבע חוץ ^(א)			
לא צמוד	המחירים לצרכן	צמוד למדד	בדולרים של ארה"ב	באירו	במטבעות אחרים	פריטים שאינם כספיים ^(ב)
סך הכל						
במיליוני ש"ח						
נכסים						
מזומנים ופיקדונות בבנקים	60,398	-	10,137	895	1,734	212
73,376						
ניירות ערך	37,479	3,503	26,461	6,714	2,647	3,257
80,061						
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	776	-	35	47	20	-
878						
אשראי לציבור, נטו ^(ג)	183,535 ^(ו)	41,239	28,410	4,650	5,339	158
263,331						
אשראי לממשלות	25	50	609	39	-	-
723						
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	831
831						
בניינים וציוד	-	-	-	-	-	2,762
2,762						
נכסים בגין מכשירים נגזרים	4,530	108	2,372	800	454	3,539
11,803						
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	-	-	-	-	-	16
16						
נכסים אחרים	5,955	4	696	3	30	1,586
8,274						
נכסים המוחזקים למכירה ^(ה)	8,210	12	55	-	1	235
8,513						
סך כל הנכסים	300,908	44,916	68,775	13,148	10,225	12,596
450,568						
התחייבויות						
פיקדונות הציבור	229,636 ^(ו)	18,698	95,272	12,075	6,354	444
362,479						
פיקדונות מבנקים	697	10	1,807	385	178	-
3,077						
פיקדונות מממשלות	250 ^(ו)	-	258	7	-	-
515						
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	396	-	38	5	24	32
495						
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	4,056	11,547	-	-	-	-
15,603						
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4,663	177	1,999	620	482	3,476
11,417						
התחייבויות אחרות	2,869	11,595	415	21	139	1,522
16,561						
התחייבויות המוחזקות למכירה ^(ה)	6,343	11	98	4	-	14
6,470						
סך כל ההתחייבויות	248,910	42,038	99,887	13,117	7,177	5,488
416,617						
הפרש ^(ד)	51,998	2,878	(31,112)	31	3,048	7,108
33,951						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(19,128)	(4,741)	29,094	(1,593)	(3,862)	230
-						
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	(1,326)	-	332	812	62	120
-						
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	(337)	-	(332)	454	26	189
-						
סך הכל כללי	31,207	(1,863)	(2,018)	(296)	(726)	7,647
33,951						
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	(2,774)	-	1,325	1,196	29	224
-						
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	1,151	-	(2,339)	894	69	225
-						

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.
(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בגינו נוצר בסך 3,219 מיליון ש"ח.
(ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.
(ה) למידע נוסף ראה [ביאור 36 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).
(ו) סווג מחדש.

ביאור 14 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)						
מטבע ישראלי						
מטבע חוץ ^(א)						
לא צמוד	צמוד למדד המחירים לצרכן	בדולרים של ארה"ב	באירו	במטבעות אחרים	פריטים שאינם כספיים ^(ב)	סך הכל
במיליוני ש"ח						
נכסים						
מזומנים ופיקדונות בבנקים	67,759	-	9,300	2,032	2,263	81,419
ניירות ערך	32,887	2,832	30,894	2,523	1,877	74,571
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	999	-	189	47	22	1,257
אשראי לציבור, נטו ^(ג)	186,829	42,113	31,395	4,522	6,007	271,173
אשראי לממשלות	21	53	675	33	-	782
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	623
בניינים וציוד	-	-	-	-	-	2,853
נכסים בגין מכשירים נגזרים	2,524	95	5,390	262	229	12,750
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	-	-	-	-	-	17
נכסים אחרים	5,154	4	758	3	32	6,642
נכסים המוחזקים למכירה ^(ה)	8,149	(15)	89	2	1	8,570
סך כל הנכסים	304,322	45,082	78,690	9,424	10,431	460,657
התחייבויות						
פיקדונות הציבור	229,043	16,696	101,874	10,690	5,885	364,591
פיקדונות מבנקים	1,820	-	2,334	452	604	5,210
פיקדונות מממשלות	115	-	585	9	-	709
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	310	-	154	43	23	541
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	4,040	13,758	-	-	-	17,798
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	2,991	222	4,316	133	204	12,089
התחייבויות אחרות	3,339	9,970	551	19	144	14,780
התחייבויות המוחזקות למכירה ^(ה)	8,652	11	101	-	1	8,778
סך כל ההתחייבויות	250,310	40,657	109,915	11,346	6,861	424,496
הפרש ^(ד)	54,012	4,425	(31,225)	(1,922)	3,570	36,161
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(19,318)	(4,233)	26,209	820	(4,351)	-
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	(2,204)	-	1,809	388	7	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	(1,549)	-	1,196	307	42	-
סך הכל כללי	30,941	192	(2,011)	(407)	(732)	36,161
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	(3,410)	-	2,886	517	7	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	(7,018)	-	5,901	871	44	-

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בגינו נוצר בסך 3,352 מיליון ש"ח.

(ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.

(ה) למידע נוסף ראה [ביאור 136 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)				
יתרה במאזן	שווי הוגן			
רמה 1 ^(א)	רמה 2 ^(א)	רמה 3 ^(א)	סך הכל	
במיליוני ש"ח				
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופיקדונות בבנקים	76,580	66,593	8,317	1,649
ניירות ערך ^(ב)	79,553	43,871	32,816	2,976
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	946	946	-	-
אשראי לציבור, נטו	277,057	1,931	87,669	186,123
אשראי לממשלות	723	-	10	745
נכסים בגין מכשירים נגזרים	9,408	2,193	6,073	1,142
נכסים פיננסיים אחרים	2,738	506	-	2,233
סך כל הנכסים הפיננסיים	447,005 ^(ג)	116,040	134,885	194,868
התחייבויות פיננסיות				
פיקדונות הציבור	363,587	1,622	251,947	107,281
פיקדונות מבנקים	4,631	-	4,469	157
פיקדונות מממשלות	424	-	356	80
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	664	664	-	-
אגרות חוב, שטרי התחייבויות וכתבי התחייבויות נדחים	20,951	19,853	-	2,011
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	9,519	2,188	7,038	293
התחייבויות פיננסיות אחרות	5,993	755	4,274	965
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	405,769 ^(ג)	25,082	268,084	110,787
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים				
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	335	-	-	335
בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים ^(ד)	16,921	-	171	16,750

- (א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
(ב) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 5](#).
(ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 116,858 מיליון ש"ח ובסך 219,189 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה ביאורים [215-115](#).
(ד) ההתחייבויות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)				
יתרה במאזן	שווי הוגן	רמה 1 ^(א)	רמה 2 ^(א)	רמה 3 ^(א)
סך הכל				
במיליוני ש"ח				
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופיקדונות בבנקים	73,376	61,919	9,822	1,580
ניירות ערך ^(ב)	80,061	46,795	30,618	2,623
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	878	878	-	-
אשראי לציבור, נטו	263,331	2,632	79,893	179,977
אשראי לממשלות	723	-	10	749
נכסים בגין מכשירים נגזרים	11,803	2,827	7,561	1,415
נכסים פיננסיים אחרים, לרבות יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה	10,185	1,210	32	8,937
סך כל הנכסים הפיננסיים	440,357^(ג)	116,261	127,936	195,281
התחייבויות פיננסיות				
פיקדונות הציבור	362,479 ^(ה)	2,287	257,326 ^(ו)	100,877 ^(ה)
פיקדונות מבנקים	3,077	-	3,063	17
פיקדונות מממשלות	515 ^(ה)	-	248	269 ^(ה)
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	495	495	-	-
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	15,603	14,541 ^(ז)	-	2,085 ^(ז)
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	11,417	2,808	8,190	419
התחייבויות פיננסיות אחרות, לרבות יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה	8,627	1,584	5,725	1,318
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	402,213^(ג)	21,715	274,552	104,985
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים				
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	360	-	-	360
בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים ^(ד)	17,443	-	191	17,252

(א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(ב) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 5](#).

(ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 121,892 מיליון ש"ח ובסך 179,172 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאורים 115-115](#).

(ד) ההתחייבות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

(ה) סוג מחדש.

(ו) בתוספת מודל פריסת העו"ש.

(ז) הוצג מחדש.

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
יתרה במאזן	שווי הוגן			סך הכל	
	רמה 1 ^(א)	רמה 2 ^(א)	רמה 3 ^(א)		
במיליוני ש"ח					
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	81,419	67,943	11,615	1,776	81,334
ניירות ערך ^(ב)	74,571	40,720	29,934	3,900	74,554
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,257	1,257	-	-	1,257
אשראי לציבור, נטו	271,173	2,663	84,608	182,432	269,703
אשראי לממשלות	782	-	15	793	808
נכסים בגין מכשירים נגזרים	12,750	3,142	7,390	2,218	12,750
נכסים פיננסיים אחרים, לרבות יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה	9,355	478	35	8,835	9,348
סך כל הנכסים הפיננסיים	451,307 ^(ג)	116,203	133,597	199,954	449,754
התחייבויות פיננסיות					
פיקדונות הציבור	364,591	2,608	255,543 ^(ה)	102,730	360,881
פיקדונות מבנקים	5,210	-	4,729	472	5,201
פיקדונות מממשלות	709	-	629	90	719
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	541	541	-	-	541
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נידחים	17,798	16,461 ^(ה)	-	1,973 ^(ה)	18,434
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	12,089	3,146	8,706	237	12,089
התחייבויות פיננסיות אחרות, לרבות יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה	10,445	3,561	5,666	1,213	10,440
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	411,383 ^(ג)	26,317	275,273	106,715	408,305
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	363	-	-	363	363
בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים ^(ד)	15,867	-	173	15,694	15,867

- (א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
 (ב) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 5](#).
 (ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 116,216 מיליון ש"ח ובסך 220,199 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאורים 115-115](#).
 (ד) ההתחייבות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.
 (ה) הוצג מחדש.

ביאור 15 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות				
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
במיליוני ש"ח				
נכסים				
אגרות חוב זמינות למכירה:				
31,098	-	2,723	28,375	אגרות חוב ממשלת ישראל
9,857	-	4,750	5,107	אגרות חוב ממשלות זרות
10,651	-	10,608	43	אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים
9,078	1,873	7,205	-	אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
172	-	75	97	אגרות חוב אחרות בישראל
3,157	-	3,157	-	אגרות חוב אחרות זרים
64,013	1,873	28,518	33,622	סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה
מניות וקרנות נאמנות שאינן למסחר:				
2,350	-	-	2,350	מניות וקרנות נאמנות שאינן למסחר
ניירות ערך למסחר:				
5,626	-	-	5,626	אגרות חוב ממשלת ישראל
58	-	-	58	אגרות חוב ממשלות זרות
115	-	-	115	אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל
110	-	110	-	אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים
249	-	249	-	אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
190	-	-	190	אגרות חוב אחרות בישראל
210	-	210	-	אגרות חוב אחרות בחו"ל
17	-	-	17	מניות וקרנות נאמנות
6,575	-	569	6,006	סך הכל ניירות ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
207	123	84	-	חוזי שקל - מדד
4,012	390	3,186	436	חוזי ריבית
2,470	588	1,882	-	חוזי מטבע - חוץ
2,448	33	902	1,513	חוזי מניות
43	8	19	16	חוזי סחורות ואחרים
228	-	-	228	פעילות בשוק המעוף
9,408	1,142	6,073	2,193	סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
אחרים:				
1,969	-	8	1,961	אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך
946	-	-	946	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
506	-	-	506	אחר
3,421	-	8	3,413	סך הכל אחרים
85,767	3,015	35,168	47,584	סך כל הנכסים

ביאור 15ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות				
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
329	97	232	-	חוזי שקל - מדד
3,807	-	3,372	435	חוזי ריבית
2,719	196	2,523	-	חוזי מטבע - חוץ
2,391	-	885	1,506	חוזי מניית
42	-	26	16	חוזי סחורות ואחרים
231	-	-	231	פעילות בשוק המעוף
9,519	293	7,038	2,188	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
אחרים:				
1,647	9	15	1,623	פקדונות בגין השאלות ניירות ערך
664	-	-	664	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
517	-	-	517	אחרים
2,828	9	15	2,804	סך הכל אחרים
12,347	302	7,053	4,992	סך כל ההתחייבויות

ביאור 15 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות				
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	במיליוני ש"ח
נכסים				
אגרות חוב זמינות למכירה:				
38,509	-	2,639	35,870	אגרות חוב ממשלת ישראל
10,769	-	7,357	3,412	אגרות חוב ממשלות זרות
11	-	11	-	אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל
9,338	-	9,313	25	אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים
8,268	1,631	6,637	-	אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
162	-	70	92	אגרות חוב אחרות בישראל
2,758	-	2,758	-	אגרות חוב אחרות זרים
69,815	1,631	28,785	39,399	סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה
מניות וקרנות נאמנות שאינן למסחר:				
2,196	-	-	2,196	מניות וקרנות נאמנות שאינן למסחר
ניירות ערך למסחר:				
4,501	-	-	4,501	אגרות חוב ממשלת ישראל
78	-	-	78	אגרות חוב ממשלות זרות
172	-	-	172	אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל
256	-	256	-	אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים
293	-	293	-	אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
178	-	-	178	אגרות חוב אחרות בישראל
251	-	251	-	אגרות חוב אחרות בחו"ל
69	-	-	69	מניות וקרנות נאמנות
5,798	-	800	4,998	סך הכל ניירות ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
284	152	132	-	חוזי שקל - מדד
4,419	268	4,021	130	חוזי ריבית
3,313	820	2,492	1	חוזי מטבע - חוץ
3,406	166	881	2,359	חוזי מניות
48	9	35	4	חוזי סחורות ואחרים
333	-	-	333	פעילות בשוק המעוף
11,803	1,415	7,561	2,827	סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
אחרים:				
2,790	-	9	2,781	אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך
878	-	-	878	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
1,210	-	-	1,210	אחר
4,878	-	9	4,869	סך הכל אחרים
94,490	3,046	37,155	54,289	סך כל הנכסים

ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות				
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
במיליוני ש"ח				
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
435	253	182	-	חוזי שקל - מדד
4,160	-	4,030	130	חוזי ריבית
3,054	166	2,887	1	חוזי מטבע - חוץ
3,404	-	1,045	2,359	חוזי מניות
50	-	46	4	חוזי סחורות ואחרים
314	-	-	314	פעילות בשוק המעוף
11,417	419	8,190	2,808	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
אחרים:				
2,397	2	31	2,364	פקדונות בגין השאלות ניירות ערך
495	-	-	495	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
1,584	-	-	1,584	אחרים
4,476	2	31	4,443	סך הכל אחרים
15,893	421	8,221	7,251	סך כל ההתחייבויות

ביאור 15 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות				
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	במיליוני ש"ח
נכסים				
אגרות חוב זמינות למכירה:				
30,573	-	2,621	27,952	אגרות חוב ממשלת ישראל
5,904	-	3,487	2,417	אגרות חוב ממשלות זרות
9,707	-	9,664	43	אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים
9,433	2,821	6,612	-	אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
242	-	161	81	אגרות חוב אחרות בישראל
3,517	-	3,517	-	אגרות חוב אחרות זרים
59,376	2,821	26,062	30,493	סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה
מניות וקרנות נאמנות שאינן למסחר:				
2,477	-	-	2,477	מניות וקרנות נאמנות שאינן למסחר
ניירות ערך למסחר:				
5,677	-	-	5,677	אגרות חוב ממשלת ישראל
52	-	-	52	אגרות חוב ממשלות זרות
119	-	-	119	אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל
132	-	132	-	אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים
271	-	271	-	אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
290	-	-	290	אגרות חוב אחרות בישראל
220	-	220	-	אגרות חוב אחרות בחו"ל
2	-	-	2	מניות וקרנות נאמנות
6,763	-	623	6,140	סך הכל ניירות ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
235	149	86	-	חוזי שקל - מדד
3,484	142	2,833	509	חוזי ריבית
4,235	971	3,264	-	חוזי מטבע - חוץ
4,264	937	1,195	2,132	חוזי מניות
81	19	12	50	חוזי סחורות ואחרים
451	-	-	451	פעילות בשוק המעוף
12,750	2,218	7,390	3,142	סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
אחרים:				
2,734	-	6	2,728	אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך
1,257	-	-	1,257	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
478	-	-	478	אחר
4,469	-	6	4,463	סך הכל אחרים
85,835	5,039	34,081	46,715	סך כל הנכסים

ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות				
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
במיליוני ש"ח				
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
345	109	236	-	חוזי שקל - מדד
3,284	-	2,776	508	חוזי ריבית
3,627	128	3,499	-	חוזי מטבע - חוץ
4,297	-	2,165	2,132	חוזי מניות
81	-	30	51	חוזי סחורות ואחרים
455	-	-	455	פעילות בשוק המעוף
12,089	237	8,706	3,146	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
אחרים:				
2,624	3	13	2,608	פקדונות בגין השאלות ניירות ערך
541	-	-	541	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
1,145	-	-	1,145	אחרים
4,310	3	13	4,294	סך הכל אחרים
16,399	240	8,719	7,440	סך כל ההתחייבויות

ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך כל הרווח בגין שינויים בשווי בתקופה	סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
במיליוני ש"ח					
140	432	432	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
110	5,622	-	3,729	1,893	אגרות חוב מוחזקות לפדיון
250	6,054	432	3,729	1,893	סך הכל
31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך כל הרווח (הפסד) בגין שינויים בשווי בתקופה	סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
במיליוני ש"ח					
85	589	589	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
(25)	1,235	-	1,033	202	אגרות חוב מוחזקות לפדיון
60	1,824	589	1,033	202	סך הכל
31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך כל הרווח (הפסד) בגין שינויים בשווי בתקופה	סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
במיליוני ש"ח					
228	464	464	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
(17)	4,859	-	3,249	1,610	אגרות חוב מוחזקות לפדיון
211	5,323	464	3,249	1,610	סך הכל

ביאור 15ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)											
										רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:	
שווי הוגן לתחילת השנה	בדוח רווח והפסד (א)	ברווח כולל אחר (ב)	רכישות והנפקות	מכירות סילוקים	התאמות מתרגום דוחות כספיים	העברות אל רמה 3 (ג)	העברות מרמה 3 (ג)	שווי הוגן ליום 31 במרס 2019	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 במרס 2019		
במיליוני ש"ח											
נכסים											
ניירות ערך זמינים למכירה:											
MBS/ABS	2,821	(56)	28	236	-	(132)	-	1,873	(6)	(1,024)	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים:											
חוזי שקל - מדד	149	(25)	-	-	-	-	1	123	(33)	(2)	-
חוזי ריבית	142	265	-	-	-	(17)	-	390	249	-	-
חוזי מטבע - חוץ	971	(558)	-	175	-	-	-	588	(87)	-	-
חוזי מניות	937	(904)	-	-	-	-	-	33	(607)	-	-
חוזי סחורות ואחרים	19	(11)	-	-	-	-	-	8	(7)	-	-
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים	2,218	(1,233)	-	175	-	(17)	1	1,142	(485)	(2)	-
סך כל הנכסים	5,039	(1,289)	28	411	-	(149)	1	3,015	(491)	(1,026)	-
התחייבויות											
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:											
חוזי שקל - מדד	109	(24)	-	-	-	-	12	97	41	-	-
חוזי מטבע - חוץ	128	68	-	-	-	-	-	196	(16)	-	-
סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	237	44	-	-	-	-	12	293	25	-	-
סך הכל אחרים	3	6	-	-	-	-	-	9	5	-	-
סך כל ההתחייבויות	240	50	-	-	-	-	12	302	30	-	-

(א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

(ב) הפסדים שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

(ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פורוורד לתקופה של מעל שנה ומתחת ל-5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מתחת לשנה.

העברה מרמה 3 אל רמה 2 - עסקאות פורוורד מדד לתקופה של מעל 5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מעל שנה ומתחת ל-5 שנים.

ביאור 15ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 במרס 2018	שווי הוגן ליום 31 במרס 2018	העברות מרמה (א)3	העברות אל רמה (א)3	התאמות מתרגום דוחות כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:				
							ברוח כולל אחר(ב)	בדוח רווח והפסד (א)	שווי הוגן לתחילת השנה	שווי הוגן (הפסדים)	
במיליוני ש"ח											
נכסים											
ניירות ערך זמינים למכירה:											
-	1,631	-	326	-	(85)	-	-	(1)	22	1,369	MBS/ABS
נכסים בגין מכשירים נגזרים:											
(61)	152	-	11	-	-	-	-	-	(25)	166	חוזי שקל - מדד
13	268	-	-	-	(39)	-	-	-	41	266	חוזי ריבית
313	820	-	-	-	-	83	-	-	121	616	חוזי מטבע - חוץ
155	166	-	-	-	-	-	-	-	103	63	חוזי מניות
7	9	-	-	-	-	-	-	-	6	3	חוזי סחורות ואחרים
427	1,415	-	11	-	(39)	83	-	-	246	1,114	סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
427	3,046	-	337	-	(124)	83	(1)	268	2,483		סך כל הנכסים
התחייבויות											
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:											
29	253	(29)	25	-	-	-	-	-	2	255	חוזי שקל - מדד
(56)	166	-	-	-	-	-	-	-	(18)	184	חוזי מטבע - חוץ
(27)	419	(29)	25	-	-	-	-	-	(16)	439	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	2	-	-	-	-	-	-	-	(45)	47	סך הכל אחרים
(27)	421	(29)	25	-	-	-	-	-	(61)	486	סך כל ההתחייבויות

(א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

(ב) רווחים שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

(ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פרוורד לתקופה של מעל שנה ומתחת ל-5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנוותרת לפירעון היא מתחת לשנה. כמו כן, הועברו עסקאות מסוג SBA בעקבות ביצוע הקצאה מחדש של יתרת הקרן שטרם שולמה.

העברה מרמה 3 אל רמה 2 - עסקאות פרוורד מדד לתקופה של מעל 5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנוותרת לפירעון היא מעל שנה ומתחת ל-5 שנים.

ביאור 15ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2018	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	העברות מרמה (א) 3	העברות אל רמה (א) 3	התאמות מתרגום דוחות כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:		שווי הוגן לתחילת השנה	בדוח רווח והפסד (א)	ברווח כולל אחר (ב)
במיליוני ש"ח											
נכסים											
ניירות ערך זמינים למכירה:											
MBS/ABS	1,369	377	(27)	286	-	(458)	-	1,274	-	2,821	(27)
נכסים בגין מכשירים נגזרים:											
חוזי שקל - מדד	166	(44)	-	-	-	-	-	29	(2)	149	(22)
חוזי ריבית	266	34	-	-	-	(158)	-	-	-	142	(109)
חוזי מטבע - חוץ	616	(78)	-	433	-	-	-	-	-	971	290
חוזי מניות	63	874	-	-	-	-	-	-	-	937	935
חוזי סחורות ואחרים	3	16	-	-	-	-	-	-	-	19	19
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים	1,114	802	-	433	-	(158)	-	29	(2)	2,218	1,113
סך כל הנכסים	2,483	1,179	(27)	719	-	(616)	-	1,303	(2)	5,039	1,086
התחייבויות											
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:											
חוזי שקל - מדד	255	(125)	-	-	-	-	-	57	(78)	109	41
חוזי מטבע - חוץ	184	(56)	-	-	-	-	-	-	-	128	(16)
סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	439	(181)	-	-	-	-	-	57	(78)	237	25
סך הכל אחרים	47	(44)	-	-	-	-	-	-	-	3	1
סך כל ההתחייבויות	486	(225)	-	-	-	-	-	57	(78)	240	26

(א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

(ב) רווחים שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

(ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פרוורד לתקופה של מעל שנה ומתחת ל-5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מתחת לשנה.

העברה מרמה 3 אל רמה 2 - עסקאות פרוורד מדד לתקופה של מעל 5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מעל שנה ומתחת ל-5 שנים.

ביאור 15 ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

31 במרס 2019 (בלתי מבוקר)				
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח	ממוצע ⁽³⁾
במיליוני ש"ח				
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה⁽¹⁾				
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
1,873	היוון תזרימי מזומנים	מרווח	bp 110-215	bp 163
		הסתברות לכשל	2%-3.8%	2.90%
		שיעור פירעון מוקדם	20%	20%
		שיעור הפסד	30%	30%
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
106	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0%-1.38%	0.83%
17	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.61%-100% ^(*)	1.71%
390	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.61%-100% ^(*)	1.71%
72	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.4%-1.26%	0.83%
516	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.61%-100% ^(*)	1.71%
33	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.61%-100% ^(*)	1.71%
8	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.61%-100% ^(*)	1.71%
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
97	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.4%-1.26%	0.83%
196	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.4%-1.26%	0.83%
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון				
432	השווי ההוגן של הביטחון			

* בגין צד נגדי שכשל.

מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

- הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא ליד ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
- הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החוזי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי ההוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החוזי, ישפיע על השווי ההוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יגדל (יקטן).
- נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

ביאור 15 ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 (המשך)

מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (המשך)

31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)				
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח	ממוצע ⁽³⁾
במיליוני ש"ח				
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה⁽¹⁾				
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
1,631	היוון תזרימי מזומנים	מרווח	bp 110-215	bp 163
		הסתברות לכשל	2%-3.8%	2.90%
		שיעור פירעון מוקדם	20%	20%
		שיעור הפסד	30%	30%
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
116	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.27%-0.5%	0.39%
36	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.49%-100% ^(*)	0.90%
268	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.49%-100% ^(*)	0.90%
88	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.27%-0.5%	0.39%
732	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.49%-100% ^(*)	0.90%
166	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.49%-100% ^(*)	0.90%
9	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.49%-100% ^(*)	0.90%
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
253	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.27%-0.5%	0.39%
166	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.27%-0.5%	0.39%
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון				
589	השווי ההוגן של הביטחון			

* בגין צד נגדי שכשל.

מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קיטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי ההוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי, ישפיע על השווי ההוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

ביאור 15 ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 (המשך)

מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)				
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח	ממוצע ⁽³⁾
במיליוני ש"ח				
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה⁽¹⁾				
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
2,821	היוון תזרימי מזומנים	מרווח	bp 110-215	bp 163
		הסתברות לכשל	2%-3.8%	2.90%
		שיעור פירעון מוקדם	20%	20%
		שיעור הפסד	30%	30%
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
130	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0%-1.38%	0.46%
19	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.14%-100% ^(*)	2.54%
142	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.14%-100% ^(*)	2.54%
57	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	(0.17)%-1.09%	0.46%
914	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.14%-100% ^(*)	2.54%
937	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.14%-100% ^(*)	2.54%
19	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.14%-100% ^(*)	2.54%
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
109	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	(0.17)%-1.09%	0.46%
128	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	(0.17)%-1.09%	0.46%
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון				
464	השווי ההוגן של הביטחון			

* בגין צד נגדי שכשל.

מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי ההוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי, ישפיע על השווי ההוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

ביאור 16 - נושאים שונים

- א. לאומי קארד בע"מ**
 ביום 25 בפברואר 2019 הושלמה העסקה למכירת לאומי קארד בע"מ לחברת Warburg Pincus Financial Holdings (Israel LTD.). הבנק רשם רווח על מכירת המניות כאמור בסך של 314 מיליון ש"ח (לפני מס).
 לפירוט נוסף לעניין מכירת לאומי קארד בע"מ ראה [ביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.](#)
- ב. בנק לאומי רומניה**
 ביום 16 באפריל 2019 לאומי התקשר בהסכם עם First Bank S.A, שהינו בנק ברומניה בשליטת קרן ההשקעות JC Flowers למכירת החזקות הבנק, המהוות כ-99.9% מהון המניות של לאומי רומניה, בלאומי רומניה.
 השלמת העסקה מותנית בהתקיימות תנאים מתלים שנקבעו בהסכם, שעיקרם קבלת האישורים הרגולטורים הנדרשים לצורך ביצוע העסקה.
 להשלמת העסקה לא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הבנק.
- ג. לאומי פרטנרס בע"מ**
מכירת החזקות בסופר פארם
 ביום 7 במאי 2019 הושלמה עסקת מכירת החזקות לאומי פרטנרס בע"מ, בסופר פארם ישראל בע"מ (להלן: "החברה") ליוניון השקעות ופיתוח בע"מ. המניות הנמכרות מהוות כ-15% מהונה המונפק והנפרע של החברה. הבנק צפוי לרשום רווח לפני מס של כ-75 מיליון ש"ח מהעסקה. למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 7 במאי 2019.
רכישת מניות תעבורה אחזקות בע"מ
 ביום 20 במאי 2019 הודיעה נשר מפעלי מלט ישראלים בע"מ ללאומי פרטנרס כי החברה נבחרה לצד גופים נוספים מקבוצת הפניקס חברה לביטוח בע"מ כמציע מועדף לרכוש מנשר מניות תעבורה. כל אחד מבין לאומי פרטנרס והפניקס עתיד לרכוש כ-20% ממניות תעבורה תמורת כ-250.5 מיליון ש"ח.
 נשר העניקה ללאומי פרטנרס ולפניקס בלעדיות עד ליום 27 במאי 2109 לצורך השלמת חתימת הסכם המכר.
 אין וודאות שהסכם המכר אכן יחתם או באשר למועד בו יחתם.
- ד. Bank Leumi USA**
 ביום 22 במאי 2019 בוצעה חלוקת דיבידנד בסך של 60 מיליון דולר, חלקו היחסי של בנק לאומי מכח החזקותיו ב-BLC, הינו 50.8 מיליון דולר.
- ה. מכירת חלק ממניות הבנק בשב"א**
 בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ("החוק"), נדרש הבנק לרדת בשיעור החזקותיו בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שב"א" או "החברה"), כך שעד יום 30 בינואר 2021 לא יעלה שיעור ההחזקות של הבנק בשב"א על 10% מההון המונפק של החברה.
 בהתאם, התקשר הבנק ביום 20 בנובמבר 2018 עם תאגיד מקבוצת ויזה העולמית ("ויזה") למכירת 10% ממניות החברה לויזה בתמורה לסך של 37 מיליון ש"ח. ביום 13 בדצמבר 2018 הושלמה העסקה האמורה. הבנק רשם רווח על מכירת המניות כאמור בסך של כ-24.6 מיליון ש"ח (לפני מס).
 בנוסף, במסגרת ההסכם האמור ובכפוף לתנאיו, תינתן לויזה זכות הצעה ראשונה במקרה שהבנק יבקש למכור מניות נוספות בחברה (שלא בדרך של הצעת מכר על פי תשקיף), ובכפוף למגבלות החזקה על פי החוק כפי שיחולו. ביחס למניות שהבנק מחויב למכור לפי החוק, זכות ההצעה הראשונה כאמור תהיה עד יום 30 ביוני 2019; וביחס למניות שהבנק לא מחויב למכור זכות ההצעה הראשונה תהיה עד שלוש שנים ממועד השלמת ההסכם. כמו כן ניתנו לויזה זכויות הצעה או סירוב ראשונות מסוימות בקשר עם המכירה (ככל שתיעשה) של החזקות הבנק בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ.
 לאחר המכירה האמורה לויזה, עומד שיעור ההחזקות הנותר של הבנק בחברה על כ-30%.
 הבנק בוחן דרכים נוספות למכירת החזקותיו בהתאם להוראות החוק, לרבות בדרך של הצעת מכר של מניות שיוצעו לציבור באמצעות תשקיף שתפרסם החברה. בהתאם, ביום 2 במאי 2019 פרסמה החברה טיוטת תשקיף לציבור הכוללת הצעת מכר של מניות הבנק (ובנקים נוספים) בחברה. פרסום תשקיף סופי מותנה, בין היתר, בהיתר של רשות ניירות ערך ואישור הבורסה לניירות ערך.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים תוכן העניינים

	עמוד
א.	ממשל תאגידי
186	שינויים בדירקטוריון
186	המבקרת הפנימית
ב.	פרטים נוספים
186	השליטה בבנק
187	מינויים ופרישות ומבנה ארגוני
187	הסכמים מהותיים
188	חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית
190	דירוג אשראי
ג.	נספחים
191	שיעורי הכנסה והוצאה

שינויים בדירקטוריון

נכון למועד הדוח וליום פרסומו, הדירקטוריון מונה 12 דירקטורים. במהלך הרבעון הראשון לשנת 2019 לא חלו שינויים בהרכב הדירקטוריון.

במסגרת התיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 301 שפורסם ביום 5 ביולי 2017 ("הוראה 301"), נקבע כי עד ליום ה-1 ביולי 2020, יקטן המספר המקסימאלי של חברי הדירקטוריון בתאגידים הבנקאיים ל-10.

ביום 6 בנובמבר 2018, התקבלה הנחייה מהפיקוח על הבנקים, כי לצורך עמידה בהנחיות הוראה 301, ובהמשך להוראות שניתנו בשנים הקודמות לירידה במספר הדירקטורים, בשנת 2019 תתבצע הירידה במספר הדירקטורים ל-10 דירקטורים באמצעות הדירקטורים המסיימים כהונה שלישית ואחרונה. בהתאם, יצוין כי ה"ה דוד ברודט (יו"ר הדירקטוריון) ויואב נרדי (דירקטור במעמד "דירקטור אחר"), צפויים לסיים כהונתם השלישית והאחרונה בבנק ביום 21 ביולי 2019 והחל ממועד זה יפחת מספר חברי הדירקטוריון לעשרה.

ביום 6 בספטמבר 2019 צפויה הגב' אסתר לבנון לסיים את כהונתה הראשונה כדירקטורית בבנק.

ביום 8 באפריל 2019 פרסם הבנק הודעה מקדימה אודות הכוונה לזמן אסיפה כללית שנתית ומיוחדת של בעלי מניות הבנק שעל סדר יומה ידונו מספר נושאים וביניהם, מינוי דירקטור אחד במעמד "דירקטור אחר" דירקטור שאינו דירקטור חיצוני כאמור בסעיף 11(ד2) לפקודת הבנקאות לדירקטוריון הבנק.

בהמשך להודעה המקדימה ולעדכון לה מיום 18 באפריל 2019, שפרסם הבנק כאמור לעיל ובהתאם לקבוע בסעיפים 11(דא)(1), (2) ו- (3) לפקודת הבנקאות, 1941, קיבל הבנק ביום 6 במאי 2019 הודעה מהוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים שמונתה לפי סעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 (להלן: "הוועדה למינוי דירקטורים"), במסגרתה מפורטת רשימת מועמדים לכהונת דירקטורים בבנק לבחירה באסיפות הכלליות השנתיות של הבנק לשנת 2019 (לפירוט ראה דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 6 במאי 2019 (מס' אסמכתא: 043441-01-2019) (להלן: "הודעת הוועדה למינוי דירקטורים").

פירוט נוסף בדבר המועמדים לכהונה כדירקטורים בבנק יימסר במסגרת דוחות זימון לאסיפות הכלליות שיפורסמו על ידי הבנק בהתאם להוראות הדין. הודעה מקדימה לאסיפה השניה שצפויה להתקיים במהלך הרבעון הרביעי לשנת 2019 תפורסם בנפרד, בהתאם להוראות הדין. לפירוט ראה פרק [אסיפה כללית שנתית](#) להלן.

במהלך ינואר-פברואר 2020 צפויה להסתיים כהונתם הראשונה כדירקטורים בבנק של ה"ה יצחק שריר (דירקטור במעמד "דירקטור אחר"), אסתר דומיניסני (דירקטורית במעמד "דירקטור אחר") ויצחק אידלמן (דח"צ) אשר הינם מועמדים לבחירה לתקופת כהונה נוספת בהתאם להודעת הוועדה למינוי דירקטורים, כמפורט לעיל. הבנק מתעתד לכנס אסיפה כללית נוספת במהלך הרבעון האחרון לשנת 2019, שעל סדר יומה ידונו, בין היתר, בבחירת 3 דירקטורים לדירקטוריון הבנק (2 דירקטורים במעמד "דירקטור אחר" ודח"צ אחד), מתוך המועמדים שנבחרו על ידי הוועדה למינוי דירקטורים, כאמור לעיל ומועמדים נוספים ככל שיוצעו על ידי מי שזכאי להציע מועמדים לדירקטוריון הבנק על פי דין.

המבקרת הפנימית

פרטים בדבר הביקורת הפנימית בקבוצה ובכלל זה, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית, תכנית העבודה השנתית והרב שנתית והשיקולים בקביעתה, נכללו בדוח הכספי לשנת 2018.

דוח הביקורת הפנימית לשנת 2018 בקבוצת לאומי, הוגש לוועדת הביקורת ביום 13 במרס 2019 נדון בוועדה ביום 17 במרס 2019, הוגש לדירקטוריון ביום 19 במרס 2019 ונדון בדירקטוריון ביום 24 במרס 2019.

השליטה בבנק

החל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בדין, כתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה ואין בעל מניות המוגדר כבעל שליטה בבנק.

למידע בעניין מכירת מניות הבנק על ידי מדינת ישראל לעובדי הבנק, כולל הצעת 12,364 מניות ליו"ר הדירקטוריון, בכפוף לאישור האסיפה הכללית, ראה פרק [השליטה בבנק בדוח הכספי השנתי של הבנק לשנת 2018](#).

למידע מעודכן לגבי החזקות בעלי עניין בבנק נכון ליום 31 במרס 2019, ראה דוח מיידי על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה מיום 7 באפריל 2019 (אסמכתא: 034138-01-2019). כן, ראה דיווח מיידי בעניין רשימת בעלי אמצעי שליטה מהותי בבנק ליום 31 במרס 2019 מיום 7 באפריל 2019 (אסמכתא: 033928-01-2019).

אסיפה כללית שנתית ובחירת דירקטורים

בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 7 באפריל 2019, פרסם הבנק ביום 8 באפריל 2019 דיווח מיידי אודות הודעה מקדימה בדבר כוונה לכנס אסיפה כללית שנתית ומיוחדת של בעלי מניות הבנק (להלן: "ההודעה המקדימה"), אשר על סדר יומה צפויים להיכלל הנושאים הבאים: (1) דיון בדוחות הכספיים השנתיים; (2) מינוי רואי חשבון מבקרים והסמכה בנוגע לקביעת שכרם; (3) מינוי דירקטור במעמד "דירקטור אחר" - דירקטור שאינו דירקטור חיצוני כאמור בסעיף 11ד(2) לפקודת הבנקאות (דירקטוריון הבנק ו-4) אישור השתתפות יו"ר הדירקטוריון בהצעת מניות על ידי המדינה לעובדי הבנק כמפורט במתאר להצעת מניות שבבעלות המדינה לעובדי הבנק שפורסם ביום 20 בנובמבר 2018 (מס' אסמכתא: 111390-01-2018).

למידע נוסף בדבר ההודעה המקדימה ראה דיווח מיידי מיום 8 באפריל 2019 (אסמכתא: 034438-01-2019).

לאור בקשת הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים שמונתה לפי סעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 (להלן: "הוועדה למינוי דירקטורים"), פרסם הבנק ביום 18 באפריל 2019 עדכון להודעה המקדימה במסגרתו הודיע על דחיית המועד האחרון להגשת הצעות של מועמדים לבחירה כדירקטורים.

למידע נוסף בדבר העדכון להודעה מקדימה ראה דיווח מיידי מיום 18 באפריל 2019 (אסמכתא: 036060-01-2019).

בהמשך להודעה המקדימה ולעדכון לה, שפרסם הבנק כאמור לעיל ובהתאם לקבוע בסעיפים 11ד(א)(1), (2) ו-3 לפקודת הבנקאות, 1941, קיבל הבנק ביום 5 במאי 2019 הודעה מהוועדה למינוי דירקטורים, במסגרתה מפורטת רשימת מועמדים לכהונת דירקטורים בבנק לבחירה באסיפות הכלליות השנתיות של הבנק לשנת 2019 (לפירוט ראה דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 5 במאי 2019 (מס' אסמכתא: 043441-01-2019)).

מינויים ופרישות

מינויים

מר **חנן פרידמן**, ראש חטיבת אסטרטגיה ורגולציה וחבר הנהלת הבנק, מונה לתפקיד ראש חטיבת אסטרטגיה חדשנות וטרנספורמציה, החל מ-1 באפריל 2019.

מר **אילן בוגנים**, ראש מערך CTO/CDO ותשתיות וחבר הנהלת הבנק, מונה לתפקיד ראש חטיבת דאטה החל מ-1 באפריל 2019.

מר **אייל בן-חיים**, מונה לתפקיד ראש חטיבת תפעול וחבר הנהלת הבנק בדרג סמנכ"ל בכיר, החל מ-1 באפריל 2019.

מר **אילון דחבש**, מונה לתפקיד ראש החטיבה הבנקאית וחבר הנהלת הבנק בדרג סמנכ"ל בכיר, החל מ-11 באפריל 2019.

סיום תפקיד

גב' **תמר יסעור**, ראש החטיבה לבנקאות דיגיטלית וחברת הנהלת הבנק, סיימה את תפקידה ב-31 במרס 2019, לאחר כ-12 שנות עבודה בלאומי.

מר **דני כהן**, ראש החטיבה הבנקאית וחבר הנהלת הבנק, סיים את תפקידו ב-31 במרס 2019, לאחר כ-28 שנות עבודה בלאומי.

מבנה ארגוני

חטיבת אסטרטגיה חדשנות וטרנספורמציה

ב-1 באפריל 2019, קיבלה חטיבת אסטרטגיה ורגולציה, נוסף על תפקידיה הקיימים גם את האחריות על האצה ויישום חדשנות דיגיטלית והובלת הטרנספורמציה לבנקאות המחר – הובלת הפרויקטים האסטרטגיים בלאומי תוך חיבור בין העסק, הטכנולוגיה, הרגולציה והאסטרטגיה.

חטיבת דאטה

ב-1 באפריל 2019, הוקמה חטיבת הדאטה במטרה למנף את נכס הדאטה בלאומי, לרבות על ידי הנגשת הצעת ערך איכותית ללקוחות לאומי במקום ובזמן הנכון. החטיבה תהיה אחראית בנוסף על השיווק ועל חברת פפר פלטפורם.

מזכירות הבנק

ב-1 באפריל 2019, הוכפפה מזכירות הבנק לחטיבת הייעוץ המשפטי.

הסכמים מהותיים

בחודש דצמבר 2018 הסתיים תוקף ההסכם הקיבוצי, בימים אלו מתנהל מו"מ אל מול נציגות העובדים לחתימת הסכם קיבוצי חדש.

חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית

חלק מהמידע בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו - ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

ראה תאור מפורט [בדוח הכספי לשנת 2018 - עמודים 308-314](#).

בתקופת הדוח פורסמו הצעות לשינויים רגולטורים ושינויים בהוראות דין שונות, אשר עשויה להיות להם השפעה על מאפייני הפעילות של הקבוצה, על היקף הפעילות בחלק מתחומי הפעילות של הקבוצה, על שיעור הרווחיות בחלק מפעילויות הקבוצה ועל סיכוני האשראי והסיכונים התפעוליים והמשפטיים להם חשופה הקבוצה. מרבית ההוראות מצויות בשלבים שונים של דיונים ולפיכך לא ניתן להעריך האם יפורסמו כהוראות מחייבות ואם יפורסמו מה יהיו ההוראות הסופיות שייקבעו. לפיכך, לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשפעה שעשויה להיות לאותן הוראות על הפעילות הכוללת של הקבוצה, אם בכלל. בפרק זה מפורטות הוראות אשר נכנסו לתוקף במהלך תקופת הדוח והוראות הצפויות להיכנס לתוקף, אשר השפעתן על הבנק צפויה להיות משמעותית.

הוראות הפיקוח על הבנקים

צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות הפקדת שיק דחוי) (הוראת שעה), התשע"ט-2019

ביום 31 במרס 2019 חתם נגיד בנק ישראל על הצו האמור במסגרתו הוגדר "שירות הפקדת שיק דחוי" כשירות בר פיקוח, שסכום העמלה המרבי בגינו לעניין שיק שהוסב והופקד בדלפק או בשידור יהיה שני שקלים חדשים לשיק. העברת שיק לבנק לשם פירעונו לא תחשב הסבה של שיק.

הצו האמור בא בהמשך לחוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח-2018, שהוראותיו ביחס לשיקים עתידות להיכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2019, ומטרתו לעודד את ציבור הלקוחות הקמעונאיים, להפקיד בבנקים שיקים דחויים שהוסבו עוד לפני כניסת החוק לתוקף, על מנת למנוע מצב שבו לא יכובדו בשל הוראות החוק החדש.

הצו האמור יהיה בתוקף מיום 15 באפריל 2019 ועד יום 30 ביוני 2019, ביחס ליחידים ועסקים קטנים בלבד.

לצו צפויה להיות השפעה על הכנסות הבנק מהעמלה האמורה בתקופה זו.

תיקון כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשע"ט-2019

ביום 1 במאי 2019 פורסם תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשע"ט-2019.

להלן עיקרי התיקון:

- קביעה, כי עסקים קטנים ועוסקים מורשים יצורפו לשירות המסלולים באופן יזום, באותם המקרים בהם נגבו מהם, עמלות בסכום העולה על הסכום אותו היו משלמים בפועל, אילו היו מצטרפים לשירות המסלולים כאמור. כדאיות זו תיבחן בהתאם לכללים שהוגדרו בהוראה;
- הוספת עמלות חדשות עבור השירותים הבאים: יעוץ פנסיוני, משיכת מזומן במכשיר אוטומטי בכרטיס נטען שלא מקושר לחשבון עו"ש, ומשיכת מזומן במכשיר אוטומטי באמצעות כרטיס שלא הונפק בארץ.

התיקון ייכנס לתוקף באופן הדרגתי.

לתיקונים להוראה צפויה להיות השפעה על הכנסות הבנק מהעמלות האמורות.

תיקונים בהוראות ניהול בנקאי תקין בנושאי דיגיטל ובנקאות בתקשורת

ביום 20 במאי 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה 367 בנושא בנקאות בתקשורת. בין היתר כולל התיקון הקלות שונות בנושאים הבאים: פישוט תהליך הזיהוי והאיתות של לקוחות המבקשים לבצע פעולות מרחוק, הקלות בעת פתיחת חשבון מקוון לקטין, ומחיקת מגבלות ובקורות שנקבעו בעבר לעניין טופסי השיקים בחשבון מקוון.

ביום 20 במאי 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה 353 בנושא בקרה על הנפקת ערבויות על ידי תאגיד בנקאי. תיקון זה יאפשר לבנק לבצע הנפקה של ערבויות בנקאיות במדיה דיגיטלית.

יישום ההקלות השונות בהוראות הנ"ל יאפשר לבנק לקדם ולהרחיב את השימוש בבנקאות דיגיטלית לשם המשך שיפור חווית הלקוח, ניהול מיטבי של הסיכונים התפעוליים, קידום תהליכי ההתייעלות וצמצום העלויות.

מתן מענה טלפוני אנושי מקצועי

ביום 25 ביולי 2018 פורסם תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 - מענה אנושי מקצועי, המחייב תאגיד בנקאי, המספק שירות טלפוני הכולל מערכת אוטומטית לניתוב שיחות, לאפשר ללקוח לקבל מענה אנושי מקצועי למספר סוגי שירותים (טיפול בתקלה, בירור חשבון וסיום התקשרות). בתוך שש דקות מתחילת השיחה. תחילתו של החוק - שנה מיום פרסומו.

ביום 5 במאי 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין המסדירה את יישום התיקון האמור, וכן קובעת הנחיות נוספות לעניין מענה טלפוני.

בין היתר קובעת הטיטסה הנחיות בנושאים הבאים: חובה לפיה על תאגיד בנקאי להעניק מענה אנושי מקצועי באמצעות מוקד טלפוני לרבות לסוגי השירותים המפורטים בתיקון לחוק, לכל הפחות ב"שעות הגרעין" (כהגדרתן בהוראה); קביעת החלופות המותרות לחריגה ממשיך ההמתנה שנקבע בתיקון לחוק; קביעת עדיפות בקבלת מענה אנושי ללקוחות שהם אזרחים ותיקים שגילים מעל 75, ועוד.

תחילה - מרבית סעיפי ההוראה יכנסו לתוקפן במועד כניסת החוק לתוקף. למעט החובה למתן מענה אנושי מקצועי באמצעות מוקד פניות טלפוני בשעות הגרעין והחובה למתן עדיפות בנתב לאזרחים ותיקים שיכנסו לתוקפן ביום 1 בינואר 2020.

הבנק נערך ליישום התיקון לחוק וההוראה.

נושאים נוספים

יוזמות חקיקה שונות בתחום הגברת התחרותיות בשוק האשראי הקמעונאי

בתקופה האחרונה הושם דגש מיוחד על חקיקה המעודדת את התחרות, בעיקר בכל הנוגע לתחום האשראי הקמעונאי. מגמה זו משתקפת בהוראות וביוזמות חקיקה שונות, שנועדו להקל על כניסתם לשוק של שחקנים חדשים; זאת, בין היתר, באמצעות הגדלת המקורות שיעמדו לרשותם, קביעת מדרגות רגולטוריות מקלות, ומתן הקלה בהתחברות למערכות התשלומים והסליקה.

השינויים הנ"ל, לצד יוזמות שמוכיל בנק ישראל, כגון: בניית מאגר נתוני אשראי שפועל החל מאפריל 2019 ואשר מאפשר לגורמים שונים לקבל דוחות וחיוויי אשראי בנוגע ללקוחות ולקוחות פוטנציאליים, עידוד התייעלות המערכת הבנקאית וקידום רגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית בערוצים ישירים, צפויים להשפיע בשנים הקרובות על שוק הבנקאות בישראל.

לפירוט נוסף בעניין זה ראה [דוח הכספי לשנת 2018 - עמודים 313-312](#).

במסגרת זו, ובהמשך לכללים שפרסם משרד האוצר למתן מענק ממשלתי להקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים, בעקבות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, בחר משרד האוצר בחברת "TCS", חברה-בת של תאגיד "טאטא" ההודי, לצורך הקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים. מטרת לשכה זו להוות תשתית, שתשרת שחקנים חדשים בענף הבנקאות.

ועדת החקירה הפרלמנטרית להתנהלות המערכת הפיננסית בהסדרי אשראי ללווים עסקיים גדולים

ביום 5 ביולי 2017 אישרה מליאת הכנסת את הצעת ועדת הכנסת לעניין הקמתה של ועדת חקירה פרלמנטרית בראשות יו"ר ועדת הכלכלה, ח"כ איתן כבל, אשר תדון בהתנהלות הבנקים, הגופים המוסדיים והרגולטורים בעניין הקצאות אשראי ללווים עסקיים גדולים משנת 2003 ואילך. ועדת החקירה תניח על שולחן הכנסת, עם סיום דיוניה, דוח המפרט את פעולותיה ומסקנותיה. בימים אלה מקיימת הוועדה את דיוניה.

ביום 28 באוקטובר 2018 הופיעו יו"ר דירקטוריון הבנק, המנכ"ל וראש חטיבת אסטרטגיה ורגולציה בפני הוועדה, והשיבו על שאלות חברי הוועדה.

ביום 16 באפריל 2019 פרסמה הוועדה את מסקנותיה. ההמלצות מתמקדות בעיקרן בשורה של שינויים הנדרשים לדעת הוועדה בהתנהלות הרגולטורים הפיננסיים. שינויים אלה עשויים להיות רלוונטיים למערכת הבנקאית ולגופים מוסדיים נוספים במשק, במישור ובסקיפין.

מכירת חלק ממניות הבנק בשב"א

בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ("החוק"), נדרש הבנק לרדת בשיעור החזקותיו בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שב"א" או "החברה"), כך שעד יום 30 בינואר 2021 לא יעלה שיעור ההחזקות של הבנק בשב"א על 10% מההון המונפק של החברה.

בהתאם, התקשר הבנק ביום 20 בנובמבר 2018 עם תאגיד מקבוצת ויזה העולמית ("ויזה") למכירת 10% ממניות החברה לויזה בתמורה לסך של 37 מיליון ש"ח. ביום 13 בדצמבר 2018 הושלמה העסקה האמורה. הבנק רשם רווח על מכירת המניות כאמור בסך של כ-24.6 מיליון ש"ח (לפני מס).

בנוסף, במסגרת ההסכם האמור ובכפוף לתנאיו, תינתן לויזה זכות הצעה ראשונה במקרה שהבנק יבקש למכור מניות נוספות בחברה (שלא בדרך של הצעת מכר על פי תשקיף), ובכפוף למגבלות החזקה על פי החוק כפי שיחולו. ביחס למניות שהבנק מחויב למכור לפי החוק, זכות ההצעה הראשונה כאמור תהיה עד יום 30 ביוני 2019; וביחס למניות שהבנק לא מחויב למכור זכות ההצעה הראשונה תהיה עד שלוש שנים ממועד השלמת ההסכם. כמו כן ניתנו לויזה זכויות הצעה או סירוב ראשונות מסוימות בקשר עם המכירה (וככל שתיעשה) של החזקות הבנק בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ.

לאחר המכירה האמורה לויזה, עומד שיעור ההחזקות הנותר של הבנק בחברה על כ-30%.

הבנק בוחן דרכים נוספות למכירת החזקותיו בהתאם להוראות החוק, לרבות בדרך של הצעת מכר של מניות שיוצעו לציבור באמצעות תשקיף שתפרסם החברה. בהתאם, ביום 2 במאי 2019 פרסמה החברה טיוטת תשקיף לציבור הכוללת הצעת מכר של מניות הבנק (ובנקים נוספים) בחברה. פרסום תשקיף סופי מותנה, בין היתר, בהיתר של רשות ניירות ערך ואישור הבורסה לניירות ערך.

רגולציה בינלאומית

General Data Protection Regulation

בהמשך לתיאור בדוח השנתי לשנת 2018 בנוגע לרגולציית ההגנה על הפרטיות האירופאית (GDPR), הבנק בוחן הוראות דומות, המצויות בשלבי חקיקה שונים במדינות נוספות, וייערך להן על פי הצורך.

דירוג אשראי

להלן דירוג האשראי של המדינה והבנק ליום 26 במאי 2019:

חברת דירוג	טווח ארוך	תחזית	טווח קצר
מדינת ישראל	Moody's A1	positive	P-1
S&P	AA-	positive	A-1+
Fitch	A+	stable	F1+
בנק לאומי: מט"ח	Moody's A2	stable	P-1
S&P	A-	positive	A-2
Fitch	A	stable	UOC
דירוג מקומי (בישראל)	S&P מעלות	stable	-
מידרוג	Aaa	stable	P-1

ב-9 בינואר 2019 סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.

ב-24 במרס 2019 סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג האשראי ותחזית הדירוג למדינת ישראל.

ב-5 באפריל 2019 סוכנות הדירוג Moody's אישרה את דירוג האשראי ותחזית הדירוג למדינת ישראל.

ב-1 במאי 2019 סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.

ב-7 במאי 2019 סוכנות הדירוג Fitch עידכנה כי דירוג הבנק קצר הטווח נכלל ברשימת מעקב חיובית, במסגרת עדכון סולמות הדירוג לטווח קצר. במהלך 6 החודשים מיום הפרסום ייקבע הדירוג הסופי. עד אז הדירוג לטווח קצר יעמוד על Under Observation Criteria (UOC). לא שונה דירוג הבנק לטווח ארוך או בתחזית.

נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות^(א) וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס					
2019			2018		
יתרה ממוצעת ^(ב)	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת ^(ב)	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
במיליוני ש"ח	באחוזים		במיליוני ש"ח	באחוזים	
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור ^(ג)					
245,884	1,976	3.25	241,180	1,925	3.23
25,692	310	4.91	23,440	272	4.72
271,576	2,286	3.41	264,620	2,197	3.36
אשראי לממשלה					
731	8	4.45	722	7	3.93
-	-	-	-	-	-
731	8	4.45	722	7	3.93
סך הכל					
פיקדונות בבנקים					
10,403	44	1.70	7,250	26	1.44
372	2	2.17	295	1	1.36
10,775	46	1.72	7,545	27	1.44
פיקדונות בבנקים מרכזיים					
50,675	32	0.25	52,298	13	0.10
1,767	4	0.91	2,875	6	0.84
52,442	36	0.27	55,173	19	0.14
נ"ע שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
697	1	0.58	1,220	-	-
-	-	-	-	-	-
697	1	0.58	1,220	-	-
סך הכל					
אג"ח לפדיון וזמינות למכירה ^(ד)					
62,029	249	1.62	63,855	132	0.83
6,095	45	2.99	5,164	35	2.74
68,124	294	1.74	69,019	167	0.97
אג"ח למסחר ^(ד)					
6,133	8	0.52	4,984	3	0.24
-	-	-	80	1	5.09
6,133	8	0.52	5,064	4	0.32
סך הכל					
410,478	2,679	2.64	403,363	2,421	2.42
סך כל הנכסים נושאי ריבית					
5,832			6,401		
40,195			38,323		
456,505	2,679		448,087	2,421	
סך כל הנכסים					
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילות מחוץ לישראל					
33,926	361	4.32	31,854	315	4.01

ראה הערות [בעמוד 194](#).

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס						
2019			2018			
יתרה ממוצעת ^(ב)	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת ^(ב)	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
התחייבויות נושאות ריבית						
פיקדונות הציבור						
בישראל	255,259	(385)	(0.60)	249,006	(265)	(0.43)
לפי דרישה	121,811	(34)	(0.11)	112,645	(14)	(0.05)
לזמן קצוב	133,448	(351)	(1.06)	136,361	(251)	(0.74)
מחוץ לישראל	16,187	(79)	(1.97)	15,863	(50)	(1.27)
לפי דרישה	5,432	(28)	(2.08)	4,670	(10)	(0.86)
לזמן קצוב	10,755	(51)	(1.91)	11,193	(40)	(1.44)
סך הכל	271,446	(464)	(0.69)	264,869	(315)	(0.48)
פיקדונות הממשלה						
בישראל	199	(1)	(2.03)	166	(1)	(2.43)
מחוץ לישראל	502	-	-	305	-	-
סך הכל	701	(1)	(0.57)	471	(1)	(0.85)
פיקדונות מבנקים מרכזיים						
בישראל	-	-	-	61	-	-
מחוץ לישראל	-	-	-	-	-	-
סך הכל	-	-	-	61	-	-
פיקדונות מבנקים						
בישראל	4,665	(3)	(0.26)	5,305	(6)	(0.45)
מחוץ לישראל	27	-	-	37	-	-
סך הכל	4,692	(3)	(0.26)	5,342	(6)	(0.45)
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר						
בישראל	357	(1)	(1.13)	539	-	-
מחוץ לישראל	-	-	-	-	-	-
סך הכל	357	(1)	(1.13)	539	-	-
אגרות חוב						
בישראל	19,357	(90)	(1.87)	15,580	(93)	(2.41)
מחוץ לישראל	-	-	-	-	-	-
סך הכל	19,357	(90)	(1.87)	15,580	(93)	(2.41)
סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית						
	296,553	(559)	(0.76)	286,862	(415)	(0.58)
פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית						
	93,773			93,817		
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית						
	3,488			6,079		
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ^(א)						
	26,578			27,804		
סך כל ההתחייבויות						
	420,392	(559)		414,562	(415)	
סך כל האמצעים ההוניים						
	36,113			33,525		
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים						
	456,505	(559)		448,087	(415)	
פער הריבית						
	2,120	1.88		2,006	1.84	
תשואה נטו ^(א) על נכסים נושאי ריבית						
בישראל	376,552	1,838	1.97	371,509	1,741	1.89
מחוץ לישראל	33,926	282	3.37	31,854	265	3.37
סך הכל	410,478	2,120	2.08	403,363	2,006	2.00
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילות מחוץ לישראל						
	16,716	(79)	(1.90)	16,205	(50)	(1.24)

ראה הערות [בעמוד 194](#).

חלק ג' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס					
2018			2019		
שיעור הכנסות (הוצאות)	הכנסות (הוצאות)	יתרה ממוצעת ^(ב) ריבית	שיעור הכנסות (הוצאות)	הכנסות (הוצאות)	יתרה ממוצעת ^(ב) ריבית
באחוזים		במיליוני ש"ח	באחוזים		במיליוני ש"ח
מטבע ישראלי צמוד מדד					
1.99	224	45,463	1.93	218	45,415
(1.62)	(124)	30,818	(1.17)	(89)	30,554
0.37			0.76		
מטבע ישראלי לא צמוד					
2.37	1,604	273,654	2.49	1,677	272,295
(0.22)	(108)	199,136	(0.28)	(141)	198,950
2.15			2.21		
מטבע חוץ					
2.14	278	52,392	2.91	423	58,842
(1.31)	(133)	40,703	(2.00)	(250)	50,333
0.83			0.91		
סך פעילות בישראל					
2.29	2,106	371,509	2.49	2,318	376,552
(0.54)	(365)	270,657	(0.69)	(480)	279,837
1.75			1.80		

ראה הערות [בעמוד 194](#).

חלק ד' - ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית

2019 לעומת 2018			
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס			
גידול (קיטון) בגלל שינוי ^(ח) שינוי נטו			
מחיר	כמות		
נכסים נושאי ריבית			
אשראי לציבור			
38	13	51	בישראל
27	11	38	מחוץ לישראל
65	24	89	סך הכל
נכסים נושאי ריבית אחרים			
1	160	161	בישראל
(1)	9	8	מחוץ לישראל
-	169	169	סך הכל
65	193	258	סך כל הכנסות הריבית
התחייבויות נושאות ריבית			
פיקדונות הציבור			
9	111	120	בישראל
2	27	29	מחוץ לישראל
11	138	149	סך הכל
התחייבויות נושאות ריבית אחרות			
11	(16)	(5)	בישראל
-	-	-	מחוץ לישראל
11	(16)	(5)	סך הכל
22	122	144	סך הכל הוצאות הריבית
43	71	114	סך הכל בנטו

הערות:

- (א) הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (ב) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, חברות בנות בחו"ל על בסיס יתרות לתחילת הרבעונים.
- (ג) לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (ד) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה הכלולים בהן העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בגין אג"ח שהועברו מהתיק הזמין למכירה בסך של (332) מיליון ש"ח (31 במרס 2018 - 120 מיליון ש"ח).
- (ה) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית, נכסים לא כספיים ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (ו) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים והתחייבויות לא כספיות.
- (ז) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו, לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית. התשואה נטו בנטרול לאומי קארד הינה 1.95% ליום 31 במרס 2018.
- (ח) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.
- (ט) עמלות לתקופה של שלושה חודשים בסך של 107 מיליון ש"ח נכללו בהכנסות ריבית מאשראי לציבור (31 במרס 2018 - 93 מיליון ש"ח).

מילון מונחים

מונח

הגדרה

א

אובליגו

מייצג את סך החבות שהועמדה ללקוח ומהווה את החבות הכוללת לבנק.

איגוח

פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח, באמצעות אגרות חוב.

אירוע קיברנטי (סייבר)

אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות ותשתיות משוכצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.

אנשים פרטיים

יחידים שאינם תאגידים (רשומים או לא רשומים) ואינם עוסקים בפעילות עסקית. אנשים פרטיים מוגדרים בהתאם להוראות בנק ישראל כך שבקטגוריה זו נכללות הלוואות ליחידים שאינן למטרות עסקיות אשר מסווגים לענף משק אנשים פרטיים בהתאם להגדרות אחידות של הלמ"ס לרבות משקי בית ובנקאות פרטית.

ארגון מחדש של חוב בעייתי

חוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים

אשראי on call

אשראי שניתן למספר ימים ונפרע על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח.

אשראי בהשגחה מיוחדת

אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.

אשראי דוקומנטרי מותנה - SBLC

אשראי דוקומנטרי מותנה הוא ערבות בנקאית בניסוח של אשראי דוקומנטרי מסחרי, אשר מטרתו העיקרית היא להבטיח ביצוע תשלום. אשראי דוקומנטרי מותנה דומה לערבות בכך שהוא מהווה התחייבות של בנק לשלם את הסכום הנקוב בו כנגד מסמך דרישת תשלום מהמוטב, בעוד שלאשראי דוקומנטרי מסחרי בו נדרשת הצגת מסמכים שונים על מנת להפוך את התחייבות הבנק למחולטת.

אשראי נחות

אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

אשראי מאזני הנבחן על בסיס פרטני, ואשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. חוב הנבחן על בסיס פרטני יסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית מצויים בפיגור של 90 ימים רצופים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי פגום אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שנבחן פרטנית ואשר תנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי.	אשראי פגום
הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.	ב באזל 2/באזל 3
הון על בסיס מתמשך - going concern capital. הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד). רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי). הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. במועד הדיווח בקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון ברובד זה. ככל שיופקו בעתיד מכשירי הון רובד 1 נוסף, הם יידרשו לעמוד בכל הקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. ההיקף הצפוי של חשיפתו של צד נגדי בעת כשל אשראי.	ה הון עצמי רובד 1 הון רגולטורי הון רובד 1 נוסף
החשיפה בעת הכשל EAD - (Exposure At Default) הסכמי רכש/מכר חוזר (Repurchase agreement or reverse repurchase) הסכמי ריפו אלה הם הסכמים לרכישה או למכירת נייר ערך תמורת מזומנים או ניירות ערך כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.	

הפרשה פרטנית הפרשה שנקבעת לגבי כל חוב שנבחן פרטנית (ובכלל זה כל חוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי וכפוף לבחינה פרטנית בהתאם למדיניות הבנק). סכום ההפרשה נאמד בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי המהווה בשיעור הריבית המקורית של החוב או כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הביטחון בניכוי עלויות מימוש ותוך הפעלת מקדמי ביטחון זהירים. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את הלוחים הרלבנטיים. בנוסף, הפרשה פרטנית מבוצעת על כל חוב הכפוף לבחינה פרטנית כאמור לעיל והמצוי בפיגור של 90 יום.	
הפרשה קבוצתית הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, וכן בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.	
ח חבות סך חשיפות האשראי של הבנק כלפי הלווה או קבוצת לווים שכוללת אשראי באחריות הבנק, השקעה בניירות ערך של הלווה, התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ועסקאות בנגזרים מעבר לדלפק (OTC). חבות מחושבת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 של הפיקוח על הבנקים.	
חוב בפיגור פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. החוב נמצא בפיגור אם הוא (כולו או חלקו) לא נפרע תוך 30 יום מהמועד שנקבע לפירעון. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 30 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שנקבעה על ידי הנהלת הבנק.	
חוזת אופציה מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT). חוזת רכש היא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים. חוזת מכר היא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים.	
חישוב אקטוארי כל חישוב הנותן ביטוי לתנאי אי וודאות, כלומר, מותאם לסיכון. לדוגמה, משקף את ניסיון העבר והערכת ההנהלה לגבי מועדי הפרישה הצפויים של עובדי הבנק וההטבות הצפויות עם הפרישה, המיוחסות לניאורית על פני תקופת העבודה הצפויה.	
חשיפות חוץ מאזניות חשיפות אלו נובעות ממחויבות שנטל הבנק כלפי הלווים שלו אך לתאריך הדיווח טרם מומשו/נוצלו על ידי הלווים ולאור זאת חשיפות אלו טרם באות לידי ביטוי ברישום נכס או התחייבות מאזנית. דוגמה לחשיפות אלו הן, בין היתר: • התחייבויות למתן אשראי שטרם נוצלו; • מסגרות אשראי לא מנוצלות; • התחייבויות בהתאם להסכמי ערבות; • התחייבויות בהתאם לאישור עקרוני המחייב את הבנק לשמור על ריבית לתקופה מסוימת. • ועוד.	

החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב ההפרש בין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה. החשיפה לסיכונים הבסיס נמדדת כאחוז מההון החשוף של הקבוצה. ההון החשוף ברמת הבנק, כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות מוחזקות.	חשיפת בסיס הצמדה ושער חליפין
י	
יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות.	יחס הלימות ההון
יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.	יחס כיסוי נזילות
מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוטא באחוזים.	יחס מינוף
מ	
מבנים שהוקמו במטרה להעביר לבעלי האג"ח תזרימים הנובעים ממכשירים/נכסים אחרים לצורך כך מוקמת חברה יעודית (Special Purpose Entity – SPE) שקולטת את הנכסים היוצרים תזרימים מזומנים שמועבר על ידי יוצרם (originator) ומסיטה את תקבולי תזרימים המזומנים המסוים ממנה אל בעלי האג"ח זאת בהתאם למבנה שמוסכם עם בעלי האג"ח לפי סדר הקדימויות הגלום בסדרות האג"ח השונות (tranche). המחאת הזכויות כאמור יוצר מבנה משפטי שבו נושי ה-SPE לא יוכלו לרדת לנכסי הישות המעבירה וגם לא יהיו חשופים לסיכונים הגלומים מפעילויות האחרות של הישות, וכי כל מהותה של ה-SPE הוא קבלת תקבולי תזרימים המזומנים המדובר והעברה לבעלי האג"ח.	מבני איגוח
הבנק נעזר במודל ההון הכלכלי, המתבסס על דירוגי הלווים, על מנת להעריך את סיכון האשראי ברמת המכלול של תיק האשראי ובחתכים שונים מתוכו	מודל ההון הכלכלי
נגזרים משובצים הינם מכשירים נגזרים, אשר משובצים (embedded) במסגרת חוזים ומכשירים פיננסיים אחרים או חוזרים מסחריים לרכישה או מכירה של מוצרים ושירותים (חוזים אלו מכונים בספרות החשבונאית כ"חוזים מארחים" Host Contract). הטיפול החשבונאי מבוצע בהתאם למהות הכלכלית של הפריטים והעסקאות ולא בהתאם לצורתם המשפטית ולאור זאת, מכשירים נגזרים משובצים שעל פי מאפיינים כלכליים אינם קשורים באופן ברור והדוק לחוזה המארח מופרדים ממנו לצורכי המדידה בספרי הבנק.	מכשירים נגזרים משובצים (Embedded Derivative)
משך חיים ממוצע (מח"מ) נמדד בשנים ומשקלל את תשלומי הריבית התקופתיים של המכשיר הפיננסי לאורך חייו עד לפדיון הסופי.	משך חיים ממוצע (מח"מ)

נ	
נגזר אשראי	חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון וכו'.
נדבך 1	הקצאת הון מזערי כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה הקושרת את היקף החשיפות לסיכונים השונים לדרישת ההון הרגולטורית. הוראות נדבך 1 שנקבעו על ידי ועדת באזל אומצו במסגרת הוראות נוהל בנקאי תקין מספר 201 עד 209 והם קובעים שיטה פיקוחית לחישוב נכסים משוקללים בסיכון ואופן החישוב של דרישות ההון בגין נכסי סיכון כאמור.
ניהול נכסים והתחייבויות - ALM	ניהול נכסי בנק והתחייבויותיו במגמה ליצור הקבלה מתאימה ביניהם ולהכביר את הונו של הבנק בטווח הארוך, לטובת בעלי מניותיו.
נכסים משוקללים בסיכון או נכסי סיכון (RWA)	נכסי סיכון משקפים חשיפה מאזנית וחוז' מאזנית שנוצרת בגין פעילויות הבנק משוקללת בסיכון המיוחס לה בהתאם להוראות נוהל בנקאי תקין 203 עד 209 בכל הקשור לסיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי. נכסי סיכון כאמור נועדו לשקף את הסיכון המשוקלל בגינו נדרש הבנק להחזיק דרישת ההון הרגולטורי במסגרת הדרישות להלימות ההון.
נקודת בסיס - Bp	מאית של אחוז אחד המשמש כמודד לגבי שיעורי ריבית.
ס	
סיכון אשראי	סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שלווה/צד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי, כפי שסוכמו.
סיכון ה-Conduct (התנהלות מול לקוחות)	סיכון ה-Conduct (התנהלות מול לקוחות) הינו הסיכון שהתנהלות מול הלקוחות אשר אינה הוגנת, שקופה ומתאמת לצרכי תוביל להפסדים כתוצאה מנזקים משפטיים, קנסות או נזקי מוניטין.
סיכון נזילות	סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי.
סיכון תפעולי	סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי.
סיכון שיווי	הסיכון השיווי, הוא הסיכון שנשאר אחרי שיוך כל הסיכונים הספציפיים. לדוגמה: כאשר אדם רוכש נכס, הוא נחשף לחבילה של סיכונים שונים. רבים מהסיכונים הללו אינם ייחודיים לנכס שנרכש, אלא משקפים תרחישים רחבים יותר, כמו למשל עלייה או ירידה של מניות, העלאה או הורדה של שערי ריבית או שינוי קצב הצמיחה בכלכלה או בתעשייה מסוימת. ניתן לצמצם את החשיפה אליו באמצעות גיוון.
סיכונים בסיס	סיכון הבסיס, אשר מתבטא בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה.
סיכונים ריבית	סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי הריבית במטבעות השונים.

סיכון אסטרטגי	סיכון עסקי הכולל את ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על הון, רווחים, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של ההחלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטורים וטכנולוגיים.
סיכון מוניטין	הסיכון שפרסום או גילוי ציבורי של עסקה או נוהג הקשור ללקוחות, כמו גם תוצאות עסקיות ואירועים הקשורים לקבוצה, ישפיע באופן שלילי על אמון הציבור בקבוצה או יגרמו לירידה בבסיס הלקוחות או יגררו עלויות משפטיות גבוהות או ירידה בהכנסות.
סיכונים שוק	סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוז' מאזניות הנובע משינוי בשווי הוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי שוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, תנודתיות בשיעורי ריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות ומדדים כלכליים נוספים).
ע	
עלות ריבית	מרכיב הריבית שמוקצה לשנה שוטפת ומסווג כחלק מהוצאות אחרות.
עלות שירות	כל מרכיבי עלות ההטבה לעובדים המוקצים לתקופה מסוימת.
ר	
רובד 2	שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר (gone concern capital) והוא כולל בעיקר מכשירי הון כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל 3 וכן מכשירי ההון החדשים הכשירים שמהווים ההון המותנה (contingent convertible – CoCo) שהונפקו על ידי הבנק ושיומרו למניות הבנק בקרות אירוע מכונ (point of non viability). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.
רווח בסיסי למניה	הרווח הבסיסי למניה יחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה.
רווח מדולל למניה	חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה האם, ובממוצע המשוקלל של מספר המניות הקיימות במחזור, בהתחשב בהשפעת כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות.
רווח/הפסד אקטוארי	בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.
ריבית העוגן	ריבית הנקבעת לפי בסיס אובייקטיבי חיצוני היינו, שלתאגיד לא תהיה השפעה ישירה בקביעתה, על פי נוסחה קבועה מראש.

ש

שווי הוגן

ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסית בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית:

- רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק;
- רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים;
- רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש טכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.

שיעור התשואה הפנימי (ש"פ)

מדד לבחינת כדאיות ביצוע השקעות. המדד מצביע על יעילותה ואיכותה של השקעה ספציפית לעומת ערך נוכחי נקי המצביע על ערכה וגודלה. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים מהמכשיר הפיננסי אל היתרה המאזנית בדוח הכספי.

שיעור התשואה להון

היחס בין התשואה של עסק (רווח נקי) לבין ההון העצמי שלו. שיעור זה מודד את יכולות הבנק ביצירת רווחים מהנכסים נטו, וממחיש עד כמה יעיל הבנק בניצול השקעות נוספות ליצירת גידול בהכנסותיו.

התשואה להון בבנקים מתבטאת ביחסים אלה:

- רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בניכוי דיבידנד למניות בכורה שלא נרשם כהוצאה ברווח והפסד והוכרז בתקופת הדיווח בלבד מחולק בהון עצמי ממוצע;
- רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בניכוי דיבידנד למניות בכורה שלא נרשם כהוצאה ברווח והפסד והוכרז בתקופת הדיווח בלבד מחולק בהון עצמי ממוצע בניכוי יתרה ממוצעת של מניות בכורה שנכללו בהון העצמי.

ת

תאגיד עזר

תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי שעיסוקיו הם רק בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים בהתאם לחוק.

תהליך הסקירה הפיקוחי SREP – (Supervisory Review Process)

התהליך נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים. במסגרת התהליך בוחן הפיקוח את פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי וכן התהליך הפנימי שננקט על ידי הבנק להערכת נאותות כוללת של הלימות ההון הרגולטורי המוחזק על ידי הבנק כנגד החשיפות. תהליך זה נועד לתת לרגולטור כלים להערכה עצמאית של פרופיל הסיכון של הבנק וניהול הסיכונים ולקבוע צעדים להתערבות מוקדמות במטרה למנוע פגיעה ביציבות הבנק ואיתנות הפיננסית שלו.

תכנית הטבה מוגדרת

סכומי קצבה או ביטוח קבועים וידועים מראש המשולמים לזכאים, בין שאלה תלויים בתוצאות ההשקעות של קרן הקצבה או המבטח.

תשואה להון

רווח נקי בניכוי דיבידנד למניות בכורה שלא נרשם כהוצאה ברווח והפסד והוכרז בתקופת הדיווח בלבד מחולק בהון עצמי ממוצע.

נייר ערך שהבטוחות שניתנו לו, או השיעבוד, לגבי תשלומי הריבית והקרן, הינם תשואה על מסמך פיננסי מסוים.	A ABS – Assets Back Securities (אגרות חוב מגובי נכסים)
כלי ניהולי למדידת ביצועי הבנק וקווי העסקים שלו במגוון נושאים כמותיים ואיכותיים אותם הגדירה הנהלת הבנק במסגרת התכנית האסטרטגית	B BSC – Balanced Score Card
מימון פרויקטיים ציבוריים בו גוף פרטי מקבל זיכיון מגוף ציבורי כדי לממן, לתכנן, לבנות ולהפעיל מתקן ציבורי לתקופה קצובה בסופה עוברת הבעלות על הפרויקט לממשלה.	B.O.T – Build Operate Transfer
אגרות חוב המגובים על ידי תיק אגרות חוב ו/או הלוואות ברמות "בכירות" (seniority) ובדירוגים שונים.	C CDO – Collateralized Debt Obligation
מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה.	CDS – Credit Default Swap
אגרת חוב המגובה בתיק הלוואות.	CLO – Collateralized Loan Obligation
מודל מובנה של בקרה פנימית. מטרת מסגרת המודל הינה לסייע לעסקים ולישויות אחרות להעריך, לאמוד ולהעצים את מערכות הבקרה הפנימית הפועלות אצלם.	COSO – Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission
מונח המתייחס להסדרי מימון שונים שחוצים גבולות לאומיים, כגון מתן הלוואות לאנשים וגופים במדינה אחרת, מכתבי אשראי, קיבולים בנקאיים וכו'.	Cross Border Activity ("פעילות חוצת גבולות")
ה-(DFA) הינו חוק פדראלי אמריקאי אשר נכנס לתוקף ב-28 ביולי 2010 ומכיל רפורמה מקיפה ברגולציה הפיננסית, שלה השלכות שונות על קבוצת לאומי, שהעיקרית בהן מתייחסת לעסקאות בנגזרים מעבר לדלפק (OTC) מתחום החלף (Swap).	D DFA – Dodd Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act
רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר לדלפק (OTC) בכל מדינות האיחוד האירופי.	E EMIR – European Market infrastructure Regulation
חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושליכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.	F FATCA – Foreign Accounts Tax Compliance Act
התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות ואחת מרשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב.	FDIC – Federal Deposit Insurance Corporation
סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).	FHLMC – Freddie Mac
חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).	FNMA – Fannie Mae
חוזה בין שני צדדים למכירת כמות נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה זה אינו חוזה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגנים אלא נעשה לפי צורכי הלקוח.	FORWARD (חוזה אקדמה)

חוזה בין שני צדדים למכירת כמות נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה עתידי זה הוא חוזה סטנדרטי הנסחר בשוקי הון מאורגים.	FUTURE (חוזה עתידי)
חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידיה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).	G GNMA - Ginnie Mea
תהליך הערכת הלימות ההון משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם. על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן.	I ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process
השיעור מתוך חשיפת האשראי הכללית של הלווה במועד הכשל (EAD) אשר צפוי לגרום נזק לבנק בקרות אירוע הכשל. השיעור שמהווה המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף מימד אחד של סיכון ההלוואה, כאשר יחס LTV גבוה משקף סיכון גבוה יותר לבנק נותן האשראי.	L LGD - Loss Given Default (שיעור ההפסד בהינתן כשל) LTV (שיעור המימון)
אגרות חוב המגובות בנכסים פיננסיים שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות בנכסים פיננסיים. הנכסים המגבים עשויים להיות קבוצות של הלוואות, לרבות משכנתאות למגורים, או נכסים פיננסיים אחרים.	M MBS - Mortgage Back Securities (אגרות חוב מגובי משכנתאות)
היחס שבין הכנסות ריבית נטו ליתרה ממוצעת של נכסים נושאי ריבית.	N NIM - Net Interest Margin
ארגון בינלאומי של המדינות המפותחות המקבלות את עקרונות הדמוקרטיה הליברלית והשוק החופשי. הארגון הינו פלטפורמה לדיון במדיניות, השוואת ביצועים, איתור פתרונות לקשיים וגיבוש קודים, עקרונות מנחים וסטנדרטים משותפים לביצוע מדיניות כלכלית וחברתית ברמה הלאומית. במסגרת הארגון כל מדינה חברה יכולה לתרום באופן משמעותי לקביעת מדיניות הארגון וניסוח קווי פעולה משותפים.	O OECD
מונח המתאר את ההסתברות שהלווה יגיע למצב של כשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה ממועד ביצוע הדרוג. המונח מספק הערכה של הסבירות שלווה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו כפי התנאים החוזיים של חובותיו.	P PD - Probability of Default (כשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה)
מענק בצורת מניות אשר הינן חסומות ותלויות בביצועים עתידיים של התאגיד הבנקאי.	PSU (יחידות מניה חסומות תלויות בביצוע)

	R
שיטה המשווה תשואות על השקעות שונות הלוקחת בחשבון את הסיכון. התשואה בפועל מתואמת על ידי מדידת חשיפות הנכס לסיכון ומתאמת כלפי מטה את התשואה על נכסים מסוכנים יותר. יעילות השיטה תלויה בדיוק הערכה של הסיכון בנכסים שונים, ועד כמה ה"עונש" המוטל על נכסים מסוכנים יותר אכן משקף את דרגת סלידת הסיכון של כל משקיע נתון. לסוגים חדשים של נכסים, כמו נגזרים פיננסיים הערכת סיכון הוא דבר מאוד לא ודאי, לאור הניסיון בדבר התנהגות מחיריהם בפועל.	RORAC (תשואה להון מותאמת סיכון)
מניה רגילה שעל פי תנאי ההנפקה שלה לא ניתנת למסחר חופשי במשך פרק זמן מסוים או עד שיקרה או שלא יקרה אירוע מסוים ופרק זמן זה טרם חלף ו/או אירוע זה עוד לא התממש.	RSU (יחידות מניה חסומות)
	S
סוכנות ממשלתית אמריקאית לתמיכה בעסקים קטנים בארה"ב.	SBA – Small Business Administration
הסכם המגובה על ידי תיק CDS (שהינן נגזרות) ברמות בכירות (Seniority) שונות.	SCDO – Synthetic collateralized Debt Obligation
סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.	SWAP
	V
הינו מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש. השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרות המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסיים חשופים להם, וכן להחזיר הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכוני השוק בפעילויות שונות.	VaR – Value at Risk (ערך בסיכון)

אינדקס

א

אומדנים חשבונאיים קריטיים 3

איגוח 198, 195, 163

אקטוארי 200, 197, 113, 112, 111, 90, 89

ארגון מחדש של חובות בעייתיים 156, 155, 154

ב

באזל 200, 199, 196, 123, 119, 60, 56, 28, 27, 26

ביטחונות 38

בנינים וציוד 166, 165, 164, 77, 76, 73, 71, 20, 17, 16, 12

בקריות 203, 200, 69, 68, 67, 65, 3

ג

גידור 134, 133, 132, 90, 89, 88, 86, 85, 80, 72, 61, 56, 19

ד

דוח מאוחד על הרווח הכולל 72

דוח על השינויים בהון העצמי 4

דוח על תזרימי מזומנים מאוחד 78, 77, 76

דוח רווח והפסד מאוחד 71

דיבידנדים 78

ה

הון והלימות ההון 26, 20, 3

הון מניות 74

הון עצמי רובד 1 121, 120, 119, 117, 37, 30, 29, 28, 27, 26, 10, 5

196, 122

הון רובד 1 נוסף 196, 26

הון רובד 2 200, 121, 120, 27, 26, 25

הלבנת הון 61

הלוואות לדיור 53, 52, 51, 50, 49, 44, 43, 42, 38, 37, 27, 22, 21

151, 150, 149, 148, 142, 140, 138, 108, 107, 106, 105, 55, 54

162, 161, 160, 159, 158, 157, 156, 155, 154, 153, 152

הנפקה 188, 126, 117, 25

הפחתת סיכון אשראי 136, 135, 122

הפרשה לירידת ערך 86, 76

הפרשה למס 11, 5

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 156, 155, 154

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 200, 197, 27

התחייבויות בגין הטבות לעובדים 72

ו

ועדת 199, 196, 189, 123, 60, 28

ח

חובות בעייתיים 161, 160, 159, 158, 108, 107, 106, 64, 40, 39, 22

חובות פגומים 142, 140, 138, 119, 108, 107, 106, 40, 39, 38, 22

194, 161, 160, 159, 158, 157, 156, 155, 154, 153, 149, 148

י

יעד הון 27

ירידת ערך 96, 84, 82, 81, 76, 22, 10

ל

לקוחות עסקיים 142, 140, 138

מ

מאזן מאוחד 73

מבנה ארגוני 187, 185, 37, 4

מגבלות 188, 136, 57, 56, 47, 45, 44, 43, 42, 28, 27

מגזרי פעילות 146, 145, 144, 142, 140, 138, 137, 79, 34, 31, 3

מגזרי פעילות גישת ההנהלה 146, 145, 144

מגזרי פעילות פיקוחיים 142, 140, 138, 137, 34

מדד המחירים לצרכן 117, 25, 8

מדיניות זרות 47, 46

מדיניות חשבונאית 64, 40, 28, 3

מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים 121

מוסדות פיננסיים זרים 23

מוסדיים 189, 143, 141, 139, 110, 49, 48, 35, 34

מזומנים ושוי מזומנים 77, 76

מימון ממונף 55

מינוף 198, 196, 122, 121, 120, 119, 79, 52, 30, 28, 5

מיסוי 61, 8

מיסים נדחים 121, 76

מכשירי הון 200, 196, 27, 26

ממשלה 202, 192, 191, 85, 77, 8

מסגרות אשראי 197, 163

נ

נגזרים 73, 64, 56, 55, 54, 53, 52, 49, 47, 44, 43, 42, 20, 16, 15

134, 133, 132, 131, 130, 129, 128, 127, 122, 86, 85, 80, 79, 76

172, 171, 170, 169, 168, 167, 166, 165, 164, 163, 137, 136, 135

204, 198, 194, 182, 181, 180, 179, 178, 177, 175, 174, 173

נזילות 199, 198, 163, 124, 123, 60, 56, 47, 46, 5

ניירות ערך 44, 43, 42, 30, 28, 25, 24, 23, 22, 20, 19, 10, 8, 7, 6

94, 92, 91, 90, 89, 88, 85, 79, 77, 76, 73, 72, 64, 62, 61, 54, 49

164, 124, 122, 117, 105, 104, 103, 102, 101, 100, 99, 98, 96

178, 177, 175, 174, 173, 172, 171, 170, 169, 168, 167, 166, 165

196, 192, 190, 183, 182, 181, 180, 179

נכסי סיכון 200, 199, 142, 140, 138, 120, 83, 29, 28, 26

נכסים אחרים 198, 195, 194, 191, 166, 165, 164, 76, 73, 49

ס

סייבר 195, 61, 60, 37

סיכון הנזילות 199, 60, 3

סיכון ריבית 57, 56

סיכוני אשראי 130, 129, 128, 127, 79, 55, 45, 37, 24, 22, 21, 3

199, 137, 136, 135, 134, 133, 132, 131

סיכוני מוניטין 37

סיכוני שוק 200, 199, 120, 56, 37, 26, 3

סיכונים אחרים 63, 61, 52, 37, 3

סיכונים תפעוליים 60, 37, 3

ע

עמלות 194, 188, 126, 125, 71, 16, 14, 12, 6, 5

ענפי משק 55, 42, 21

ערך בסיכון 204

פ

פחת והפחתות 17

פיקדונות הציבור 6, 20, 25, 31, 32, 33, 34, 35, 54, 73, 79, 85, 110, 138, 140, 142, 144, 145, 146, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 192, 194

פנסיה 18, 25, 64, 111, 113, 115, 167, 168, 169, 200

ר

רגולציה 4, 37, 56, 61, 62, 185, 187, 188, 189, 190, 202

רואי החשבון המבקרים 4, 65, 67, 68, 69, 70

רווח למניה 79, 87

ש

שווי הוגן 15, 19, 22, 23, 49, 57, 58, 59, 72, 79, 81, 83, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 112, 130, 131, 132, 136, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 194, 201

ת

תגמול 84, 114, 116

תיאבון הסיכון 37, 45, 52, 56

תיק בנקאי 57, 58, 59

תיק למסחר 22, 23, 24, 56

תשואה להון 5, 10, 11, 201, 204

תשואה להון מותאמת סיכון 204

תשלום מבוסס מניות 74, 76